

INFORMATIVNO-POLITIČKI TJEDNIK
IZLAZIO OD 1945. DO 1956.
OBNOVLJEN 2003.

HRVATSKA RIJEČ

TRIBINA HAD-A
NOVO IŠČITAVANJE POVIJESTI

BROJ
438

Subotica, 12. kolovoza 2011. Cijena 50 dinara

HODOČASNIČKO SLAVLJE
NA VELIKE TEKIJE

HRVATI U OPĆINI APATIN

TRIBINA U BAČU
U SUSRET POPISU

INTERVJU
ANDRIJA ANIŠIĆ

BLAGO IZ DOLAFI

SUBOTICAGAS

Јавно комунално предузеће “Суботицагас” - Суботица

Szabadkai Gázművek Kommunális Közvéllalat - Szabadka

Javno komunalno poduzeće “Suboticaplin” - Subotica

24000 Subotica, Jovana Mikića 58

tel: 024/641-200, fax: 024/641-220

Dežurna služba: 024/641-211

Kredit za refinanciranje

bez valutne klauzule

bez naknade za
odobravanje, bez
depozita i udjela

odobravanje odmah
po otvaranju tekućeg
računa

NKS - referentna kamatna stopa
NBS + 6,00% godišnje

18,50 % godišnje
na dan 08.04.2011.

EKS = NKS

do **84**
mjeseca

infotelefon
021 488 4433
www.rbv.rs

U tri riječi - **SVJEŽE, DOMAĆE, ZDRAVO !**

JKP "Суботичке пијаце"
Szabadkai Piacok KKV
JKP "Subotičke tržnice"

www.supijace.co.rs

PUTUJTE S **JP »SUBOTICA-TRANS«** NA MEĐUNARODNOJ LINIJI:
SUBOTICA-NOVI SAD-ZAGREB I OSTVARITE ZNAČAJNE POPUSTE.
POLASCI U 8,00 h SVAKOG DANA IZ SUBOTICE I ZAGREBA.

CIJENA KARATA:

DJECA DO 6 GODINA – VOZE SE BESPLATNO.

DJECA OD 6-12 GODINA (POPUST OD 50%) – 1.425,00 DINARA

STUDENTI:

JEDAN SMJER (POPUST OD 20%) – 2.280,00 DINARA.

POVRATNA (POPUST OD 30%) – 3.990,00 DINARA.

OSTALI:

JEDAN SMJER – 2.850,00 DINARA.

POVRATNA (POPUST OD 15%) – 4.845,00 DINARA.

VAŠ SUBOTICA-TRANS

Tel.: 024/555-566

SVE NA JEDNOM MJESTU

JKP POGREBNO

SUBOTICA, TRG ŽRTAVA FAŠIZMA BROJ 1.

KONTAKT TELEFON
ZA DETALJNIJE INFORMACIJE
+381(24) 66 55 44
DEŽURSTVO 0-24 SATA

Na radost i ponos

Proslava stote obljetnice Dužijance koja je ove godine, osim ključnih priredbi, obuhvatila i oko pedeset različitih događanja – koncerata, izložbi, kolonija, književnih večeri, promocija knjiga pa do modne revije originalnih bunjevačkih nošnji, nalazi se u svojoj završnici. Program završnih svečanosti Dužijance započet u srijedu izložbom starih strojeva, alata i rukotvorina te književnom večeri Katoličkog instituta za kulturu, povijest i duhovnost »Ivan Antunović« o Blašku Rajiću, utemeljitelju crkvene Dužijance, nastavljen je u četvrtak tamburaškom večeri, predstavljanjem bandaša i bandašice te izborom najljepših parova pratioca bandaša i bandašica.

Dužijanica i grad Subotica ove godine, kako to i priliči jednoj tako značajnoj, stotoj obljetnici imaju veliku čast da zagrebački nadbiskup i metropolita kardinal Josip Bozanić predvodi ovogodišnju svetu misu zahvalnicu. Kardinal Josip Bozanić u Subotici će boraviti tri dana, u petak će prisustvovati svečanoj sjednici Katoličkog instituta u Velikoj vijećnici Gradske kuće, nakon toga sastat će se s predstavnicima hrvatskih institucija i organizacija, a u subotu i sa svim živućim bandašima i bandašicama iz proteklih sto godina.

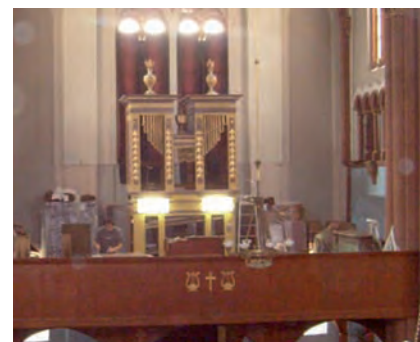
Za nedjelju je planiran posjet grobu *Blaška Rajića* koji je prenio obiteljski običaj zahvale za završetak žetve (risa) u mjesnu crkvu 1911. godine. Do završetka programa proslave 100. obljetnice slijede još likovna kolonija i Bunaričko proštenje. Mišljenja o tome kako je protekla ovogodišnja Dužijanica, je li uključila sve i svakoga što je trebala ili nije, ili je možda nečega bilo i suvišnog, različita su. I rasprave o tome neće se završiti i njenim završetkom. Ali, kako je to rekao i naš sugovornik na ovu temu, Dužijanica se za svojih prvih sto godina proslavljala na različite načine, puno toga se promijenilo, ali uvijek je ostala ista bit, a to je zahvala Bogu za završetak žetve. I svim sudionicima je na radost, a hrvatskom narodu na ponos.

J. D.

SUBOTICA

Subotica dobila komunalnu policiju
VEĆA KONTROLA GRADSKOG REDA.....18

U crkvi Uskrsnuća Isusova u tijeku je zahtjevan posao obnove orgulja

ORGULJE SA ZAPISIMA IZ PROŠLOSTI22-23

DOPISNICI

Održan radni sastanak predsjednika hrvatskih kulturnih udruga u općini Bač

ZAJEDNIČKIM RADOM DO BOLJIH REZULTATA.....25

PROSLAVLJENA DUŽIJANCA U ĐURĐINU I LJUTOVU.....26-27

KULTURA

Minijature Petrovaradinske tvrđave u galeriji »Jelačić«

PRVA SAMOSTALNA IZLOŽBA ANTUNA ZAHORODNOG.....35

SPORT

Marin Čilić, najbolji hrvatski tenisač
NA PUTU POVRATKA.....49

SADRŽAJ

AKTUALNO

Poruka Vlade Republike Hrvatske Borisu Tadiću

OLUJA JE LEGITIMNA I PRAVEDNA AKCIJA7

TEMA

Hrvati u općini Apatin uoči predstojećeg popisa stanovništva

POTVRDITI SVOJU NACIONALNU I VJERSKU PRIPADNOST...8-9

Tribina u Baču: Veze bačkih Šokaca sa Šokcima Srijema, Bosanske Posavine i Srednje Bosne

IKAVSKO NARJEČJE, OBIČAJI I PJESME, SVE JE ISTO.....11

INTERVJU

Mons. Andrija Anišić, župnik župe sv. Roka u Subotici, kolijevke Dužijance

DUŽIJANCA SE MIJENJA, ALI JE NJENA BIT UVIJEK ISTA....12-13

»GLAS KONCILA« O PROBLEMU BENEDIKTINSKIH DOBARA DAJLE

Okončano imovinsko-pravno sporenje

Najnoviji broj katoličkog tjednika »Glasa Koncila« objavio je redakcijski tekst naslovljen »Porečkoj biskupiji pripalo oko šezdeset posto benediktinskog imanja« s nadnaslovom »Okončano unutarcrkveno imovinsko-pravno sporenje oko benediktinskih dobara Dajla« u kojemu donosi detaljnu kronologiju zbivanja oko imovine benediktinskog samostana Dajle te se osvrće na »senzacionalističke i nepravedne optužbe«, prenosi HINA.

Glas Koncila navodi kako je zamršeni spor između Benediktinske opatije Praglia, u blizini Padove, u Italiji, i rimo-

katoličke župe Dajle, koju je zastupala Porečka i pulska biskupija, zaključen službenim potpisivanjem ugovora po kojemu je više od polovice benediktinskih dobara pripalo Porečkoj i pulskoj biskupiji.

Glas Koncila, među ostalim, navodi kako je papa *Benedikt XVI.* - budući da se nakon »dogovaranja i vještačenja vriednosti tih nekretnina« nisu složili - imenovao kardinalsku komisiju i povjerio joj zadaću da se postigne sporazum koji bi se temeljio na dogovoru iz 2006. o podjeli dobara popola.

»Kardinalska komisija dakle nije ni imala zadaću razmatrati

treba li dati odštetu benediktincima ili ne, već predložiti konačno rješenje na temelju onoga što su Porečka i pulska biskupija i Benediktinska opatija Praglia prihvatile još 2006.«, navodi Glas Koncila.

Podsjeća kako je Papa 6. srpnja imenovao mons. *Santosa Abrila y Castelloa* povjerenikom »ad actum« (za određeni čin), koji je 13. srpnja potpisao ugovor u ime Porečke i pulske biskupije te je unutarcrkveni spor zaključen, a ugovor postao pravomoćan i na civilnome pravnom području. Po tom ugovoru Porečka i pulska biskupija dobila je više od 60 posto predmetnih

benediktinskih dobara, to jest dobila je samostanski kompleks u Dajli i 272 hektara zemljišta, a Benediktinska opatija Praglia dobila je pravo na svoju tvrtku registriranu u Puli, »Abacia« d.o.o., uknjižiti preostalih 186 hektara od tih dobara te pravo na odštetu od 4,5 milijuna eura na ime već otuđenog dijela benediktinske imovine, koje biskupija može isplatiti bilo novčano, bilo nekretninama. Talijanski benediktinci nisu ni prvi ni jedini stranci koji imaju svoje nekretnine u Hrvatskoj, a nitko im sada ništa nije dao, već im je vraćen samo dio njihova imanja, napominje se u tekstu.

ZBOG EMITIRANJA NEGATIVNIH I NEUTEMELJENIH SADRŽAJA NA TV PINK

Hrvatska izrazila najoštriju osudu

Hrvatska je u ponedjeljak pozvala predstavnika srbijanskog veleposlanstva u Ministarstvo vanjskih poslova i zatražila poduzimanje mjera zbog emitiranja »negativnih i neutemeljenih sadržaja o Republici Hrvatskoj, institucijama hrvatske državne vlasti i hrvatskim gospodarskim subjektima u programu srbijanske televizije TV Pink« priopćeno je iz MVPEI-a.

»U Ministarstvu vanjskih poslova i europskih integracija primljen je predstavnik Veleposlanstva Republike Srbije u Zagrebu. Tom prigodom s hrvatske strane izražena je najoštrija osuda te zabrinutost zbog emitiranja negativnih i neutemeljenih sadržaja o Republici Hrvatskoj, institucijama hrvatske državne vlasti i hrvatskim gospodarskim subjektima u programu srbijanske televizije TV Pink«, navodi se u priopćenju.

»Imajući u vidu činjenicu da se navedena medijska kuća koristi javnim frekvencijama Republike Srbije, od nadležnih srbijanskih tijela zatraženo žurno djelovanje u skladu sa svim zakonskim propisima kako bi se daljnje objavljivanje sadržaja takve prirode što prije prekinulo«, dodaje se u priopćenju.

Vlasnik »Pink medija grupe« *Željko Mitrović*, nakon zapljene njegove jahte u Hrvatskoj zbog kršenja propisa i njezina stavljanja na prodaju, odlučio je zabraniti reklamiranje hrvatskog turizma na programima Pink televizije a najavio je i blokadu hrvatske glazbe i kinematografije u svih pet zemalja, u kojima Pink ima svoje televizije kao i »posebnu brigu o kontroli kvaliteta hrvatskih proizvoda u zemljama izvan Hrvatske«.

Također najavio je i da će njegovi odvjetnici u europska središta odnijeti obimnu dokumentaciju o, kako tvrdi, »selektivnom provođenju hrvatskih propisa, nezakonitom poslovanju carinskih tijela Republike Hrvatske i dokumentaciju kojom će se nedvosmisleno ukazati na korupciju unutar različitih institucija«.

Njegova jahta zaplijenjena je u hrvatskim vodama rujna 2010. zbog kršenja carinskih propisa i međunarodne Konvencije o privremenom uvozu te je nakon što nije želio platiti dva milijuna eura carine stavljena na javnu prodaju.

Nezavisno udruženje novinara Srbije (NUNS) u četvrtak je kritiziralo njegovu najavu da će bojkotirati hrvatsku glazbu i kinematografiju. NUNS je upozorio da je odluka TV Pink u suprotnosti sa Zakonom o oglašavanju koji stranim pravnim i fizičkim osobama jamči ista prava kao i domaćim te da privatnu televiziju, koja koristi javne frekvencije, vlasnik ne smije koristiti za osobne obračune.

PET GODINA PANNON TV-A

U službi vojvođanske mađarske zajednice

Pannon TV u kolovozu 2011. obilježava 5. obljetnicu svog postojanja. U priopćenju za medije tim povodom, redakcija je izdala priopćenje:

»U početnom razdoblju redakcija je pripremala polusatni eksperimentalni program, a od tada emitira u sustavu zajedničkog korištenja frekvencija (time sharing) na lokalnoj frekvenciji. Danas se program Pannon TV-a može gledati na kabelskoj mreži u oko 70 tisuća kućanstava u deset lokalnih samouprava sjeverne Bačke.

Od svibnja 2009. redakcija priprema cjelodnevni program, od 7 sati ujutro do ponoći.

Strateški cilj Pannon TV-a je da postane centar vojvođansko-mađarske televizijske mreže. Redakcija se obvezala za promoviranje vrijednosti, tradicija i događaja vojvođanske mađarske zajednice, i u tom je duhu radila tijekom proteklih pet godina.

Od srpnja 2010. Mađarsko nacionalno vijeće je suosnivač Pannon RTV-a.

Petogodišnjicu će Pannon RTV obilježiti u nedjelju, 14. kolovoza 2011. godine cjelodnevni poklon-programom, a prema planovima najesen na svečanoj sjednici Skupštine Fonda Panonija također će se prisjetiti proteklih pet godina.«

PORUKA VLADE REPUBLIKE HRVATSKE BORISU TADIĆU

Oluja je legitimna i pravedna akcija

Vlada Republike Hrvatske, reagirajući na izjave srbijanskog predsjednika *Borisa Tadića*, poručila je da je osloboditeljska operacija Oluja bila legitimna i pravedna akcija, priopćeno je u ponedjeljak iz hrvatske Vlade.

»U svezi sa stajalištima srbijanskog predsjednika *Borisa Tadića* o ovogodišnjoj proslavi Dana pobjede i domovinske zahvalnosti te dana hrvatskih branitelja, Ured predsjednice Vlade Republike Hrvatske ponovno ističe kako je osloboditeljska operacija Oluja bila legitimna i pravedna akcija kojom je pobijedena agresorska politika *Slobodana Miloševića*. Osim što su Olujom oslobođena okupirana područja u Republici Hrvatskoj, pobjeda nad tiraninom je i našim susje-

dima otvorila put u demokraciju«, navodi se u priopćenju.

»Vlada Republike Hrvatske će se i dalje zauzimati za razvoj dobrosusjedskih odnosa temeljenih na načelima slobode i demokracije, te odbacivanju svakog oblika rehabilitacije ili relativizacije Miloševićeve agresorske politike«, navodi se u priopćenju.

Srbijanski predsjednik *Tadić* u nedjelju je u priopćenju »najoštrije osudio« izjavu hrvatske premijerke *Jadranke Kosor* na proslavi Oluje, kojom je ona pozdravila generale *Antu Gotovinu* i *Mladena Markača*, nepravomoćno osuđene u Haagu za zločine počinjene nad srpskim civilima tijekom i nakon Oluje.

»Nikakve predizborne kampanje i borbe za vlast ne smiju imati za cilj veličanje onih

koji su počinili ratne zločine«, navodi se u *Tadićevu* priopćenju u kojem se to ocjenjuje neodgovornom politikom i ponavlja da je Oluja »dovela do stradanja nevinih žrtava i egzodusa više od 200.000 Srba iz Krajine«. *Tadić* u izjavi dodaje da izjava premijerke *Kosor* ne doprinosi razvoju dobrosusjedskih odnosa dviju zemalja.

Na istupe *Borisa Tadića* reagirao je i Savez udruga obitelji zatočenih i nestalih hrvatskih branitelja, pozvavši ga da se »prestane miješati u tuđe proslave«, te ga pozivaju da im pomogne pronaći njihove najmilije, što je, kažu, dosad i obećavao u susretima s njima i izjavama za medije.

Ogorčenost izjavom predsjednika *Tadića*, u kojoj on najoštrije zamjera hrvatskoj premijerki *Jadranki Kosor* što je

na proslavi vojno-redarstvene akcije Oluja javno pozdravila generale *Antu Gotovinu* i *Mladena Markača*, izrazila je i Udruga branitelja, invalida i udovica Domovinskog rata Podravke (UBIUDR).

»On je zadnji koji bi trebao i mogao komentirati ovaj čin, tim više što neprestano ponavlja laži da je Oluja dovela do stradanja nevinih žrtava i egzodusa više od 200 tisuća Srba iz Krajine, te da je bila zločinačka akcija«, ističe u priopćenju UBIUDR-a.

Tadiću pak poručuju da se »okrene svojim problemima, da nas nakon 20 godina nakon početka srpske agresije ostavi na miru, a poglavito da ne dijeli lekcije koga će hrvatska premijerka pozdraviti, a koga neće«, prenosi Hina.

DSHV NA SINJSKOJ ALKI

Prigoda za susret s političkim vrhom Republike Hrvatske

Svake godine početkom kolovoza, s trajnim sjećanjem na slavu bitku koja se odigrala 1715. godine, u Sinju se održavaju alkarske svečanosti. Sinjska alka, 296. po redu, održana je u nedjelju, 7. kolovoza, kada su na ovoj tradicionalnoj manifestaciji, među brojnim visokim državnim uzvanicima i crkvenim velikodostojnicima, prisustvovali i predstavnici Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini (DSHV).

Predsjednik DSHV-a *Petar Kuntić* istaknuo je da je posjet Sinju bio odlična prigoda za susret s političkim vrhom Republike Hrvatske, te razgovor o temama bitnim za hrvatski narod na ovim prostorima.

»Uspjeli smo razgovarati s ministrom obrane RH *Davorom Božinovićem*, a ključna tema

našega razgovora bila je koje poteze povući glede novonastale situacije oko ukidanja odredbe Ustavnog suda u Hrvatskoj, po kojoj se manjinama koje sudjeluju s više od 1,5 posto stanovnika, dakle srpskoj manjini, unaprijed jamči najmanje tri zastupnička mjesta. Međutim, mi se upravo borimo za svoja mjesta u predstavničkim tijelima, a u svezi čega nam je srbijanski politički milje u posljednjih sedam godina govorio da to nije ustavno«, rekao je *Kuntić*, te najavio skorajšnji susret s predstavnicima srpske manjine u Hrvatskoj, kako bi se poduzeli, kako kaže, zajednički koraci ka dobivanju statusa utemeljenog na principu pozitivne diskriminacije.

Izaslanstvo DSHV-a također je imalo prigodu porazgovarati s nekoliko saborskih zastupni-

ka, među kojima je bio i *Ivan Bagarić*, s kojim se razgovaralo o implementaciji odredbi i strategija koje se odnose na hrvatsku i srpsku manjinu u dvjema državama, a prema *Kuntićevim* riječima, bilo je govora i o najnovijem ozračju u Srbiji, nakon »povišene retorike« između predsjednika *Borisa Tadića* i premijerke *Jadranke Kosor*, te o najavi vlasnika TV »Pink« *Željka Mitrovića* da će bojkotirati hrvatsku glazbu i kinematografiju.

Prisustvo na Sinjskoj alki prije svega predstavlja statusni simbol, a ujedno se, navodi *Kuntić*, uz uštedu vremena i novca, mogu obaviti značajni razgovori:

»Ukoliko se putem protokola želi doći do institucija Republike Hrvatske, onda je to vrlo sporo i iziskuje velike troškove puta, jer ipak je previše prevaliti oko 900 kilometara do Zagreba i natrag, kako bi se razgovaralo o nekim kratkim pitanjima koja su od interesa za našu političku stranku. Ovako, na jednom mjestu, u nekim blic susretima mogu se dobiti odgovori, bez obzira jesmo li njima zadovoljni ili ne.«

Subotičani su se sastali i s članovima Viteškog alkarskog društva Sinj, gradonačelnikom Sinja, te gradonačelnikom Zagreba *Milanom Bandićem*.

Radio Subotica, Uredništvo na hrvatskom jeziku

HRVATI U OPĆINI APATIN UOČI PREDSTOJEĆEG POPISA STANOVNIŠTVA

Potvrditi svoju nacionalnu i vjersku pripadnost

Piše: Ivan Andrašić

Svijest ovdašnjih Hrvata presudit će u izjašnjavanju svakog pojedinca kao Hrvatice ili Hrvata, a ne subetničkim nazivom Šokac ili šokački Hrvat

Osobna karta šokačkih Hrvata još uvijek nije temeljito izučena i napisana, a povijesni izvori obavijeni su mnogim nepoznicama. Uopćene konstatacije, poput »Šokci su integralni dio hrvatstva, nastanjeni prvobitno u Bosni«, na današnjem stupnju razvoja povijesne znanosti ne mogu nas zadovoljiti i ne može se bez rezerve prihvatiti predstavljanje šokačke popu-

kih Hrvata. Pojam »starije hrvatsko iseljeništvo« odnosi se na hrvatske zajednice koje su s hrvatskih etničkih prostora migrirale u razdoblju od 12. do početka 18. stoljeća, a danas se na prostorima doseljenja smatraju autohtonim manjinskim hrvatskim zajednicama. Jedna, izuzetno bitna identitetska odrednica šokačkih Hrvata je njihov pučki govor. Govore štokavsko-ikavskim narječjem starije akcentuacije raširene po cijelom hrvatskom govornom području.

POPIS IZ 2002.

Po popisu iz 2002. godine u naseljenim mjestima apatinske općine zastupljeni su i Hrvati i to: u Apatinu 658 ili 3,40 posto, u Svilojevu 47 ili 3,45 posto, u Prigrevici 50 ili 1,05 posto, Sonti 2966 ili 59,42 posto, a u Kupusini nema niti jednoga stanovnika koji se izjasnio kao Hrvat, iako se pretpostavlja da ih među 220 izjašnjenih kao ostali ima četrdesetak. U naseljenim mjestima susjedne općine Odžaci među više od 35 tisuća žitelja svega je 271 izjašnjeni Hrvat.

lacije u kontekstu istrošene dogme o seobi Slavena.

Po povjesničarima, šokački Hrvati potječu s prostora franjevačke provincije Bosne Srebrene. Po njihovim procjenama u drugom valu migracija, u vrijeme Velikoga bečkoga rata koncem 17. i početkom 18. stoljeća, na prostore Slavonije, Srijema, Bačke, Banata i Baranje doselilo se između 100 i 200 tisuća šokačkih

PROPALI POKUŠAJ

Pokušaji stvaranja posebne nacionalne zajednice pod nazivom Šokci na prostorima bačkog Podunavlja nisu proizvod ovoga režima. Bilježeni su i u vrijeme ugarske dominacije, pa i u vrijeme Kraljevine Jugoslavije, a u pojedinim razdobljima socijalističkog režima nije bilo najpoželjnije zvati se Hrvat na ovim prostorima.

Danas, u godini novog popisa stanovništva, ponovno su aktualni neizravni pritisci na pripadnike hrvatske nacionalne zajednice u Srbiji da se, umjesto kao Hrvati, izjasne kao Šokci ili Bunjevci, čime se ova dva naziva tretiraju kao nacionalna odrednica. Ovakvo imenovanje pripadnika hrvatskog stanovništva Bačke i Srijema obična je, ali nimalo naivna podvala, koja izravno upućuje na to da Šokci i Bunjevci nisu isto što i Hrvati. Hrvatsko nacionalno vijeće započelo je ovih dana kampanju pod sloganom Izjasni se hrabro! Pripadnike hrvatske nacionalno-manjinske zajednice u Srbiji očekuje

OZBILJNA ZADAĆA

Predstojeći popis stanovništva ozbiljna je zadaća za sve nas i bit će najbolji pokazatelj našega rada. Članovi i simpatizeri »Šokadije« oduvijek su znali tko su i što su i to na najbolji način poka-

zuju na svim svojim nastupima u zemlji i u inozemstvu. Pozvao bih i ostale pripadnike hrvatske nacionalne zajednice da se bez ikakve bojazni izjasne kao Hrvati i time daju svoj doprinos stabilnom radu naše zajednice, rekao je predsjednik KKPZH »Šokadija« iz Sonte Zvonko Tadijan.

izjašnjavanje na popisu koje može imati dalekosežne posljedice za njezinu opstojnost na ovim prostorima. Slogan je već izazvao različite reakcije, od oduševljenja, preko otvorene odbojnosti, do ravnodušnosti. Hrvati koji stoljećima žive na ovim prostorima, i koji su svjesni svoje nacionalne pripadnosti, izjašnjavanjem i na ovom

popisu stanovništva mogu potvrditi svoju nacionalnu i vjersku pripadnosti, te materinski jezik.

APATIN

Općina Apatin nalazi se na području zapadne Bačke, a svrstana je u grupu srednje velikih pokrajinskih općina. Smještena je neposredno uz lijevu obalu rijeke Dunav. Na sjeveru i sjeveroistoku graniči s teritorijem općine Sombor, a na jugu i jugoistoku s općinom Odžaci. Uz grad Apatin, koji predstavlja administrativni, gospodarski, prosvjetni i kulturni centar,

rsku pripadnost

apatinsku općinu tvore još 4 naselja seoskog tipa: Svilojevo, Kupusina, Prigrevica i Sonta. Na području općine žive pripadnici 24 nacionalne skupine: Srbi (61,61 posto), Mađari (11,53 posto), Hrvati (11,47 posto), Rumunji (3,62 posto), Jugoslaveni (2,21 posto), Romi (1,59 posto) i ostali (Crnogorci, Makedonci, Muslimani, Albanci, Nijemci, Slovaci i dr.). U Apatinu i Prigrevici većinsko je srpsko stanovništvo, u Sonti hrvatsko, a u Kupusini i Svilojevu mađarsko. Na sjednici održanoj 31. siječnja 2007. godine apatinska općinska Skupština prove-

la je zakonsku odredbu po kojoj je u Kupusini i Sonti hrvatski i mađarski jezik u službenoj uporabi u administraciji i u školama.

U cilju daljnjeg poboljšanja prava hrvatske zajednice, općinsko glasilo »Novi glas komune« je u br. 6/2009. po prvi put imalo i priloge na hrvatskom jeziku. Do tada je jedini pokušaj izrade glasila na hrvatskom jeziku bio list »Glas Šokadije«, koji je izašao samo jednom u prosincu 2007. godine, a ovaj projekt nije zaživio zbog nedostatka sredstava.

SELO SONTA

Selo Sonta prvi put se spominje 1173. godine pod imenom Zond. Nakon Mohačke bitke stara Sonta nestaje. U to se područje doseljavaju šokački Hrvati, koji 9 km istočnije od mjesta stare Sonte grade novo selo. Novo selo je potopio Dunav u poplavama, pa su mještani opet napravili novo selo još 3 km istočnije.

U starim ispravama Turskog Carstva, Sonta se spominje kao naselje s 36 obitelji, dok kasnije, 1898. godine broji 4972 stanovnika i 650 kuća. Po popisu iz 2002. godine u Sonti živi 4992 stanovnika, a iznadpolovičnu većinu čine Hrvati s 2966 pripadnika (59,42 posto). Srba je 975 (19,53 posto), Mađara 267 (5,35 posto), Rumunja 211 (4,23 posto), Roma 138 (2,76 posto) i 435 ostalih. Najveći broj stanovnika Sonta je imala po popisu 1961. godine, 6821, a na svakom sljedećem popisu taj se broj smanjivao u pravilu za oko 300 žitelja. Veliko odstu-

panje zabilježeno je u posljednjem desetljeću XX. stoljeća. Na popisu 1991. Sonta je imala 5990, a na popisu 2002. skoro tisuću manje – 4992 stanovnika. Po teško dostupnim podacima od 1991. do 1998. godine, iz Sonte se iselilo oko 350 obitelji, te oko 200 pojedinaca, poglavito hrvatske, a manjim dijelom i mađarske nacionalnosti. Uz ova iseljavanja pripadnika hrvatske i mađarske populacije zabilježeno je i doseljavanje većeg broja izbjeglica – Srba iz Hrvatske, što je bitno izmijenilo nacionalnu i vjersku strukturu sela.

Prestankom rata nisu prestala i iseljavanja. I danas smo svje-

POZIV

Pozivam, kako svoje sumještane, tako i ostale pripadnike naše nacionalne zajednice koji žive u mjestima

općine Apatin da se izjasne slobodno, jasno i nedvosmisleno da su Hrvati, da im je materinji jezik hrvatski i da su rimokatoličke vjere, rekao je predsjednik MO DSHV-a Sonta Andrija Adin.

doci odlazaka sončanske mladosti. Ovoga puta, međutim, do iseljavanja ne dolazi zbog ratnih događanja i strahova kao što je to bilo devedesetih godina. Danas nema više izrazitih pritisa, nema opasnosti od dolaska pozivara za pričuvu, nema straha da će netko u tvoju kuću ući kao u svoju.

DVIJE INSTITUCIJE

U Sonti postoje dvije institucije s jasno definiranom hrvatskom nacionalnom odrednicom. U oblasti politike djeluje MO DSHV-a, a ovo mjesto je i sjedište Podružnice stranke Sonta – Južno Podunavlje. U posljednjih nekoliko godina bilježi se veliki rast broja članova, a isto tako i rast intenziteta aktivnosti. U radu Savjeta MZ Sonta ova stranka participira s četiri člana. Na dužnostima tajnice MZ-a i dopredsjednika Savjeta su dužnosnici stranke Renata Kuruc i Andrija Adin. U oblasti kulture od siječnja 2002. godine djeluje Kulturno-prosvjetna zajednica Hrvata »Šokadija«. Prvi predsjednik bio je Mata Zec, drugi Dejan Bukovac, a sadašnji je Zvonko Tadijan. Ova udruga uspješno radi na očuvanju bogate tradicije sončanskih Hrvata Šokaca.

Najveći problem danas predstavlja neuposlenost. Pripadnici mlađeg dijela populacije traže bilo koji izlaz i u velikom broju ga nalaze u odlasku na sezone poslove u matičnu državu. Većina od njih u razgovoru otkriva kako planira tamo i ostati zauvijek.

U OŠ »Ivan Goran Kovačić« u Sonti ovogodišnji maturanti su zatvorili krug od osam godina izučavanja izbornog predmeta hrvatski jezik s elementima nacionalne kulture.

Predstojeći popis ozbiljna je prilika pripadnicima hrvatske nacionalne zajednice u općini Apatin da ignoriraju savjete pojedinih »dobronamjernika« da naziv Šokac ili šokački Hrvat upišu kao nacionalnu odrednicu i da se izjasne kao Hrvati, jer će samo tako i biti upisani pod tu rubriku kako bi se i dobila prava slika o brojčanom stanju hrvatske zajednice.

DR. LADISLAV HEKA: OSAM STOLJEĆA HRVATSKO-UGARSKE DRŽAVNE ZAJEDNICE

Novo iščitavanje povijesti

Pišući ovu knjigu svjestan sam kako ona umnogome odudara od sličnih uradaka nastalih u Hrvatskoj, ili pak u Mađarskoj, koji nerijetko nedovoljno koriste relevantnu znanstvenu literaturu »druge strane«, kaže dr. Heka

Nakon raspada Austro-Ugarske najčešće se o Hrvatsko-ugarskoj nagodbi pisalo u negativnom kontekstu i o onome što je bilo loše za Hrvatsku u toj nagodbi, međutim, sada nakon povijesne distance od sto godina, potreban je potpuno novi pogled na to, rekao je dr. *Slaven Bačić* na predstavljanju knjige dr. *Ladislava Heke* »Osam stoljeća hrvatsko-ugarske državne zajednice«. Ocjenjujući je značajnim znanstvenim djelom, Bačić je istaknuo kako je knjiga nastala ponovnim iščitavanjem literature, ali i izvora saborskih zapisnika i novina. »Moje je mišljenje da je Hrvatsko-ugarska nagodba u okviru Ugarske osigurala zapravo nastanak moderne hrvatske nacije. Osigurala je autonomiju u školstvu, jezičnu,

ljeću južnoslavenska pravna i povijesna literatura odnos Hrvata i Mađara projicirala u izuzetno tamnim tonovima, dva naroda su najvećim dijelom zajedničke povijesti živjeli u dobrim odnosima, a hrvatsko-ugarska državna zajednica je svojom dugotrajnošću rijedak primjer suživota dvaju naroda u okviru jedne države. Na 450 stranica knjiga govori o osam stoljeća zajedničke države s posebnim naglaskom na Hrvatsko-ugarsku nagodbu, kao najvažniji državno-pravni akt iz 1868. kojim su položeni pravni temelji državne zajednice. »Pišući ovu knjigu svjestan sam kako ona umnogome odudara od sličnih uradaka nastalih u Hrvatskoj, ili pak u Mađarskoj, koji nerijetko nedovoljno koriste relevantnu znanstvenu literaturu

mađarske pravne, povijesne i političke izvore«, kaže dr. Heka.

U predgovoru knjizi, autor navodi: »Povijesne činjenice govore da je pojava nacionalizma (mađarskoga, koji je Ugarsku zamišljao kao jedinstvenu državu od Karpata do Jadrana, te hrvatskoga koji je želio Hrvatsko Kraljevstvo neovisno od Ugarske) doduše dovela do proturječnosti i sukoba između dvaju naroda, ali je njihova 816-godišnja zajednička prošlost bila temeljena na prijateljskim odnosima... Pojava ilirskoga pokreta i želje za povezivanjem južnih Slavena dovela je do podjele unutar hrvatskog nacionalnog bića na dva suprotstavljena tabora. Kada je polovicom 19. stoljeća napušten zajednički latinski jezik, to je izazvalo daljnje udaljavanje između dvaju naroda, jer se Hrvati i Mađari međusobno više nisu razumjeli.«

»Knjiga prikazuje osam stoljeća hrvatsko-ugarske državne zajednice od kojih razdoblje do 1790. godine nije bremenito nikakvim poteškoćama, nego bismo mogli reći da je to jedan 'medeni mjesec' između dvaju naroda gdje su oni u sve borbe išli zajedno, prolijevali krv jedni za druge i nazivali su jedni druge testvérmizet (bratski narod). Hrvati su u mađarskom Saboru govorili isprva latinski, a kasnije su govorili na svome jeziku, dakle na hrvatskom i prevodili su ga na mađarski. Dakle, oni su imali sva moguća prava, ne kao nacionalne manjine, nego kao narodnost. Od 1790. do 1868. je taj interval javnoga prijepora, a od 1868. do 1918. imamo jedno razdoblje postnagodbenjačko gdje je nagodba, koja na papiru vrlo lijepo zvuči, u svojoj praksi nailazila na broj-

ne sukobe i na želju za supremacijom Mađara u odnosu na Hrvate, dok su Hrvati, pak, svoj izlaz potražili u povezivanju s drugim Južnim Slavenima, i taj postupak je završen stvaranjem Kraljevine SHS«, rekao je dr. Heka, koji je, inače, do sada objavio desetak knjiga o povijesti hrvatskoga naroda, kao i više romana s temom ratnih događaja devedesetih godina u Hrvatskoj. Svoja djela piše na hrvatskom i mađarskom jeziku.

Izdavanje knjige »Osam stoljeća hrvatsko-ugarske državne zajednice« rezultat je prekogranične suradnje nekoliko hrvatskih organizacija, naime zajednički su je izdali Hrvatsko-mađarska kulturna udruga »András Dugonics« iz Segedina, Zavod za kulturu vojvodanskih Hrvata i Hrvatsko akademsko društvo. Predsjednik Udruge »András Dugonics« *Dušan Marjanović* rekao je kako je izdavanje ove knjige planirano i na mađarskom jeziku »što će olakšati razumijevanje i proširivanje naše kulture o kojoj se u posljednjih 50 godina jako malo znalo, a s time stvaramo most između prošlosti i današnjice, također ispunjavamo našu povjerenu zadaću prema većinskom stanovništvu«, rekao je Marjanović.

S. Mamužić

Slaven Bačić, Dušan Marjanović i Ladislav Heka

autonomiju u upravi, unutarnjim poslovima, u sudstvu i vjerskim poslovima. To je temelj na kojem je nastala hrvatska nacija. Da nije bilo Hrvatsko-ugarske nagodbe vjerojatno ne bi bilo ni hrvatske nacije u modernom smislu, a vjerojatno ni same hrvatske države«, rekao je Bačić. Premda je u 20. sto-

'druge strane'. Većina autora nije govorila i hrvatski i mađarski nego se uglavnom u prikazu stajališta druge strane oslanjala na uratke nastale na njemačkom ili francuskom jeziku. Ovom knjigom želim ponuditi čitateljima cjelovitu sliku o državnoj zajednici, te nastojim u podjednakoj mjeri koristiti hrvatske i

TRIBINA U BAČU: VEZE BAČKIH ŠOKACA SA ŠOKCIMA SRIJEMA, BOSANSKE POSAVINE I SREDNJE BOSNE

Ikavsko narječje, običaji i pjesme, sve je isto

»V eze bačkih Šokaca sa Šokcima Srijema, Bosanske Posavine i Srednje Bosne« bila je tema tribine koja je prošlog vikenda održana u franjevačkom samostanu u Baču. Organizator ovog predavanja bila je Udruga građana »Tragovi Šokaca« iz Bača, a predavač *Ivica Ćosić Bukvin* iz Vrbanje, istaknuti politički i kulturni djelatnik svog kraja.

U iznimno dobro pripremljenom izlaganju, koristeći građu raznih autora – *Matije Evetovića, Ante Sekulića, Sanje Vulić, Marka Samardžije, Josipa Forjana* i drugih – Bukvin je obuhvatio sve dodirne točke Hrvata Bačke s Hrvatima Slavonije, Baranje, Srijema, Bosanske Posavine i Srednje Bosne. Od zajedničkog subetničkog, a u prvom redu nacionalnog hrvatskog podrijetla, preko ikavskog govora, pa sve do istih elemenata u tradicijskom odijevanju u ovim krajevima.

»Neću se upuštati naročito u već znane i puno puta iznesene činjenice o Šokcima, tko su, nacionalno, vjerski i jezično kome pripadaju«, počeo je svoje izlaganje Bukvin. »O tom dijelu napisao je *Matija Evetović* u svojoj knjizi 'Kulturna povijest bunjevačkih i šokačkih Hrvata' ovako: 'Bunjevci i Šokci došli su u ove krajeve iz hrvatskih zemalja. Došli su pod vodstvom franjevac kao katolici i kao Hrvati. Što bi onda mogli biti nego Hrvati. Ovo je svakome jasno i potpuno dokazano. Ipak ima nekih patentiranih historičara i političara koji tvrde protivno.'«

VJERSKA PRIPADNOST

O vjerskoj pripadnosti stanovnika Bačke u vrijeme Turaka piše dr. Sekulić u svome radu »Bačka i Srijem u izvješćima Matije Benilića i Bartola Kašića«, te

Bunjevci i Šokci došli su ove krajeve iz hrvatskih zemalja. Došli su pod vodstvom franjevac kao katolici i kao Hrvati. Što bi onda mogli biti nego Hrvati, podsjetio je Ivica Ćosić Bukvin na riječi Matije Evetovića

citira dio izvješća fra *Matije Benilića*, rođenjem Bosanca, beogradskog biskupa i upravitelja još nekih biskupija, o svom kanonskom pohodu Bačkoj 1653. godine, gdje na kraju stoji: »Bačka je ravna poput mora, obiluje prirodnim bogatstvima, ali je slabo naseljena, žitelji su Slaveni, većinom kršćani katolici«. Iz ovoga je vidljivo kako je i u vrijeme vladavine Turaka na ovom prostoru živio katolički puk i to isti onaj hrvatski, koji se od turskog zauzeća Bosne iz nje iseljavao već skoro dva stoljeća, od Benilićeva pohoda Bačkoj, tako da je on tom prigodom pohodio svoje sunarodnjake.

Bukvin se dotakao i ikavice koja je, uz materinji, hrvatski jezik, zajednički govor svih Šokaca: Sanja Vulić o ikavici ili tzv. slavonskom dijalektu piše ...da se taj dijalekt nipošto ne odnosi samo na teritorij Slavonije nego obuhvaća srodne hrvatske arhaične štokavske govore na prostoru Panonije... (Posavina, Podravina, Baranja, Srijem, Bačka te govor rekaških Hrvata u Banatu i Rumunjskoj.)«.

Bukvin se osvrnuo i na još

jednu bitnu osnovu koja spaja sve Hrvate Šokce i daje im zajedničku etno sliku – a to je narodna nošnja. Po riječima Ivica Bukvina, jedan od rijetkih koji se bavio tradicijskim ruhom bačkih Hrvata je *Josip Forjan*, koji je u svom radu »Tradicijsko odijevanje Hrvata Šokaca u Srijemu i Bačkoj« ustanovio velike sličnosti. Istaknuo je kako je, po Forjanu, narodna nošnja u Baču, Plavni, Bođanima i Vajskoj u starijem sloju vrlo slična nošnjama u zapadnom Srijemu.

KNJIŽEVNE VEZE

Na kraju, Bukvin je zaključio: »Ne samo da su se veze Hrvata iz Bačke s Hrvatima u međurječju Save i Dunava svodile na ovdje opisano, već je postojala i veoma jaka veza po književnoj strani o čemu piše pok. *Juraj Lončarević*. Kada govori o *Josipu Andriću*, koji je u Bukinu rođen a odrastao u Moroviću, i ostalim književnicima kao o *Matošu* i još ponekim iz te plejade, autor citira *Isu Velikanovića* koji kaže: »S Bačkim Hrvatima – Bunjevcima i Šokcima mi i

jesmo isto. Ikavsko narječje, običaji i pjesme, značaj, oblik glave, sve isto.«

A da budemo svi isti i jedinstveni, da znamo što smo, koji nam je materinji jezik i u koju Crkvu idemo moramo se izjasniti hrabro na predstojećem popisu pučanstva početkom listopada, između ostalog rekao je direktor NIU »Hrvatska riječ« *Ivan Karan* obraćajući se nazočnima na tribini. »Da smo Hrvati, da smo rimokatoličke vjere i da nam je materinji jezik hrvatski ne trebamo se bojati izjasniti. U ovu kampanju, koju je pokrenulo Hrvatsko nacionalno vijeće, trebaju se uključiti i sve institucije kulture s hrvatskim predznakom u Vojvodini, kako bi popis bio uspješan i kako bi hrvatska nacionalna manjina ostvarila svoja manjinska prava.«

Ivan Andrašić iz Sonte, pučki pjesnik, voditelj dramskog odjela i redatelj svojih drama u KPZH »Šokadijak«, svojim je pjesmama pisanim šokačkom ikavicom, pročitanim prepoznatljivim »sončanskim narječjem«, oduševio nazočne.

S. Č.

MONS. ANDRIJA ANIŠIĆ, ŽUPNIK ŽUPE SV. ROKA U SUBOTICI, KOLIJEVKE DUŽIJANCE

Dužijanca se mijenja, ali je njena bit uvijek ista

Razgovor vodila: Jasminka Dulić

Radujemo se što s nama naš običaj slave i žele slaviti i drugi narodi koji s nama žive, i mnogi gosti koji dođu iz inozemstva, i što su grad, pokrajina i republika prepoznali u Dužijanci neprocjenjivo blago, ali ona jest baština Hrvata Bunjevaca i tako mora ostati

Ove se godine proslavlja stota obljetnica Dužijance u Subotici. O tome kako je običaj bačkih Hrvata postao dijelom tradicije mjesne crkve, o ulozi mons. Blaška Rajića, o mijenama Dužijance kroz sto godina i njejoj budućnosti razgovarali smo s mons. Andrijom Anišićem, župnikom župe sv. Roka.

HR: Prošle godine svečano je proslavljena stota Dužijanca. Ove godine još svečanije slavimo stotu obljetnicu Dužijance. Ta prva zahvalna svečanost prigodom dovršetka žetve priređena je u crkvi sv. Roka 6. kolovoza prije sto godina. Kako je došlo do toga da se obiteljsko slavlje bačkih Hrvata prenese u Crkvu?

Dosta sam o tome razmišljao. Listao sam literaturu tražeći odgovor na to pitanje. Nažalost, ono što imamo zapisano vrlo je oskudno i ne možemo doći do pismenih podataka o tome kako je došlo do toga. Ovih dana sam ponovno dosta radio na tome pripremajući propovijed za đurđinsku Dužijancu i za predavanje koje sam održao u HKC-u »Bunjevačko kolo« na Književnoj večeri Katoličkog instituta za kulturu, povijest i duhovnost »Ivan Antunović« na temu: »Blaško Rajić i Dužijanca«. U svom istraživanju došao sam do jednog novog rukopisa Blaška Rajića. Rukopis je to povijesti župe sv. Roka. Nažalost, radi se samo o nekoliko stranica. U tom rukopisu o uvođenju Dužijance u Crkvu on je u 1912. godinu zabilježio da je te

godine bilo krizmanje u župi sv. Roka i da mu je istom prigodom nadbiskup dr. Ivan Černoch odobrio osnivanje Katoličkog divojačkog društva »što je osnovano još 1911. godine pred to kako ću doći u Ker, ali nije uspijelo da dobijemo odobrenje. Nadbiskup mi rekao: Odobravam, ali ne pismeno, samo evo nadpastirskom riječi i vlašću. Radi kako najbolje znaš... Te je godine bila druga Dužijanca. Prva je bila još g. 1911. obje u Keru. A priređivalo ih K.D.D.« To je sve što je on zapisao o Dužijanci. I druga izvješća o prvim dužijancama su oskudna. Možda je još vrijedno na ovom mjestu podsjetiti na pisani novinski izvještaj o prvoj Dužijanci. Tako je časopis »Neven« objavio samo kratku vijest pod naslovom »Dužijanca«, u rubrici »Visti iz mista«: »Blaž Rajić, plebanoš sv. Roke priredio je 6. o.m. (kolovoza) zahvalnu svečanost prilikom dovršetka žetve. Oko trideset konjanika su dopratili iz polja krasno pleten vinac od žita u crkvu, gdi su ga dočekale enge sa plebanošom koji je posli toga sakupljenoj gomili rekao lipu pridiku. Uveče je pak bila zabava u dvoranama Pešte, kao nastavak Dužijance. Zabava je bila dosta krasna i mladež je provela vrlo dobro (NEVEN, 1911, str. 60).«

Subotička Danica ili Bunjevačko-šokački kalendar (sa slikama) za pristupnu 1912. godinu o prvoj Dužijanci bilježi sljedeće, još kraće u rubrici »Naš društveni život«, na str. 86.: »Dužijanca, tj. zahvalna sve-

čanost prigodom dovršetka žetve priređena je u crkvi sv. Roke dne 6. kolovoza.«

HR: Što nam možete reći o razlozima koji su naveli mons. Blaška Rajića da jedan obiteljski običaj bačkih Hrvata prenese u crkvu?

Moje je osobno mišljenje da je Blaško Rajić, kao čovjek iz naroda koji je živio sa svojim narodom i za svoj narod kao svećenik i kulturni radnik, spontano došao na ideju u dogovoru s Katoličkim divojačkim društvom da se obiteljski običaj zahvale za završetak žetve (risa) prenese u crkvu. Ta činjenica svjedoči da je slavlje obiteljske Dužijance bilo vrlo prisutno u hrvatskim bunjevačkim obiteljima. S druge strane, Blaško Rajić je bio čovjek molitve, koji je osluškivao poticaje Duha Svetoga te je mogao zaključiti da je Bogu, ipak, najdraža zahvala ona koja se događa u njegovu domu, u crkvi. I tako je to počelo.

Tim činom Blaško Rajić svrstao se u red preteča suvremene Crkve koja je na Drugi vatikanskom saboru počela kulturu vrednovati drugačije te govoriti o pluralizmu kultura, o važnosti autohtonih kultura trećeg svijeta, tražeći načine kako ih plodonosno povezati s navješćajem evanđelja. Drugi vatikanski sabor, posebno u pastoralnoj konstituciji Gaudium et spes (Radost i nada), naširoko govori o kulturi (br. 4–10 i 53–62), prihvaćajući također činjenicu pluralizma kultura. Samu riječ »inkulturacija« prvi je upotrijebio papa Ivan Pavao II. u svojoj enciklici

»Slavorum apostoli« (Slavenski apostoli), koja je posvećena sv. Ćirilu i Metodu. On piše: »Ono što danas nosi ime 'animi culturae inductionis' (u talijanskom prijevodu prevedeno s inkulturacija, op. a.) služi unošenju evanđelja u autohtone kulture, a njih uvodi u život Crkve.«

Dužijanca je jedan vrlo lijepi primjer inkulturacije u smislu kako ju Crkva danas shvaća i prihvaća. Ono što je živjelo u narodu stoljećima od 1911. godine postalo je i dio tradicije naše mjesne crkve i evo u tom obliku traje već puno jedno stoljeće.

HR: Kako se kroz povijest, dugu sto godina, proslavljala Dužijanca u Subotici?

U slavlju Dužijance možemo razlikovati tri osnovna razdoblja. Prvo razdoblje je od 1911. do Drugog svjetskog rata. Znamo da se Dužijanca najprije počela slaviti u crkvi sv. Roka, ali je ubrzo to slavlje zbog značaja i zbog prostora prenijeto u katedralu, gdje se slavi i danas. Osim mise zahvalnice Dužijanca je uvijek imala i kulturno-zabavni sadržaj s poznatim kolom, kasnije je ono nazvano »Bandašicino kolo«. Drugo razdoblje je od Drugog svjetskog rata pa do 1993. godine. To je vrijeme bezbožnog komunizma kada je Crkvi bilo zabranjeno svako javno djelovanje. U to vrijeme niz godina su ulogu bandaša i bandašice obavljala djeca. Još jedno, da tako kažem, međurazdoblje započelo je 1968. godine kada je grupa intelektualaca okupljenih oko Hrvatskog kulturno-umjetničkog društva »Bunjevačko kolo« na

gradskoj razini oživjela običaj Dužijance i tako je nastala tzv. gradska Dužijanica. Treće razdoblje je započelo u teškim vremenima rata u Hrvatskoj i Bosni i Hercegovini godine 1993., kada su se nova mjesna vlast na čelu s *Józsefom Kaszom* i predstavnici Crkve dogovorili da »objedine« tzv. crkvenu i gradsku Dužijancu. Od tada pa do danas Dužijanica je obogaćena mnogim duhovnim, kulturnim i zabavnim događanjima, tako da danas u okviru Dužijance imamo tridesetak manifestacija.

HR: A kako vidite činitele koji su utjecali na to da jedan obiteljski običaj bačkih Hrvata, koji je zatim prenesen u Crkvu, preraste u zajedničko, gradsko slavlje i manifestaciju za koju danas znaju mnogi, i izvan granica Bačke, Vojvodine, Srbije...

To treće, odnosno sadašnje razdoblje Dužijance, kako sam već napomenuo u prethodnom odgovoru, došlo je s demokratskim promjenama u našoj zemlji u kojima je, smijemo tako reći, Subotica prednjačila, te se to moglo napraviti. Vrlo je sretna okolnost kada mjesne vlasti i Crkva pronadu zajednička područja djelovanja na dobrobit naroda. To se upravo dogodilo objedinjavanjem našeg predivnog običaja Dužijance. Nama u Organizacijskom odboru je čast što našu Dužijancu »svojataju« mnogi pa kažu da je to gradska manifestacija, da je slave svi narodi koji žive u Subotici. No, nikada se ne smiju zaboraviti korijeni Dužijance i njezin izvorni smisao koji njeguju samo Hrvati Bunjevci na ovim prostorima. I to organizacijski odbori Dužijance od 1993. godine do danas nikada nisu prestali isticati. Radujemo se što s nama naš običaj slave i žele slaviti i drugi narodi koji s nama žive, i mnogi gosti koji dođu iz inozemstva, i što su grad, pokrajina i republika prepoznali u Dužijanci neprocjenjivo blago, ali ona jest baština Hrvata Bunjevaca i tako mora ostati.

HR: U čemu je značaj mons. Blaška Rajića za to što je slavlje završetka žetve, poteklo iz

obitelji bačkih Hrvata, postalo manifestacija koja obilježava ne samo grad Suboticu, već i Sombor, može se reći – cijelu Bačku?

Ako uzmemo u obzir odgovor na prethodno pitanje onda je jasno da je uloga Blaška Rajića dragocjena. Upravo je on, poznavajući i osjećajući bilo svoga naroda, shvatio svu veličinu i ljepotu toga narodnog običaja. Prenijevši taj običaj u crkvu on ga je samo izvukao iz pojedinih obitelji, iz anonimnosti i učinio javnom manifestacijom zahvale Bogu za završetak žetve i za kruh svagdašnji. Tako je umnogome proširio zajedništvo koje sada nije više zajedništvo jedne ili više susjednih obitelji, nego zajedništvo svih obitelji Hrvata Bunjevaca koji su Dužijancu slavili u svojim obiteljima. I nakon 1911. godine zadržano je slavlje obiteljske Dužijance ali je sada značajno prošireno jer je postalo i crkveno slavlje, a Crkva i jest jedna velika obitelj – zajednica vjernika. Slavlje Dužijance iz Subotice se proširilo. Tako se Dužijanica počela slaviti i u Somboru, Svetozaru Miletiću, Čonoplji, Bajmoku, Tavankutu, Đurđinu, Starom Žedniku, Maloj Bosni i Ljutovu. Tako je slavlje Dužijance dobilo još veću prigodu da i drugim narodima očitujemo snagu svoje vjere i pobožnosti, bogatstvo svojih običaja, ljepotu svoje kulturne baštine. I zato je doprinos Blaška Rajića Dužijanci i našem narodu doista neprocjenjiv i nikada ga ne smijemo zaboraviti. Od 1993. godine svoju zahvalnost i ljubav utemeljitelju crkvene Dužijance mi očitujemo posjetom njegovu grobu. Ondje prije Bandašicinog kola bandaš i bandašica polažu cvijeće i vijenac od žita, a župnik župe sv. Roka, koja je »kolivka« Dužijance, predvodi prigodnu molitvu uz nazočnost predsjednika Organizacijskog odbora i drugih članova toga odbora, rodbine i poštovatelja tog velikana hrvatskog naroda i bunjevačkog roda.

HR: Kako vi vidite Dužijancu prije sto godina i danas? Što se promijenilo, a što je ostalo isto?

Puno toga se promijenilo, ali uvijek je ostala ista bit, a to je zahvala Bogu za završetak žetve svečanom svetom misom zahvalnicom. »Bandašicino kolo« u večernjim satima na Dužijanci također je održano sve do danas kao nastavak slavlja i radosnog druženja. Svi oni koji su tijekom jednoga stoljeća radili na očuvanju, njegovanju, unaprjeđivanju ovog divnog običaja – mogu biti ponosni. Dužijanica se danas slavi puno svečanije i puno bogatije, s mnoštvom duhovnih, kulturnih i zabavnih događanja. Neka dobri Bog blagoslovi i novo stoljeće Dužijance i pomogne organizatorima da svako slavlje Dužijance bude Bogu na slavu, a svim sudionicima na radost i našem narodu na ponos.

HR: Kako vidite Dužijancu u budućnosti?

Mislim da je teško voditi i upravljati organizacijom s tako brojnim manifestacijama koje sada postoje u okviru Dužijance. Smatram da je zamišljen i ostvaren koncept Dužijance vrlo dobar, ali je sve manje ljudi koji su spremni aktivno sudjelovati u pripremi Dužijance i zato mislim da će ona u budućnosti vjerojatno biti slavljenja u skromnijim okvirima. Volio bih da ne budem u pravu, da bude u budućnosti puno više onih koji će biti spremni uložiti svoj trud i umijeće da se ona održi u sadašnjem obliku i da se još više obogati. Bit će također za budućnost Dužijance potrebna puno šira i snažnija potpora hrvatske zajednice, a osobito čelnika hrvatskih institucija. Nažalost, i iz usta nekih čelnika u javnim istupima čuli smo da je Dužijanica sve manje hrvatska manifestacija. Moramo sa žaljenjem ustvrditi da takvi nisu u Dužijanci vidjeli predivnu šansu za promicanje i promoviranje i našeg nacionalnog identiteta, naše kulture, naše duhovnosti. Optužuju da se »druge stranke« promoviraju preko naše Dužijance. Ta optužba je optužba njih samih, jer su im oni svojim stavom to omogućili. Preko Dužijance se sve naše institucije mogu promovirati na vrlo jednostavan način svojim

angažiranjem i uključivanjem u slavlje Dužijance kroz njezine brojne manifestacije.

HR: U godini kada se proslavlja stota obljetnica i župa sv. Roka je doživjela obnovu. Što to znači za župu, za vojvodanske Hrvate i cijeli grad Suboticu ?

To je ispalo slučajno, ali u Božjoj promisli ništa nije slučajno. Ovih dana navršilo se godinu dana kako su započeli radovi na adaptaciji našega župnoga doma i bit će završeni u potpunosti u subotu prije Dužijance. Neposredni povod, u dogovoru s *Petrom Kuntićem*, koji je bio inicijator traženja i dobivanja pomoći od Fonda za kapitalna ulaganja AP Vojvodine, bio je lik i djelo Blaška Rajića. I eto, u godini kad obilježavamo 60. obljetnicu njegove smrti i stotu obljetnicu Dužijance, koju je on prvi slavio u crkvi sv. Roka, župni dom zasjaio je novim sjajem. Kuća je donacijom Fonda obnovljena »od glave do pete«. A s članovima Pastoralnoga vijeća odlučili smo urediti i vjeronaučnu dvoranu i podrumске prostorije te dvorište župe. Za tu svrhu prodali smo dio zemlje koju je župa posjedovala, a ostalo smo isplatili od darova vjernika.

Kao župnik župe sv. Roka u Subotici ponosan sam na sve što je učinjeno, a mislim da mogu biti ponosni i svi župljani, i naš grad, kao i pokrajina, jer je doista učinila kapitalno djelo ne samo za ovu župu, nego i za cijelu hrvatsku zajednicu, jer su mnoga događanja i značajni datumi, kako u daljnjoj tako i u bližjoj prošlosti, vezani uz tu župu, a župne prostorije su sada još prikladnije za mnoga događanja.

Napominjem da je jedna prostorija u župi uređena kao spomen-soba Blaška Rajića. Istina, njezino uređenje još nije dovršeno jer prikupljamo dokumente i predmete vezane za njega i njegovu djelovanje, ali već se može pogledati.

Svi koji žele vidjeti našu obnovljenu župu i spomen-sobu Blaška Rajića mogu nas posjetiti od ponedjeljka svakog dana prije podne od 10 do 12 i ponedjeljkom i srijedom od 18 do 19 sati.

U fotomonografiji su predstavljene originalne bunjevačke

narodne nošnje koje su se nosile u Subotici i okolici

i koje su i do danas sačuvane, kaže autor

PROMOCIJA FOTOMONOGRAFIJE »BLAGO IZ DOL

Narodne nošnje – izr

Fotomonografija »Blago iz dolafa« autora *Marinka Piukovića*, koja prikazuje narodne nošnje bunjevačkih Hrvatica i Hrvata, predstavljena je u nedjelju u predvorju subotičke Gradske kuće, a prilikom predstavljanja ove fotomonografije održana je i atraktivna revija bunjevačkih narodnih nošnji. Prikazani su stilovi nošnji u razdoblju od konca 19. stoljeća pa do sedamdesetih godina prošloga stoljeća. U prvom dijelu revije predstavljeno je šesnaest ženskih i dvije muške nošnje iz različitih vremenskih perioda, dok je u drugom dijelu revije prikazano šest nošnji koje su se oblačile u hladnijim vremenskim razdobljima.

Na promociji pred brojnom publikom predsjednik Organizacijskog odbora ovogodišnje Dužijance *Davor Dulić* istaknuo je kako fotomonografija pruža uvid i mnogo informacija o bunjevačkim narodnim nošnjama, kao i pravi ugođaj koji nošnja ovdašnjih Hrvata stvara u ambijentu Subotice i salaša u okolici, dok je mons. dr. *Andrija Kopilović* naglasio kako je i odijevanje izraz kulture življenja. »Odijelo ne čini čovjeka, ali se kultura čovjeka vidi i po odijelu. Ova fotomonografija pokazuje kulturu življenja, a hrvatski bunjevački rod je imao plemenit kult tijela putem kulture oblačenja. Ono što imamo prilike vidjeti u fotomonografiji danas je samo u ladicama dol-

a, a narodna nošnja predstavlja jedno prošlo vrijeme, kada je naša kultura življenja bila visoko razvijena.«

PRIKAZANE ORIGINALNE NARODNE NOŠNJE

»U fotomonografiji su predstavljene originalne bunjevačke narodne nošnje koje su se nosile u Subotici i okolici i koje su i do danas sačuvane. Prikazano je svečano, manje svečano i svakodnevno oblačenje, a kada je u pitanju narodna nošnja, moj prvi susret s njom bio je kada sam bio dijete. Moji roditelji, zajedno s mojom braćom i sestrama, oblačili su nošnju kada smo sudjelovali u proslavi Dužijance, ali i prilikom drugih narodnih običaja ovdašnjih Hrvata«, kazao je *Marinko Piuković* nakon održane promocije i objasnio kako se izvornost naziva pojedinih dijelova nošnje, pa čak i cijele nošnje kod Bunjevaca u Subotici, ukorijenila najčešće

OLAF« AUTORA MARINKA PIUKOVIĆA

zraz kulture življenja

po nazivu materijala od kojega se šivala.

»Na reviji narodnih nošnji prilikom promocije fotomonografije u prvom dijelu revije prikazane su nošnje: sefir, rađena čoja, piket, velur, muško odijelo, atlaske svile, svileni mider, muški svileni prsluk i otunčica, dok su u drugom dijelu revije prikazane marame za vrat, zim-ska otunčica, čurđija i rađene plišane marame za vrat. U oba dijela revije nošnje je predstavilo osamnaest djevojaka i dva momka. Na reviji smo prikazali nošnje iz naše obiteljske zbirke, ali i nošnje ili detalje nošnji iz više manjih ili većih zbirki, isto kao i prilikom snimanja fotografija za knjigu, a fotografije je snimio *Zoran Vukmanov Šimokov*. Od snimljenih 3500 fotografija u fotomonografiju je uvršteno 75 odabranih fotografija. Snimane su u ambijentu subotičke Gradske knjižnice, kao i u gradskim ambijentima, primjerice ispred franjevačke crkve i katedrale, a snimljene su i u okolici

Subotice. Bunjevačka nošnja je biser u nizu raznolikosti, ljepote i sklada narodnog rukotvorstva, te spada među najljepše narodne nošnje u Hrvata. Ova revija, kao i fotomonografija, prikazuje raskoš ljepote utkane u svaki detalj naših narodnih nošnji, dakle detalje i cjelinu koje je stvorila ljudska mašta inspirirana dobrotom, marljivošću i mirnoćom ovdašnjega radnoga čovjeka, a što nam je ostalo kao neprocjenjivo blago«, kaže autor.

TIMSKI RAD OBITELJI PIUKOVIĆ

Marinko Piuković kaže kako je dragocjene podatke i pojedinosti o bunjevačkoj nošnji i odijevanju koje je želio prikazati spoznao u svojoj obitelji, a značajne i vrijedne informacije koristio je i iz neobjavljenog rukopisa »Bunjevačka narodna nošnja« *Antike Pokornika*.

»Prilikom razgovora s roditeljima često sam slušao kako pričaju i podsjećaju se kako su se oni odijevali u narodnu nošnju u raznim prigodama, pa kako su to činili i njihovi roditelji, te majke i djedovi, i iz tih razgovora svaki put sam nešto zapamtio i nešto zapisao, prikupio neku fotografiju i onda sam iznio ideju u krugu obitelji da bi bilo dobro napraviti jednu knjigu o nošnjama, koje inače mi sakupljamo i čuvamo. Moji roditelji posjeduju veliku zbirku nošnji i raznih predmeta vezanih za bunjevačku baštinu. Prvobitna ideja je bila da se

Grgo i Marinko Piuković

napravi revija nošnji prilikom ovogodišnje Dužijance, a nakon toga smo došli do ideje da bi bilo dobro napraviti katalog nošnji ili fotomonografiju. Dakle, da fotografiramo isključivo originalnu nošnju i da prikazemo nekadašnji stil oblačenja u katalogu. Obitelj je pomagala u realizaciji, ja sam bio nositelj projekta knjige, ali sam se konzultirao s roditeljima koji su u knjizi predstavljeni kao stručni suradnici, a odluke o reviji smo donosili zajednički. Znači revija nije isključivo moja vizija, o svakoj pojedinosti smo zajednički razmišljali i odlučivali, a tim obitelji koji je promišljao reviju su moji roditelji *Grgo i Dominika*, sestre *Antonija i Jelena*, te moja supruga *Anastazija*, a u konzultacijama je sudjelovao i predsjednik Organizacijskog odbora

ovogodišnje Dužijance *Davor Dulić*, koji je našu ideju prihvatio i podržao. Kada smo počeli s pripremama za reviju, konzultirali smo modnu kreatoricu *Mariju Šabić* i dobili smo od nje puno informacija i savjeta kako treba organizirati reviju.«

Nakladnik fotomonografije »Blago iz dolafa« autora *Marinka Piukovića*, koja je promovirana u okviru programa Dužijance, je Organizacijski odbor Dužijance 2011., predgovor knjizi je napisao mons. dr. *Andrija Kopilović*, a knjiga sadrži i tekst uz svaku fotografiju kojim se objašnjava iz kojeg je vremena nošnja i kojom se prigodom oblačila. Program ove promocije su pjesmom i glazbom uljepšali ansambl »Hajo« i vokalna solistica *Antonija Piuković*.

Zvonko Sarić

Marinko Piuković, Andrija Kopilović i Davor Dulić

Svi ustadoše

Ba c i o s a m ženu u velike brige prošlom kolumnom. Pita se kako sam smio spominjati predsjednicu Skupštine, predsjednika Vlade, pa čak i samog gradonačelnika Subotice, reizbor za ravnatelja NIU je iduće godine, a »pipci« moćnika su dugački? Rekao sam joj da se ne sekira – jer to škodi »lipoti«, mogla bi bore dobiti, a prozvani su duhoviti, i oni vole humor, a i nisu »ludi« istupiti pa da se (po onom mom pravilu) moraju pretplatiti na naš tjednik.

Al' bilo je reakcija. Više gastronomskog tipa. Vegetarijanci su zgroženi pisanjem o »debeloj biloj slanini od mangulice koja se topi u ustima«. S obzirom da oni baš i nemaju jako uporište u našoj manjinskoj zajednici, nježno, takoreći suptilno sam im odbrusio da ni ja njima ne gledam u tanjur, a te njihove trave ja dajem zečevima da jedu. Javili se i Dalmatinci koji tvrde da je njihova panceta puno ukusnija. S obzirom da je dalmatinski lobi jedan od najutjecajnijih kod Hrvata u Vojvodini (odmah iza tavankutskog, subotičkog, somborskog, šokačkog, srijemskog i »žutog«) morao sam biti snishodljiv. Pa jest, ukusnija je (znate i krokodili lete – ali nisko, ako šefovi tako kažu). Opet mi davao ne da mira pa sam morao dodati: ako si za crveno – onda »idi« pršut, ako si za bilo – onda »idi« slaniinu. Ne može i jedno i drugo. Moraš se »oprilit« . Ne budi primijenjeno – ili si Hrvat, ili si Bunjevac. Ne može bunjevački Hrvat, jer će te upisati među ostale. Ovo je moj mali doprinos aktivnosti oko popisa stanovništva.

A na somborsku 77. Dužionicu sam pozvan. HKUD »Vladimir Nazor« sve organizi-

rao kako valja. Puno rada, puno iskustva – kao da su pojedinci bili u organizacijskim odborima od prve Dužionice (pa dobro, nemaju neki baš toliko godina). Kolona s transparentom na kome je bio naziv društva se dobrano otegla kad se krenulo u crkvu. Tržni dan, središte Sombora, puno svita. Samo par pojedinaca karakterističnog izgleda i naglasaka su neprimjerenom dobacivali – čisto da nas podsjetu u kojoj i kakvoj državi živimo. Ništa strašno, imamo visok prag tolerancije, utrenirani smo.

Crkva prelijepa, puna svita. Bili i naši, a i nešto »njiovijeh« na čelu s glavešinama. Ispred nas dva para bandaša i bandašica. Da budem objektivan, naši »lipši«, naš krov »lipši«, a »njeva« kruna »lipša«. Ovi »njevi« iza nas nešto se sašaptavaju – ne volim prisluškivati al' čujem jedan koji se razumije u »materiju« objašnjava neupućenima što je misa, kad se treba prekrižiti, kad ustati... Bilo je svečano, bilo je prelijepo, a kad je zbor na kraju zapjevao »Rajska djevo...« Mata ustade, svi ustadoše, a neki izađoše. »Njevi«... Šok u crkvi. Jest da je misa bila duga, oni stariji ljudi, ali baš svi da imaju problema s prostatom? Neće biti da je to - »Kraljice Hrvata« ih isprati iz crkve. E, zbog toga su pobjegli. A što su onda prije toga pružili mir? Da kupuju naš tjednik, pročitali bi da je pjesma napisana 1903. godine i da su to originalni stihovi, a ono »kraljice kršćana« su ubacili Mađari 1943. godine. Pretplata na »Hrvatsku riječ«, barem na internet izdanje, riješila bi im puno problema. Njihovi bandaš i bandašica, djeca i većina odraslih nije izašla. I pjevali su isto kao i naši. I njima »kraljice Hrvata« ljepše i primjerenije zvuči.

Nakon mise, na Čelavom trgu plesala se kola. Vidim u

daljini nešto se bijeli. Da l' su labudovi il' Hajdukov stijeg? Zastava jest, al' ne znam da l' se po zakonu smije tog dana isticati, a zakone ne znam napamet. Njihovo kolo malo, a svira kafanska banda mog poznanika Nikole iz Stapara. Kako i priliči, jel te? Naše kolo pet-šest puta veće, a sviraju momci iz HKUD-a. Kako i priliči. Zovu i moju ženu da pleše, a ova se izvlači, te visoke štikle, te neravne kamene kocke... Kad su gosti iz Bosanske Posavine zaszvirali na šargiji – sama uletila u kolo. Il' se naprasno kocke ispeglale, il' bosanska krv nije voda.

Ja nisam plesao. Ne zato što ne znam, već zato što bi došlo do potresa kad ja udarim sitan vez. A onda bi lokalna TV postaja iz Subotice objavila u informativnom programu da je bio potres s epicentrom na Čelavom trgu u Somboru. A ta netočna vijest bi naškodila ugledu postaje poznate po objektivnom i nepristranom izvješćivanju (kako su sami sebe, ničim izazvani, opisivali u priopćenju tipa – falite me usta, razbucaću vas). Ajd' što više ne bi dobivali nagrade (»medule«, kako bi rekla moja pokojna baba) iz inozemstva, već ne bi dobili ni onoliki sredstva iz gradskog proračuna. Ono prvo bi im teže palo, jel te?

Za novinare ne bi bilo problema. Oriane Fallaci više nema treba zamjena. A i BBC i Al Jazeera traže novinare vrhunske profesionalce.

Prijam kod gradonačelnika bio je za obje udruge zajedno. Kratki prigodni govori – kako i priliči, lomili kruh, krov i hleb – kako reče gradonačelnik. E sad, ova prva dva naziva se upotrebljavaju kod Hrvata, a malo me zbunjuje ovaj treći. Neki probali od jednog, neki od drugog, a neki od oba. Ja sam od oba – iz poštovanja, a i da

Piše: Ivan Karan

usporedim. Naš je bio ukusniji.

Kratak razgovor glavešina s gradonačelnikom je bio suvišan. Posmrtna atmosfera – ozračje. Svi jedva čekali da odu.

A nakon toga ručak. Po protokolu kod nas je na ručak došao gradonačelnik, a kod njih njegov zamjenik i potpredsjednik Skupštine Vojvodine. Taj omjer mi nije baš bio »bratski« – da ne kažem koalicijski pošten, al' tko sam ja da to vagam?

Nakon pića gradonačelnik se ispričao da zbog ranije preuzetih obveza mora otići prije serviranja ručka. A kako je to uradio i prošle godine bilo mi malo sumnjivo. Ostalim uzvanicima sam rekao da se kladim u »zadnji milijun dolara« (kako to Amerikanci lijepo kažu) da je otišao kod »njih« na ručak, kao i prošle godine.

Nakon čitanja njihovog mjesečnika, vidim da sam dobio okladu. Problem je što uzvanici, i da su bukvalno shvatili okladu, nemaju odakle isplatiti je.

Nisam Kalimero pa neću nemoćno kukati da nije pošteno prema Hrvatima da sva trojica budu tamo, neću dijeliti lekcije iz političke korektnosti i pragmatičnosti – jer nas ima četiri puta više nego njih i donosimo više glasova na izborima, već zbog ovoga neću iduće godine glasovati za njega. Pa makar moj HKD »Vladimir Nazor« iz Stanišića ne dobio izvanredna sredstva za obilježavanje doseljavanja Hrvata iz Dalmacije u Vojvodinu.

HODOČASNIČKO SLAVLJE NA VELIKE TEKIJE U PETROVARADINU

Čuvati i razmatrati Božju riječ

Danas nam po zagovoru Nebeske Majke Bog poručuje da smo mi vjernici obvezni otvoriti svoja srca da u nas može ući utelovljena Božja mudrost, rekao je u homiliji beogradski nadbiskup mons. Stanislav Hoćevar

Tradicionalno hodočašće na Velike Tekije u svetišhte Gospe Tekijske u Petrovaradinu proslavljeno je i ove godine na blagdan Snježne Gospe, 5. kolovoza. Slavlje je započelo u poslijepodnevnim satima 4. kolovoza dolaskom na tisuće vjernika hodočasnika iz svih župa Srijemske biskupije, kao i iz Beogradske nadbiskupije, Subotičke i Zrenjaninske biskupije, Apostolskog egzarchata za vjernike bizantskog obreda u Srbiji i Crnoj Gori te iz Hrvatske i drugih zemalja. Hodočasnici su pristupali sakramentu ispovjedi na hrvatskom, mađarskom i staroslavenskom jeziku.

Večernju pontifikalnu misu, uz sudjelovanje nekoliko tisuća vjernika, predvodio je srijemski biskup mons. Đuro Gašparović u zajedništvu sa svim svećenicima biskupije, iz susjednih biskupija i iz Republike Hrvatske. Sudionike slavlja pozdravio je upravitelj svetišta vlč. Stjepan Barišić, župnik u župi Uzvišenja svetog Križa u Petrovaradinu, naglasivši kako se nalazimo na svetom mjestu gdje smo došli moliti, pjevati, obilaziti zavjet, ispovijediti se i zahvaliti Gospi Tekijskoj na pomoći i zagovoru. Biskup je u pozdravu i uvodu naglasio kako tekij-ska crkva slavi ove godine 130 godina od posvete.

SVETIŠTE JE ZNAK NARODIMA I POJEDINCIMA

Prigodnu homiliju održao je preč. Božidar Lusavec, župnik u Beški i Maradiku, naglasivši na početku kako je kroz dvadeset godina svake godine

do danas hodočastio na Tekije. Navodeći razloge svojega hodočašća Lusavec je rekao kako je došao zahvaliti Bogu i Mariji što su ga čuvali i pra-

bezgrješnog začeca Blažene Djevice Marije, a koju je dotada kao svetinju nosio u ratne pohode i pred njom zazivao pomoć s neba za svoju vojsku.

nici iz Srijemske biskupije, kao i iz Bačke, Banata, Beograda i Hrvatske, uz sudjelovanje nekoliko tisuća hodočasnika.

U homiliji nadbiskup Hoćevar je među ostalim rekao: »Neka svatko bude spreman da, kao Blažena Djevica Marija, tolikom pažnjom čuva i razmatra Božju riječ. Samo ako budemo nutarnje budni i spremni, onda ćemo čuti od Boga kojim putem trebamo krenuti. Zato je naš život jedno hodočašće u snazi Božjeg Duha. Zadaća je svakoga od nas da idemo u susret jedni drugima i sve godine našega života imaju smisla ako idemo u susret bližnjima. Pozvani smo da činimo prvi korak prema bližnji-

ma da bismo donosili pozdrav Božjeg spasenja. Majka Božja uvijek donosi Isusa i u njezinoj blizini uvijek se stvaraju čudesa. Ljudi opterećeni strahom i grijehom dolaze Majci Božjoj, a i mi smo zato danas ovdje, da bismo u njezinoj blizini mi i naša budućnost bili oslobođeni straha, naših grijeha i našega beznađa«, potaknuo je nadbiskup. Na koncu mise biskup Gašparović je blagoslovio sredstva komunikacije uključivši i Radio Mariju, kao i početak rada predajnika u Vrdniku, Irig, Rumu, Srijemsku Mitrovicu i okolna mjesta. Hodočasničko slavlje Velikih Tekija zaključeno je večernjom misom u svetišhte Gospe Tekijske koju je predvodio preč. Tomislav Kovačić, dekan i župnik u Srijemskoj Kamenici.

Tomislav Mađarević

tili kroz život. »Vjerujem da i vi, nastavio je, bez obzira iz koje ste župe ili biskupije došli: Srijemske, Subotičke, Zrenjaninske, Apostolskog egzarchata, bez obzira kojem narodu i vjeri pripadali: katolici, pravoslavci, Hrvati, Mađari, Ukrajinci, Slovaci, Nijemci, Romi, Srbi... želite isto: zahvaliti Bogu i Mariji, skrušeno se ispovijediti i obratiti, zajedno slaviti, te zatražiti pomoć i zaštitu za budućnost. Stoga Gospo od Tekije, čuj naš glas ... moli, moli se za nas.«

Večernje slavlje, koje je izravno prenosio Radio Marija Srbije, završilo je tradicionalnom procesijom sa svijećama i slikom Bogorodice s djetetom Isusom u naručju, koju je princ Eugen Savojski, uvjeren da je Gospinim zagovorom izvojevana pobjeda nad Turcima, u znak zahvalnosti darovao petrovaradinskoj crkvi

Nakon procesije upriličeno je klanjanje pred Presvetim u crkvi.

MAJCI BOŽJOJ LJUDI IDU OSLOBODITI SE STRAHA I BEZNAĐA

Na blagdan Snježne Gospe 5. kolovoza više tisuća hodočasnika iz Srijema, Bačke, Banata, Beograda i Hrvatske pohodili su ovo najznačajnije srijemsko marijansko svetišhte. Već u ranim jutarnjim satima slavlje je počelo pobožnošću križnog puta, misama na mađarskom, njemačkom i staroslavenskom jeziku. Pontifikalno misno slavlje na mađarskom jeziku predvodio je subotički biskup mons. Ivan Penzeš, a na hrvatskom jeziku nadbiskup i metropolit mons. Stanislav Hoćevar. Misu su suslavili srijemski biskup mons. Đuro Gašparović i mons. Penzeš, te brojni sveće-

SVM: TKO ODLUČUJE O STVARIMA VAŽNIM ZA GRAD?

»Stečajni upravnik« u kabinetu gradonačelnika

Predsjednik Gradskog odbora Saveza vojvođanskih Mađara *Jenő Maglai* iznio je kako je u Gradskoj kući pokrenut »stečajni postupak« u političkom smislu, te da je rukovođenje lokalnom samoupravom preuzeo *Nenad Ivanišević*, pokrajinski zastupnik Demokratske stranke i direktor Gerontološkog centra. Maglai je ovo iznio na konferenciji za novinare prošloga tjedna navodeći kako za takve tvrdnje ima potvrdu iz anonimnih ali pouzdanih izvora. On je rekao kako gradonačelnik *Saša Vučinić* u političkom smislu više ne odlučuje o važnim stvarima za grad već da je Demokratska stranka to odlučivanje prenijela na Ivaniševića.

Smatram da ovakva ovlast ne pripada Gradskom odboru DS-a, niti da bilo tko preuzima vođenje grada i nadležnosti gradonačelnika Subotice a da za to nema zakonsko pokriće i odluku Skupštine Grada Subotice«, rekao je Maglai. On smatra da su ovakvoj neformalnoj promjeni na

čelu grada pridonijeli loši izborni rezultati na izborima za skupštine mjesnih zajednica, te da će se »gradonačelnik ponuditi kao žrtveni jarac za sunovrat lokalne samouprave i teško stanje u kojemu se nalazimo«. Prema njegovoj ocjeni Vučinić nije jedini odgovoran za tešku situaciju u kojoj se Subotica nalazi već, kako je naveo, posljednjih godina u društveno-političkom životu »gradom vedri i oblači *Oliver Dulić*«, a vezano za programe i projekte lokalne samouprave kao i za ključna kadrovska rješenja odgovorni su i Ivanišević i predsjednik Skupštine grada *Slavko Parać*.

Kada je riječ o formiranju skupština mjesnih zajednica, Maglai je rekao kako se na svaki način pokušava onemogućiti SVM-u formiranje skupštinskih većina tamo gdje je ova stranka postigla rezultat blizu apsolutne većine, te naveo kako se ponavljanje izbora može očekivati u mjesnim zajednicama Bajmok i Kelebija, a problematična situa-

cija je u Peščari, Starom Žedniku i Aleksandrovu. On je rekao da su u pojedinim mjesnim zajednicama ponudeno partnerstvo sa SVM-om prihvatili Demokratski savez Hrvata u Vojvodini i Socijaldemokratska partija Srbije, ali da se Liga socijaldemokrata do danas nije oglasila na njihov poziv. »Prepostavljamo da je u pozadini ovog velikog bratimljenja Lige s DS-om poli-

tička trgovina s radnim mjestima, plaćenim dužnostima i da se sada pretvaraju glasovi građana u konkretan biznis u pozadini javnosti«, rekao je Maglai, te naveo kako je u više mjesnih zajednica formirana do sada nezamisliva koalicija između LSV-a i Demokratske stranke Srbije.

S. M.

Ja sam i dalje gradonačelnik

»U posljednjoj godini mandata demokrate imaju namjeru ispuniti sva predizborna obećanja, a za to je potrebno angažirati sve kapacitete, i stoga ćemo i ja i svi odgovorni u stranci učiniti sve da budemo što učinkovitiji i da uspijemo u toj namjeri. Ja ću osobno zatražiti da svi zastupnici, republički i pokrajinski, i svi lokalni i pokrajinski dužnosnici DS-a pomognu u tome«, rekao je gradonačelnik Saša Vučinić demantirajući tvrdnje Jenőa Maglaia. »Dva tjedna me doista nije bilo u Gradskoj kući, a razlog je godišnji odmor, na koji kao i svi građani imam pravo, i to je očito navelo g. Maglaia da se prerano obrađuje. Ja ga moram razočarati, nema nikakve smjene u Gradskoj kući«, izjavio je Vučinić za lokalne medije.

POPISNO POVJERENSTVO GRADA SUBOTICE

Poziv za prijavljivanje popisivača

Građani koji žele sudjelovati u popisu stanovništva, kućanstava i stanova u svojstvu popisivača trebaju se od 15. do 19. kolovoza prijaviti u općini/gradu u kojemu stanuju. Zainteresirani kandidati dužni su se prijaviti osobno u prostorijama Popisnoga povjerenstva na taj način što popunjavaju Prijavu za sudjelovanje u popisu. Opći uvjeti su da kandidat ima državljanstvo Republike Srbije, najmanje 18 godina starosti, stečeno najmanje srednje obrazovanje, da ima čitljiv rukopis i da dobro poznaje teren na području naselja za koje se prijavljuje. Detaljne informacije o načinu odabira kandidata i o

obvezama u Popisu mogu se vidjeti na internetskoj stranici Republičkog zavoda za statistiku www.stat.gov.rs ili na adresi www.popis2011.stat.rs.

Prijavna mjesta za prijavljivanje kandidata za popisivače na području Grada Subotice su: Nova općina (za kandidate koji imaju prebivalište u mjesnim zajednicama Centar I, II i III, Dudova šuma, Novi Grad, Kertvaroš, Mala Bosna); prostorije MZ Prozivka (za kandidate koji imaju prebivalište u mjesnim zajednicama Prozivka, Aleksandrovo, Ker, Bajnat); prostorije MZ Peščara (za kandidate koji imaju prebivalište u mjesnim zajednicama Peščara, Zorka, Kelebija); prostorije MZ

Novo Selo (za kandidate koji imaju prebivalište u mjesnim zajednicama Novo Selo, Gat, Mali Bajmok); prostorije MZ Željezničko naselje (za kandidate koji imaju prebivalište u mjesnim zajednicama Željezničko naselje, Makova Sedmica, Mali Radanovac), prostorije MZ Bajmok (za kandidate koji imaju prebivalište u mjesnoj zajednici Bajmok); prostorije MZ Bikovo (za kandidate koji imaju prebivalište u mjesnim zajednicama Bikovo i Verušić); prostorije MZ Čantavir (za kandidate koji imaju prebivalište u mjesnim zajednicama Čantavir, Višnjevac i Bačko Dušanovo), prostorije MZ Palić (za kandidate koji imaju prebivalište u

mjesnim zajednicama Palić, Šupljak i Radanovac); prostorije MZ Stari Žednik (za kandidate koji imaju prebivalište u mjesnim zajednicama Stari Žednik, Novi Žednik i Đurđin), prostorije MZ Tavankut (za kandidate koji imaju prebivalište u mjesnim zajednicama Tavankut i Ljutovo) i prostorije MZ Hajdukovo (za kandidate koji imaju prebivalište u mjesnim zajednicama Hajdukovo i Bački Vinogradi).

Kandidati se trebaju prijaviti osobno uz prikaz važeće osobne iskaznice, putovnice ili vozačke dozvole. Ukoliko se kandidat prijavi na više od jednog prijavljivanja bit će automatski eliminiran.

Program završnih svečanosti Dužijance

petak 12. kolovoza

19,00 – Svečana sjednica Katoličkog instituta za kulturu, povijest i duhovnost »Ivan Antunović«, Velika vijećnica Gradske kuće
Poslije sjednice susret predstavnika hrvatskih institucija i organizacija s kardinalom Joipom Bozanićem, Plava vijećnica Gradske kuće

18,30 – Izložba radova od slame nastalih na XXVI. sazivu kolonije slamarki u Tavankutu – vestibil Gradske kuće, Subotica

20,00 – Gala koncert Zvonka Bogdana - gradski trg, Subotica

subota 13. kolovoza

10,00 – Susret kardinala Josipa Bozanića sa svim živućim bandašima i bandašicama iz proteklih 100 godina, HKC »Bunjevačko kolo«

18,00 – Svečano večernje i izvedba »Te Deum« - katedrala sv. Terezije Avilske, Subotica

Poslije praižvedbe – polaganje vijenca na spomenik Blašku Rajiću u parku pored Gradske kuće

20,00 – Skupština risara i nastup folklornih ansambala - gradski trg, Subotica

22,00 – Koncert Parnog valjka - Stadion malih sportova, Subotica

nedjelja 14. kolovoza

8,45 – Ispraćaj i blagoslov bandaša i bandašice - crkva sv. Roka, Subotica

Povorka do katedrale

10,00 – Svečano euharistijsko slavlje - katedrala sv. Terezije Avilske, Subotica

Svečana povorka kroz grad, predaja kruha gradonačelniku - gradski trg, Subotica

18,00 – Posjet grobu Blaška Rajića, blagoslov renovirane grobnice - Kersko groblje, Subotica

19,00 – Bandašicino kolo - gradski trg, Subotica

19,30 – Opera »Dužijanča«, ulomci - Velika vijećnica Gradske kuće, Subotica

21,00 – Otvaranje Bandašicinog kola - gradski trg, Subotica

SUBOTICA DOBILA KOMUNALNU POLICIJU

Veća kontrola gradskog reda

O komunalnom redu u gradu od prije tjedan dana skrbi 20 komunalnih policajaca koji su građanima na raspolaganju 24 sata dnevno. Komunalni policajci imaju svoje rajone koje obilaze, odnosno grad je podijeljen na tri sektora u kojima dežura po jedna patrola sastavljena od po dva policajca, i rade u tri smjene.

Gradonačelnik *Saša Vučinić* kaže kako je Subotica grad u kojem najveći dio stanovništva ima vrlo visok stupanj komunalne kulture, te da će na komunalnim policajcima biti da identificiraju onaj mali broj ljudi koji pravi veliku štetu imidžu komunalno uređenog grada, i spriječi lomljivu klupa u parkovima, nemar i huliganstvo prema općoj javnoj imovini.

»Moramo promijeniti shvaćanje da je svačije ničije – svačije je doista svačije i iz svačijeg džepa odlazi dinar da se nešto popravi. Mene raduje entuzijizam ovih mladih ljudi koji su proteklih mjeseci imali policij-

sku obuku, i njihova želja da zaista budu u funkciji građana. Nadam da će biti u pravoj mjeri od koristi ljudima jer važno je da u startu steknu povjerenje sugrađana, da budu dobri susjedi. Njih je mali broj, ne možemo očekivati da naprave čudo, ali možemo očekivati da budu dodatni servis u komunikaciji prema regularnoj policiji«, rekao je gradonačelnik.

Poslovi komunalne policije su održavanje komunalnog reda, kao i kontroliranje primjene zakona, drugih propisa i akata iz područja komunalne i drugih djelatnosti iz nadležnosti grada, nadzor u javnom gradskom i lokalnom prometu, zaštita okoliša, kulturnih dobara, lokalnih cesta, ulica i drugih javnih objekata od značaja za grad, te općenito održavanje gradskog reda.

Komunalni policajci su prošli dvo i pol mjesecnu obuku u Centru za obuku u Kuli, a osim vozila, četiri škode fabije, opremljeni su mjeračima za daljinu, buku, jonizatorima, detektorima metala, te palicama i lisicama. Komunalni policajac *Zoran Gabrić* kaže kako ipak rezultati mjerenja koje uradi komunalna policija nisu validni kod nadležnih sudova već služe samo kao orijentacijski podaci. Za kršenje reda komunalna policija najprije izdaje upozorenje.

»U slučaju da se ne postupi po upozorenju izdaje se naređenje, a ako se i ono ne izvrši postoje sankcije – može biti izrečena mandatna kazna, podnošenje zahtjeva za prekršaj prema nadležnom sudu za prekršaje, a u teškim situacijama i kaznene prijave ukoliko bi bilo napada na ovlaštenu službenu osobu, i posljednja mjera je da mi obavještavamo nadležno tijelo, primjerice republiku tržišnu inspekciju, inspekciju rada, itd. ovisno o problematiki«, objašnjava Zoran Gabrić.

S. M.

PRIRODNI MATERIJALI U GRADNJI

Sve je počelo s bagremom

U ekološkoj gradnji danas je važno graditi iz dugoročno pristupačnih izvora, a bagrem to jest jer je otporan i brzo raste čak i u našim pjeskovitim i suhim područjima

Tvrtka »Legrad« izrasla je prije 14 godina na – bagremu. Odnosno na poštovanju prirodne forme drveta i oblikovanju etno namještaja i drugih detalja uz najnužniju obradu drveta. Bagrem je lako obnovljiv i ima ga u izobilju. Tragom te ideje kasnije su pošli i drugi. O nastanku prikupljenih iskustava u tvrtku koja je posebnim stilom već do sada obilježila mnoge poslovne i privatne prostore, Subotičanin *Lehel Horvat*, građevinski inženjer, suvlasnik firme »Legrad« koja se bavi etnogradnjom, etnointerijerima i izradom etno namještaja, kaže: »Još u studentskim danima sam kupio salaš. Tijekom radova iskopali smo stupove od bagremovog drveta ukopane prije 80 do 100 godina. Kada smo uklonili gornje slojeve na dijelovima koji su bili u zemlji pokazao se zdrav, očuvan, zreo materijal i poslije tolikih desetljeća. Još tada sam se na tom iskustvu uvjerio da je bagrem izuzetno drvo. A korišten je uglavnom za loženje. I tako smo počeli izrađivati etno namještaj od bagrema, zadržavajući mu prirodne forme«, kaže Lehel Horvat. »U ekološkoj gradnji danas je važno graditi iz dugoročno pristupačnih izvora, a bagrem to jest jer je otporan i brzo raste čak i u našim pjeskovitim i suhim područjima.«

Na pitanje koliko se kod nas danas na ovom području grade »zdrave kuće«, Horvat kaže kako kultura gradnje još nije stigla do razine da ljudi grade isključivo u eko sustavu, ali koriste se eko detalji. »Zadovoljan sam već i time što se ljudi odlučuju makar za 'eko-detalje', jer je to na neki način evolucija gradnje. Mi nismo izmislili 'eko' nego smo se svojevremeno udaljili od toga. Ušli smo u urbanizaciju, u zatvore i kaveze, u neke kesone koji ne dišu, u kojima se ljudi ne mogu odmoriti. U takvom okruženju čovjek nikada ne može imati pravo stanje mira, kao kada ste na jednom salašu, ili na jednoj livadi. Izolirali smo se i plastičnim prozorima koji uopće više ne propuštaju zrak, stiroporom oblažemo kuće i zid ne može disati, potrebni su nam klima i ventilacijski uređaji, nemamo zrak, a on je najvažniji element za život. I u taj keson u kojem živimo, ugradimo bar prozore od drveta. Kada kažem 'eko – detalj' mislim na to da se češće nego ranije ljudi odlučuju da ugrade drvene prozore, primjerice, da naprave unutarnje zidove od čerpića, da žbukaju blatom... Stare grede, primjerice, ne bacamo nego se čiste i zdrave vraćaju. Veoma su dekorativne, i osim toga, imamo u prostoru povijest od 100 godina i vraćamo je natrag na još

toliko. Koristimo nešto opet i ne moramo rezati drvo. I to je ekologija. Ili kada koristimo stare cigle, jer štitimo prirodu i

time što ne zagađujemo sredinu nanovo da bi ispekli cigle«, kaže Lehel Horvat.

Katarina Kroponaić

MARINKO MIKOVIĆ, PROFESIONALNI UZGAJIVAČ PAPIGA

Hobi za odgovorne vlasnike

Ovaj zaljubljenik u ptice u svojim velikim krletkama s volijerama u stražnjem dijelu dvorišta ima 30 pari papiga koje su porijeklom iz Australije, Latinske Amerike, Afrike, Pakistana i Indonezije

Kao kućne ljubimce ljudi danas drže mnoge vrste ptica, ali jedna od najzanimljivijih su zasigurno papige, osobito skupina velikih papiga u koju spadaju kakadui, žakoi, itd. Za njih se kaže kako imaju inteligenciju na razini trogodišnjeg djeteta, ali i da ih si može priuštiti samo odgovoran i iskusen vlasnik, jer zahtijevaju puno vremena i pažnje.

Ako se netko uzgojem papiga bavi profesionalno poput *Marinka Mikovića* koji to radi već 20 godina, onda to podrazumijeva i velika novčana ulaganja, odlaske na izložbe i razna natjecanja. Miković trenutačno u svojim velikim krletkama s volijerama u stražnjem dijelu dvorišta ima 30 pari papiga koje su porijeklom iz Australije, Latinske Amerike, Afrike, Pakistana i Indonezije.

Njegovo druženje s pticama počelo je u djetinjstvu kada mu je otac, inače pasionirani golupčar, donio prve štiglice i povjerio mu brigu o njima. Poslije su se u Marinkovim krletkama našle čičerke, slamarke i druge ptice koje je i sam lovio, i koje

su istina i tada bile zakonom zaštićene ali, kako kaže, tako se obično počinje.

»Već tada se kod mene razvila ljubav prema pticama, uživam u njima i dok god mogu brinuti o njima neću živjeti bez ptica.

Ne znam kako bih preživio da mi netko odnese ptice. To je tako kad je čovjek od malena zaljubljen u nešto«, objašnjava Marinko.

U njegovim krletkama danas su legalno uvezene žakoi, žutočelni i venezuelanski amazonac, kozice, itd. To su skupe ptice za koje plaća od 600 do 2000 eura u paru. Njihove mlade Marinko prodaje ili mijenja za vrste koje još nema, a plan mu je kupiti roze kakadua i edele.

»Sve su to velike ptice, ove koje imam su dobri roditelji ali neki parovi tih velikih ptica znaju biti i problematični, napuste jaja ili prestanu hraniti mlade. U tom slučaju imam u pripravnosti inkubator kao i specijalnu hranu i pomoću špri-

ca moram ručno hraniti mlade, najprije na svaka dva sata danju i noću, pa onda sljedeći mjesec na svaka tri sata, zatim na četiri, sve dok ne budu samostalni i počnu sami jesti. To je velika obveza, ali za tako ručno odgojenim papigama je velika potražnja, primjerice za žakoa se plaća i do 700 eura, jer tada nauče pričati, poslušni su i karakterni«, priča Miković. On kaže kako ptice svoga vlasnika prepoznaju po glasu, stoga Marinko s njima stalno priča. U objektu specijalno građenom za velike papige postavljeno je grijanje, jer vrsta veliki aleksandar počinje s reprodukcijom već krajem veljače te temperatura mora biti 37 stupnjeva. U tom razdoblju, priča Marinko, nitko od njegovih posjetitelja ne može ući unutra da ih vidi jer se ptice znaju uplašiti, razbiti jaja uslijed straha ili napustiti mlade. Kako bi bile neometane i u miru, u objektu su postavljene video kamere, pa Marinko ipak zna što se događa unutra i jesu li mladi dobro zbrinuti.

»Ptica ne zna biti poslušna, ali može se naviknuti na neke navike vlasnika, na njegov glas, može naučiti odazivati se na svoje ime, sletjeti na ruku, zapjevati. Sve moje papige imaju svoje različite pjesme, neke zvižde, neke mekeću. Milina ih je slušati izjutra«, s topline u glasu priča Marinko Miković o svojim ljubimcima.

S. M.

U CRKVI USKRSNUĆA ISUSOVA U TIJEKU JE ZAHTJEVAN POSAO OBNOVE NAJVEĆEG I NAJSLOŽEN

Orgulje sa zapisima

Osim obrtničkog dijela u reparaciji, posebna zanimljivost je što je takav posao susret sa zanimljivom prošlošću instrumenta, jer se u unutrašnjosti orgulja otkrivaju tragovi i zapisi ruku starih majstora, nekad kroz zabilježbe zapisane grafitnom olovkom (zanimljivo je da takvi zapisi ostaju desettljećima za razliku od načinjenih kemijskom olovkom), a još više »čitanjem« načina izrade i popravaka kroz vrijeme, sposobnosti kakvu posjeduje organolog, stručnjak koji se bavi izučavanjem povijesti orgulja. Đerđ Mandić je među rijetkim stručnjacima u Europi koji se bave izučavanjem povijesti orgulja i autor je knjige »Vojvođanske orgulje«, kao i drugih stručnih tekstova iz ove oblasti.

TRAGOV I STARIH MAJSTORA

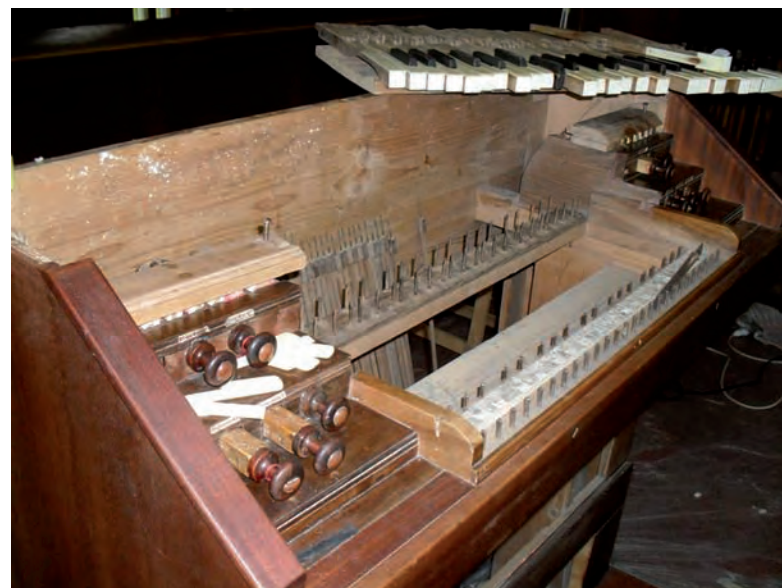
»Naše su orgulje donesene iz Bačkog Monoštora 1980. godine, a otkuda su tamo done-

sene ne znamo točno. Znamo da su vrlo stare«, kaže župnik *Bela Stantić* ističući, kako je u posljednje vrijeme u muziciranju bilo sve očitije da je neophodna reparacija instrumenta, kao jedini put do onog prepoznatljivog, punog, »kraljevskog« zvuka, kako ga opisuju zaljubljenici u orguljašku glazbu, te se stoga pristupilo restauraciji. »Otkada je Đerđ Mandić započeo složen posao restauracije naših orgulja došlo je već do mnogih otkrića iz prošlosti, što potvrđuje da su ove orgulje među najstarijima. Vrlo mi je drago da je gospodin Mandić prihvatio vrlo precizno, pažljivo i strpljivo u detalje uraditi obnovu. Na koncu, kada posao bude završen, želimo prirediti svečani koncert.«

Do 1980. godine, kada su iz Bačkog Monoštora dopremljene orgulje, u crkvi Uskrsnuća Isusova nije postojao ovaj instrument. A potom je stiglo vrijeme da ih je bilo neophodno obnoviti. »Prije mjesec dana počela je obnova orgulja i može se kazati kako je svaki dan donosio

Želja restauratora Đerđa Mandića je vratiti izvorni zvuk crkvenim orguljama iz XVIII. stoljeća, ali i saznati više o povijesti ovih orgulja tragom zapisa nekadašnjih majstora sačuvanih u unutrašnjosti instrumenta * Nakon obnove orgulja u crkvi Uskrsnuća Isusova u Subotici planiraju održati svečani koncert

U crkvi Uskrsnuća Isusova u Subotici (kraj Somborskog puta) u srpnju je počela reparacija orgulja koju obavlja Đerđ Mandić iz Novog Sada, podrijetlom iz Stanišića kod Sombora, povjesničar, organolog (zvanje za stručnjaka u području izučavanja povijesti ovog specifičnog i složenog glazbenog instrumenta) i restaurator. Za očekivati je da će se obnovljeni puni predivni zvuk starog instrumenta prostorom crkve opet pronijeti idućeg mjeseca, mada upućeni uvijek imaju rezervu u utvrđivanju preciznih termina, jer se obujam posla otkriva onako kako se rastavljaju i razotkrivaju svi dijelovi velikog instrumenta, čime se ustvari tek saznaje što je ono što treba obnoviti i popraviti.

ŽENIJEG GLAZBENOG INSTRUMENTA

na iz prošlosti

novo iznenađenje, jer orgulje puno zapisa kriju«, opisuje Đerđ Mandić zašto je obnova ovog velikog i po svemu specifičnog instrumenta ujedno i put u povijest. »Imamo potpise skoro svih majstora koji su radili i živjeli u Apatinu, to je obitelj Fabing koja je izučila zanat u Apatinu a kasnije se preselila u Osijek. Oni su ove orgulje ne popravljali već obnavljali 1839. godine, što ukazuje da su stvarno stare orgulje u pitanju.

Zatim, 1865. godine je nepoznati majstor štimao

orgulje, o tome isto imamo zapis, 1927. i 1940. su popravljane, ali nemamo zapisano tko je majstor. Zatim ih je 1965. popravljao majstor Filip Antolić iz Zagreba s kantorom iz Bačkog Monoštora.«

Tako, dan za danom kako se dijelovi orgulja skidaju, detaljno pregledaju i popravljaju, te ih poslije mnogo vremena opet dodiruju ruke majstora, padaju i velovi s prošlosti, jer su zapisi ostavljani u unutrašnjosti instrumenta, te nisu izloženi pogledima kada su orgulje u funkciji.

PREMA IZVORNOM ZVUKU

Ovaj vrstan poznavatelj povijesti vojvodanskih orgulja, obitelji i majstora koji su u prošlosti bili posvećeni složenom glazbenom instrumentu, a svoja višedecenijska istraživanja objavio je i u knjizi, govori kako je stil orgulja u crkvi Uskrsnuća Isusova jedinstven, malo ih je ovakvih sačuvano kod nas, a pogotovu u svijetu, jer su proto-

kom vremena u ekonomski bolje stojećim sredinama orgulje zamjenjivane novim. »Ovakav tip orgulja sačuvan je ovdje, nešto manje su u Plavni i u Srijemskim Karlovcima u kapeli Mira koje su trenutno demontirane. Ipak, i ove su tijekom vremena pretrpjele promjene.«

Đerđ Mandić nastoji ih obnoviti vjerno originalu, što bi omogućilo da se iz orgulja poslije mnogo vremena opet začuje izvorni zvuk iz XVIII. stoljeća. Iz osamnaestog, jer svi do sada otkriveni zapisi ukazuju da su ove orgulje nastale još tako davno.

Tko ih je u tom XVIII. stoljeću napravio?

»To još točno ne znamo, ja sam u arhivu u Kaloči našao dokument gdje se prvi put spominju 1790. godine, navodi se da se u Monoštoru nalaze orgulje po inventaru iz crkve,

istraživačkom radu veoma je posvećen Đerđ Mandić. U biti – ovo je razotkrivanje nastanka i dugog života ovih orgulja i različitih etapa koje su prolazile. Ukoliko se želja ostvari, bit će to zaokruživanje povijesti posto-

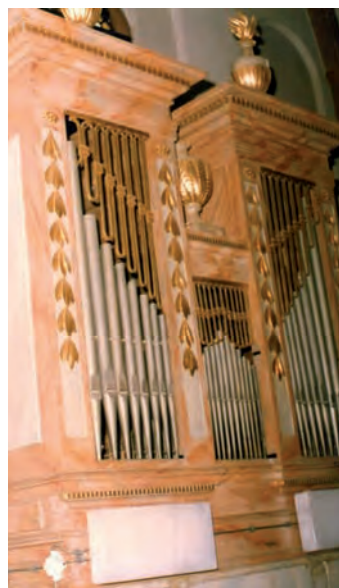
kaže Đerđ Mandić o dijelu svojih istraživanja.

Zapisi iz prošlosti u orguljama koji su danas od velike važnosti napravljeni su olovkama i na njih se nailazi na dijelovima instrumenta u unutrašnjosti, što znači da im se može pristupiti tek u poslovima kao što je ovaj, odnosno u popravcima i restauraciji, kada se rastavlja na dijelove, a inače izvana nisu vidljivi. Neke od pronađenih zabilješki tek treba ispitati i tom

janja glazbenog instrumenta koji od 1980. godine koristi crkva Uskrsnuća Isusova.

Mandić ističe da na našem teritoriju imamo povijesnih orgulja mada ne znamo dovoljno cijeniti to blago adekvatnom obnovom i odgovarajućim nadzorom prilikom obnove. Zagovara da se orgulje sačuvaju u izvornoj izvedbi, bez pomodnih prepravki, jer je u tome njihova najveća vrijednost.

Katarina Korponaić

FELJTON: SVADBENI OBIČAJI U SRIJEMU (IV. DIO)

Piše: Dario Španović

Poslije vjenčanja

Ujutro mladence budi svekrva, svekrva ili čaušova žena, češljaju mladu kao udanu ženu i kosu joj pokrivaju rupcem, što je značilo da više nije djevojka te je od tog dana obvezno morala imati pokrivenu kosu

Dva zadnja običaja na dan vjenčanja jesu prikazivanje darova i ples s mladom. S ovim običajima se prvi dan svadbenog veselja privodi kraju. Nakon svadbene večere u mladoženjinom domu prikazuju se »kravalji«, tj. darovi koje su mladenci dobili. Svatko od pozvanih gostiju je donosio kolače i darove, a veličina i vrijednost darova mjerena je uglavnom po stupnju srodstva. Kum je donosio najveći kravalj i njega su svečano uz muziku donosili »kravaljnoše«, a uz dar je obvezno donosio i lijepo ukrašenog pečenog odojka, pogaču i »svadbarsku granu«. Svadbarska grana je manje rašljasto drvo koje je ukrašeno kolačima i jabukama i stojala je zabodena u pogaču tijekom večere. Darove na svadbi prikazuje čauš i prikazivanje darova protiče uz šalu i pjesmu.

Običaj koji je označavao da mladenci uskoro napuštaju svadbu bio je ples s mladom koji je obično započinjao oko ponoći. Mlada je plesala sa svim gostima koji su to željeli, a za uzvrat darivali su mladu novcem. Novac za ples je ubacivan u tepsiju ili šuplju tikvu koja je stajala pokraj kuma, a svatko je gledao da da više novca od prethodnika. Nevjesta je prvo plesala s kumom ili mladoženjom, a novac od plesa je pripadao njoj. Ovaj ples se u mnogim mjestima nazivao ketuša te je taj naziv i danas često u uporabi. Na kraju plesa kum naređuje sviranje kola u kojem svi plešu, a mladenci se izvlače iz kola i odlaze u njihovu sobu. Pri napuštanju svadbe kum ili djever je za mladencima razbijao čaušu, a ostali su ih udarali rupcima po leđima. Ujutro mladence budi svekrva, svekrva ili čaušova žena, češljaju mladu kao

udanu ženu i kosu joj pokrivaju rupcem, što je značilo da više nije djevojka te je od tog dana obvezno morala imati pokrivenu kosu.

PRAĆENJE KUMA

Drugog dana svadbe ujutro svatovi ispraćaju kuma, djevera, starog svata i čauša. Da bi kuma što dulje zadržali na svadbi često su

po vodu u pratnji djevera. Tu je vodu donosila gostima koji su još ostali da se umiju, a oni su je darivali novcem. Drugog dana svadbe naveče priređivana je večera zvana »djevverska čast«. Na djevversku čast su pozivani svi svadbeni časnici i bliža rodbina. Na toj večeri mlada je bolje upoznala mladoženjinu rodbinu. Poslije drugog dana svadbe uglavnom su prestajale sve

drugoj sobi te su je morali tražiti. Mladin brat je stavljao pogaču na krevet da bi se mlada lakše porodila. Običaj je bio da jedna od djevojaka legne u mladin krevet da bi se što prije udala ili sanjala budućeg muža. Uobičajeno je da povodani tri puta jedu u mladoženjinom domu – obično je to bila večera, a sutradan doručak i ručak, nakon čega su ih ispraćali do pola puta.

VELIKI GOSTI

Nakon održavanja povodana, prvu posjetu je činila nevjesta svojim roditeljima. Nevjesta je vodila svekra, svekrvu i najbli-

prozori prekrivani platnom da kum ne bi vidjeo svanuće. Po redoslijedu prvo se uz muziku do kuće pratio kum, zatim stari svat, pa čauš. Običaj je bio da se prilikom praćenja kuma na kapiji loži vatra ili su ga pratili bakljama. Na rastanku s kumom u mnogim selima su pokraj vatre pokidali jastuk i gađali se perjem. Kum je svoje pratitelje kod svoje kuće počastio jelom i pićem.

UMIVANJE SVADBARA

Do Drugog svjetskog rata postojao je običaj da mlada ujutro ide

svadbarske funkcije svadbarskih časnika i razilazila se rodbina.

POVOĐANI

Nevjestina je rodbina bez njenih roditelja posjećivala nevjestu tjedan ili dva poslije vjenčanja. U povodane uvijek je dolazio neparan broj gostiju i obvezno je dolazio nevjestin brat. Ako nije imala brata, onda neki muškarac iz najbliže rodbine, zatim sestre, ujaci i prijatelji. Nevjestin brat donosio je pogaču koju je slala njena majka. Mlada je po običaju povodane dočekivala skrivena u

žu rodbinu dok mladoženja nije išao. U velike goste se išlo nedjeljom ili praznikom na ručak. U goste se obvezno nosila pogača u okrugloj tepsiji i u vunenoj tkanoj torbi i gosti su noćili kod nevjestinih roditelja. Nevjestini roditelji i bliža rodbina išli su u goste kod mladoženje prvi ili drugi tjedan poslije velikih gostiju i to se također zvalo veliki gosti. Dolazili su uglavnom stariji iz rodbine, nedjeljom ili praznikom na ručak i donosili okrugle slatke pogače, kao i darove za mladence.

Kraj

ODRŽAN RADNI SASTANAK PREDSEDNIKA HRVATSKIH KULTURNIH UDRUGA U OPĆINI BAČ

Usuglašen kalendar događanja

Aktiviranje svih potencijala i animiranje članstva u hrvatskim udrugama za predstojeći popis stanovništva, jedan je od zaključaka radnog sastanka predsjednika hrvatskih udruga u općini Bač. Sastanku su nazočili svi predsjednici udruga osim predsjednice »Mostonge«, koja se ispričala, te tajnik HNV-a Željko Pakledinac, a održan je u srijedu, 3. kolovoza, u Etno kući – Didina kuća u Baču.

Teme sastanka bile su: dogovor o strategiji za predstojeći popis stanovništva, organiziranje pojedinačnih manifestacija udruga, zajednička priredba svih udruga te odlazak u Tuzlu. Tajnik HNV-a Željko Pakledinac upoznao je nazočne o započetoj kampanji za popis, urađenom jinglu, koji će se emitirati na radiju te panou sa sloganom IZJASNI SE HRABRO!, koji bi se trebao postavljati za vrijeme svih manifestacija do početka popisa.

POPIS

»Iznimno je važno da se uključi što više naših popisivača u ovaj proces i zato treba animirati naše članove da se prijave. Za općinu Bač trebat će 12 do 14 instruktora i oko 120 popisivača. Za

Teme sastanka bile su: dogovor o strategiji za predstojeći popis stanovništva, organiziranje pojedinačnih manifestacija udruga, zajednička priredba svih udruga te odlazak u Tuzlu

vrijeme manifestacija i prigodnih događanja treba ljudima objasniti način izjašnjavanja, da ne bi subetničkim nazivima Šokac, šokački Hrvat itd. bili svrstani u ostale«, kazao je Pakledinac. S uredništvom emisije na hrvatskom jeziku na Radio Bačkoj dogovoreno je da se jingle počne emitirati 11. kolovoza, najmanje dva puta tijekom emisije. Razgovaralo se i o mogućnosti sudjelovanja naših promatrača u popisnim krugovima lokalne samouprave ponaosob, a koje bi na prijedloge udruga odredilo Hrvatsko nacionalno vijeće.

Međutim, problem je u tome što država neće plaćati te pridružene članove, a koji su ionako bez prava glasa u popisnim povjerenstvima.

USUGLAŠEN KALENDAR DOGAĐANJA

Predstavnici udruga su usuglasili kalendar događanja u ovom periodu te razgovarali i o zajedničkoj priredbi koja bi bila održana neposredno pred sam popis. Tom prigodom bilo bi veoma učinkovito da se organizira predstavljanje zbornika

radova međunarodnog znanstvenog skupa Identitet bačkih Hrvata za sve Hrvate u općini Bač, o čemu se treba konzultirati s HNV-om, HAD-om i ravnateljem Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata u Subotici.

Na sastanku je najavljena tribina u organizaciji UG »Tragovi Šokaca« u Baču, koncert i izložba »Pod zaštitu Tvoju« u organizaciji HKUPD-a »Matoš« u Plavni, HKUPD »Mostonga« će prirediti Susret Šokadije u Baču, a HKUPD »Dukat« iz Vajske organizirat će Likovnu koloniju. Na svim tim manifestacijama govorit će se o budućem popisu, a bit će postavljen i pano s natpisom IZJASNI SE HRABRO!

Razmotrena je i mogućnost odlaska u Tuzlu u okviru suradnje s tamošnjim franjevačkim samostanom, što bi trebalo organizirati 11. rujna, ukoliko do tada bude objavljena knjiga »Tragovi Šokaca od Gradovrha do Bača 1688.-2008.«, koja bi trebala biti sažetkom svih događanja u sklopu istoimene manifestacije.

Nazočni su na sastanku zaključili da bi bilo poželjno potaknuti što više Hrvata iz ovoga kraja da nazoče 14. kolovoza na jubilarnoj završnoj proslavi Dužijance i time posvjedoče da je to doista hrvatska manifestacija.

Zvonimir Pelajić

OLIMPIJADA STARIH SPORTOVA U BROĐANCIMA

Svi na igre

Važno je sudjelovati, maksima je stara koliko i olimpijske igre, a organizatori Olimpijade starih sportova u Brođancima, koja će se održati od 25. do 28. kolovoza ove godine, pozivaju sve ljude dobre volje da sudjeluju na ovoj lijepoj manifestaciji koja će se u malom, ali lijepom selu,

nedaleko od Osijeka, održati po 39. put. Prema dosadašnjim prijavama već je najavljen dolazak 1200 natjecatelja iz čitave Hrvatske i susjednih zemalja – Austrije, Bosne i Hercegovine, Mađarske i Srbije, a natjecat će se u 22 discipline u tri kategorije djeca, mladež i seniori, u disciplinama – ringlanje,

kozana, kandžijanje, potezanje konopa, i da ne nabrajam dalje. Sve su to nekadašnje pastirske igre naših pradjedova koje Slavonci žele oteti od zaborava i te običaje prenijeti naraštajima što dolaze. Otvaranjem likovne i kiparske kolonije u Bizovcu, kolonija će započeti u četvrtak, 25. kolovoza, sutradan je natjecanje u kulinarskim vještinama i spremanju čobanca, a ove godine najavili su i novinu – uvode se olimpijske

ljetne noći u centru sela kod školskog igrališta uz sudjelovanje brojnih kulturno-umjetničkih društava iz Slavonije i Baranje. Završna manifestacija u stvari je natjecanje brojnih ekipa na nogometnom stadionu u nedjelju, 28. kolovoza, a započet će mimohodom svih sudionika i prigodnim programom, nakon kojega će župan Vladimir Šišljagić otvoriti 39. olimpijadu starih sportova.

Slavko Žebić

DUŽIJANCA U ĐURĐINU

Zahvala Bogu za plodnu godinu

Svečanost povodom završetka žetvenih radova obilježena je u Đurđinu u nedjelju, 7. kolovoza. Proslava Dužijance počela je svečanom svetom misom u župnoj crkvi sv. Josipa Radnika ukrašenoj novim žitom, gdje je mnoštvo djece i mladeži obučenih u narodnu nošnju dočekalo ovogodišnjeg banda-

ša *Ivana Marcikića* i bandašicu *Dunju Ivković Ivandekić*, te malog bandaša *Marka Zubelića* i malu bandašicu *Mirijanu Milodanović*. Oni su, kao zahvalu, donijeli sliku od slame, rad *Marije Vidaković*, a kao zahvalu za plodnu godinu – kruh od ovogodišnjeg žita.

Misno slavlje predvodio je mons. *Andrija Anišić*, uz kon-

celebraciju župnika domaćina vlč. *Lazara Novakovića*, vlč. *Željka Šipeka*, vlč. *Miroslava Orčića* i vlč. *Mirka Štefkovića*. Proslava Dužijance nastavljena je u večernjim satima akademijom na kojoj su recitatori govorili pjesme posvećene Dužijanci i žetvenim radovima, a nastupio je i zbor mališana, pod vodstvom *Vere Dulić*, uz pratnju tamburaša HKPD-a »Đurđin« pod vodstvom *Vojislava Temunovića*, i gostujućih tamburaša. Sudjelovalo je oko četrdesetero djece. Nakon toga uslijedilo je bandašicino kolo u dvorištu župe, koje je i ove godine okupilo veliki broj mladeži iz Đurđina i okolnih mjesta.

Verica Kujundžić
Foto: Ivan Klapim

U LEMEŠU OBILJEŽEN DAN SELA

Deset godina tradicije

Prvi je put Dan sela Lemeša obilježen 2002. godine, kada je slavljeno 250 godina od osnivanja sela i 200 godina od dobivanja statusa slobodnog sela s grbom i pečatom. Selo je osnovalo 36 osiromašenih plemićkih obitelji čiji i danas potomci žive u mjestu.

Službeni naziv sela bilo je Nemesmilitics, dok su ga Hrvati-Bunjevci zvali Lemeš, međutim ovaj naziv nikada nije ušao u službenu uporabu. Po završetku Prvog svjetskog rata i osnivanjem Kraljevine SHS mjesto dobiva novi naziv po naputku vlade, bez pitanja stanovnika sela – Svetozar Miletić. Taj naziv ostao je do danas. Mađarska nacionalna manjina uspjela je vratiti staro ime sela, pa se ono i danas naziva i Nemesmilitics.

Deseta po redu paprikašijada protekla je u natjecateljskom duhu. Kuhari su se natjecali

za titulu najboljeg kuhara lemeškog junećeg paprikaša, a dame su imale zadatak lijepo urediti stolove. Vatre pod kotlovima upaljene su navečer u isto vrijeme. Širio se miris dima i ukusnog paprikaša. Okus su procjenjivali vrsni kuhari ovog specijaliteta.

Nagrađeni su dobili prigodne darove. Da bi ovaj skup što ljepše protekao pobrinule su se mažoretkinje iz Sonte, zatim hip-hop grupa »Delirio« iz Sombora, članovi HKUD-a »Vladimir Nazor«, kao i gosti iz bratskog sela Bácsbokoda iz Mađarske. Goste je zabavljao orkestar »Kruna« iz Subotice.

U nedjelju je u crkvi Rođenja Blažene Djevice Marije služena svečana sveta misa. Misu je služio mjesni župnik *Antal Egedi*. Iza mise uslijedio je blagoslov novog zvona koje je postavljeno na starom groblju na kraju sela. Zvono je teško 184 kg i postavljeno je na drveni zvonik. Zvono je selu poklonio *Andras Matyus*, Lemešanin koji živi i radi u Darmstadtu (Njemačka).

Lucija Tošaki

Photo: Ivan Horvat

ŽETVENO SLAVLJE U LJUTOVU

Bogu povjeriti dan koji je pred nama

Svečanost Dužijance, kojom se proslavlja svršetak napornog žetelačkog rada risara i risaruša, obilježena je prošle nedjelje u Ljutovu. Domaćini ljutovačke Dužijance već su tradicional-

no bračni par *Ruža i Antun Juhas*, iz čijeg su se doma mladi u narodnim nošnjama, predvođeni bandašom i bandašicom *Darijanom Bačićem* i *Dajanom Sloboda*, te malim risarima *Ivanom Rudićem*

Vranićem i *Dajanom Sarić*, uputili prema mjesnom Domu kulture, gdje je održana svečana sveta misa. Misno slavlje predvodio je tavankutski župnik preč. *Franjo Ivanković*, koji je u prigodnoj propovijedi istaknuo, među ostalim, da se Dužijanca treba slaviti uz zahvalnost Bogu za darovani kruh.

»Dužijanca u Ljutovu dugo je slavljena bez svete mise. U posljednjih desetak godina mještani Ljutova potrudili su se da dužijanca dobije i svoj crkveni dio, jer ona bez crkve, bez vjere, nije Dužijanca. Naš je čovjek uvijek bio vjeran Bogu i to je ono što ga je očuvalo kroz tolike godine u ovoj lijepoj tradiciji. Naš čovjek prepoznao je kroz povijest da ne može bez Boga očekivati plodnu njivu i dobar urod. Stoga se, i nakon najteža posla, našlo vremena i veseliti, ali ponajprije dati

trebamo ni zaboraviti svakoga jutro Bogu povjeriti dan koji je pred nama i zahvaljivati mu za sve što nam daruje. I Dužijanca je radosna zahvala Gospodinu i mi, koji smo sačuvali taj duh zahvalnosti, trebamo ga prenositi drugima, te čuvati u svojim srcima sve ono što je lijepo«, rekao je u svojoj propovijedi preč. *Franjo Ivanković*.

Nakon misnog slavlja, bandaš i bandašica uručili su domaćici ljutovačke Dužijance kruh od novoga žita, a nakon toga priređen je glazbeni program u kojemu su nastupili risari i risaruše, tamburaši HKUD-a »Ljutovo«, te bandašica *Dajana Sloboda* s vokalnom izvedbom jedne tamburaške skladbe. U sklopu programa Dužijance, sakupljač narodne baštine *Alojzije Stantić* predstavio je mještanima Ljutova svoju nedavno objavljenu knjigu »Ris i Obiteljska dužijanca u subatičkom ataru«.

Bogu hvalu. Ukoliko smo u Boga zagledani, ne trebamo biti tjeskobni i plašiti se što nas čeka, jer sve će biti dobro ukoliko smo zajedno s Bogom. Ne

Nakon toga upriličeno je i Bandašicino kolo, jer se, daka-ko, za uspješan svršetak žetve valja i dobro provešeliti.

Marija Matković

12. kolovoza 2011.

PANONSKI LAĐARI HKUD-A »VLADIMIR NAZOR« U METKOVIĆU

Maraton lađa

U subotu 13. kolovoza u Metkoviću (Hrvatska) održava se 14. po redu amaterski maraton lađa. Lađari će preveslati dionicu od 22 kilometra Neretvom od Metkovića do Ploča. Osim lokalnih lađara, ove će godine po prvi put sudjelovati i HKUD »Vladimir Nazor« iz Sombora.

Priroda ne poznaje granice

Suradnja graničnih regija Hrvatske i Srbije ključna je za održavanje i očuvanje ekologije na danim područjima. Dunav, Sava, Bosut i Studva rijeke su koje protječu kroz obje zemlje i čije očuvanje mora biti jedinstveni projekt

Razgovor vodio: Dario Španović

Ekološka suradnja Hrvatske i Srbije temelj je očuvanja ne samo zajedničkih rijeka, već i životinjskog svijeta koji ne poznaje granice. Po riječima jednog od vodećih ekologa na području Srijema i Vojvodine, ova je suradnja već započeta, no treba je stalno razvijati. Magistar ekologije *Marko Cvijanović*, osim neprestanog rada na očuvanju ekoloških sustava i razvoju ruralnih područja svoj je rad usmjerio i prema fotografiranju. O njegovu uspješnom bavljenju fotografijom svjedoče mnogobrojni znanstveni časopisi koji objavljuju njegove fotografije vezane uz prirodu. Vrhunac priznavanja kvalitete njegovih fotografija jest časopis National Geographic, gdje mu je jedna od mnogih objavljenih fotografija proglašena za najbolju u veljači 2010.

Počeci vašeg rada vezani su uz Specijalni rezervat prirode »Zasavica«, koji se nalazi nedaleko od Srijemske

Mitrovice. Možete nam reći nešto više o tome?

Specijalni rezervat prirode Zasavica prostire se na 1962 hektara od čega je 690 ha pod strogim režimom zaštite. Najveći dio rezervata nalazi se oko vodotoka rijeke Zasavice, prostire se u pravcu jugozapad-sjeveroistok. Nastaje od kanala Jovače i Preklopac kod Crne Bare, meandriira mačvanskom ravnicom i ulijeva se u rijeku Savu kod Mačvanske Mitrovice. Iako joj ime kaže Za – savica, rijeka Sava nema utjecaj na razinu vodostaja u rezervatu. Apsolutni utjecaj imaju podzemne drinske vode koje s dubine od oko 300 metara daju specifičnost ovoj mirnoj ravničarskoj rijeci. Upravo spomenuti čimbenici utjecali su na bogatstvo biodiverziteta. Rezervat naseljava oko 700 vrsta biljaka, 300 vrsta gljiva, 190 vrsta ptica, 25 vrsta riba, 28 vrsta vodozemaca i gmazova, 55 vrsta dnevnih leptira, 50 vrsta sisavaca i preko 1000 vrsta insekata. Dva organizma koji

posebno izdvajaju Zasavicu su riba dvodihalica (ima sposobnost udisati atmosferski kisik) *Umbra crameri* – mrguda i biljka *Aldrovanda vesiculosa*. Za umbru je Zasavica jedino stanište u Srbiji, dok se *Aldrovanda* 50 godina smatrala iščezlom vrstom za teritoriju Srbije. Bogatstvo biodiverziteta se karakterizira i međunarodnim priznanjima i to IBA (područjem bitnim za očuvanje ptica), IPA (područje bitno za očuvanje biljaka), PBA (odabrano područje za dnevne leptire) i RAMSAR – vlažno stanište. Treba napomenuti kako rezervatom upravlja Pokret gorana i da se upravo 1997. godine prvi put dogodilo da se briga o prirodnom dobru dodijeli jednoj civilnoj organizaciji.

Ono što je još specifično za Zasavicu je to što je ponovno naseljena dabrovima koji su u prošlosti živjeli u sklopu ovog ekološkog područja. Dabrovi su stigli na Zasavicu iz Bavorske 21. travnja 2004. Pušteno je 30 primjeraka, koji su čipirani

i brojnost populacije se prati u suradnji s Biološkim fakultetom iz Beograda. Trenutačno teritorij rezervata naseljava oko 70 jedinki, koji su napravili 7 brana, najviše oko ušća pritoke Batar u Zasavicu. Prva brana je bila od kukuruza, druga od mladica voćaka, a najveća je dužine 50 metara i u njenu izgradnju je utrošeno oko 25 kubika drveta. Dabrovi su teritorijalne životinje i u obitelji živi više generacija. Poslije tri godine života stasalu jedinku otac dabar dovodi na granicu i primorava da nađe sopstveni teritorij. Zbog teritorijalnosti dabrovi su se i raširili izvan rezervata Zasavice, na okolne kanale, zatim na rijeku Savu, rijeku Jadar kod Loznice, a rekord je otplivao do Brčkog u Bosnu i Hercegovinu.

Koji je bio vaš aganžman na Zasavicu?

Od 2005. godine sam volonter Pokreta gorana, od 2006. godine redoviti sudionik istraživačkih kampova i međunarodnih volonterskih kampova u rezervatu. Moja istraživanja su vezana za proučavanje gljiva, leptira i hidrobiologije. Tijekom petogodišnjeg rada u rezervatu zabilježio sam prisustvo oko 300 vrsta gljiva, zatim evidentirao 45 od 57 ukupno zabilježenih vrsta dnevnih leptira i pri tome otkrio dvije nove vrste za rezervat – *Thecla betulae* (2010.) i *Callophrys rubi* (2011.). Hidrobiološka istraživanja posvetio sam praćenju stanja kvalitete vode i ispitivanju utjecaja dabrovih brana na živi svijet u rezervatu, čije sam rezultate objedinio u diplomskom radu (2007.). Pokazalo se da dabrovi, tj. njihove brane, doprinose povećanju zajednica i filtraciji vode na mjestima gdje se nalaze. Tijekom istraživanja potvrdio sam nalaz *Rechemisa Limnosella* – oligohete koja živi u čistim vodama (prvi i jedini prije toga nalaz za Balkanski poluotok zabilježen je tijekom 2001. godine). Daljnji rad u

rezervatu sam bazirao na ruralnom razvoju, kroz program promocije starih rasa, ekološkog turizma i sudjelovanja na prekograničnim projektima.

Aktivni ste i u radu međunarodnog procesa »Zelena agenda«. O čemu se radi?

Zelena agenda je proces kreiranja i realizacije strategije i planova održivog razvoja na lokalnoj razini i usredotočena je na poboljšavanje i održavanje vrijednosti prirode i životnog okoliša na lokalnoj razini. Ovaj projekt u zemljama Balkana započela je nizozemska organizacija Milieukontakt. Od 2008. do 2010. godine koordinirao sam projekt Zelena agenda u suradnji s 3 NVO (nevladine organizacije) iz Srbije, a ukupno 18 NVO iz 6 zemalja Balkana i Milieukontakt International iz Nizozemske. Cilj projekta je bio poveziva-

ja i susreli se prvi put s lokalnim akcijskim grupama – LAG Gorski kotar i Hrvatskom mrežom za ruralni razvoj (Petar Mamula). Suradnja graničnih regija Hrvatske i Srbije ključna je za održavanje i očuvanje ekologije na danim područjima. Dunav, Sava, Bosut i Studva su rijeke koje protječu kroz obje zemlje i čije očuvanje mora biti jedinstveni projekt jer rijeke, kao i životinjski svijet u njima, ne poznaju granice. Osim rijeke bitno je praćenje i očuvanje migracije životinja na ovim područjima jer, kao i rijeke, životinje ne smiju biti ugrožene radi graničnih podjela.

Uključeni ste u rad Agromreže kao kordinator jednog od njenih projekata. Kakav je to projekt?

Agromreža je projekt koji organizira suradnju farmera u različitim oblastima poljoprivrede.

rali smo s nekoliko projekata, prije svega s općinom Trpinje i udrugom SLAP – iz Osijeka i Brodskim ekološkim društvom. Programi, iako su ušli u treći krug evaluacije, nažalost nisu dobili sredstva za implementaciju.

Koji su vam budući planovi za rad?

Trenutačno pripremamo kreiranje lokalnih akcijskih grupa za regiju Srijema, identifikacijske karte srijemskih sela te prekogranični program s partnerima iz Osječko-baranjske i Vukovarsko-srijemske županije, na tematiku diverzifikacije ruralne ekonomije. Radimo na transferu znanja iz EU kod nas, boljem razumijevanju politike EU iz oblasti ruralnog razvoja u cilju pravljenja partnerstva između civilnog i javnog sektora. Centar za ruralni razvoj je otvoren je za suradnju sa svim

partnerima lokalnog razvoja, do sada smo doprinijeli kreiranju 4 lokalne strategije (Zelena agenda, Strategija lokalnog održivog razvoja, Lokalni akcijski plan za mlade i Lokalni akcijski plan za otpad). Podržali smo aktivnosti lokalnih NVO, vodimo poljoprivrednike na sajmove – poljoprivrede, turizma, lova i ribolova, gdje im osiguravamo izložbeno-prodajni prostor. Također pomažemo farmerima prilikom ispunjavanja aplikacija za dobivanje sredstava od resornog ministarstva i tajništva. Bavimo se i organiziranjem manifestacija od značaja za seosko stanovništvo od tribina, edukacija usavršavanja do mini sajмова i ostavki. Aktivno radimo na brendiranju srijemskog kulena, kao i na promociji tradicionalnih proizvoda i proizvoda sa zemljopisnim podrijetlom.

nje partnerstva lokalnih NVO s lokalnom samoupravom i privatnim sektorom da bi se kreirala Zelena strategija grada. Zelenu agendu Grad Srijemska Mitrovica usvojio je travnja 2010. godine i za godinu dana ispunili smo preko 85 posto planiranih aktivnosti. Tijekom projekta imali smo studijski posjet Međimurju, gdje smo se upoznali s kolegama, vidjeli dobre primjere lokalnog razvo-

U listopadu 2009. godine počinjem raditi za Agromrežu kao kordinator Regionalnog centra za ruralni razvoj. Sferu interesa posvećujem brendiranju i podršci diverzifikaciji ruralne ekonomije, agrobiznisu i unapređenju poslovanja poljoprivrednog gazdinstva u skladu s načelima zaštite životnog okoliša. Na prošlom pozivu CBC IPA (prijekogranični program predpristupne pomoći) aplici-

LJETNA MANIFESTACIJA U RUMI

Tamburaši Gupca na Rumfestu

U okviru ljetne manifestacije »Rumfest«, 3. kolovoza na Gradskom trgu u Rumi održane su kazališne predstave Gradskog kazališta iz Rume, priređen je »Karavan vina« gdje su posjetitelji mogli kušati brojne sorte kvalitetnih vina, organiziran je »Bazar kreativnosti« s degustacijama brojnih kulinar-skih specijaliteta, nastupili su, između ostalih, na bini u središtu gradskog trga u Rumi s bogatim programom i članovi Velikog tamburaškog orkestra HKPD-a »Matija Gubec« iz Rume. Oni su pred rumskom publikom izveli 16 skladbi s pet vokalnih solista: *Dunjom Divić, Marijom Ratančić, Katarinom Atanacković, Dušanom Stuparom i Zoranom Lepšanovićem* iz Golubinaca.

Svoj nastup tamburaši »Matije Gupca« otvorili su skladbom *Josipa Jurce* »Rumo ljepotice« koju je otpjevao Dušan Stupar. Potom je na scenu stupila Dunja Divić i predstavila se pjesmom »Što je cvitu biti bez vode«, potom pjesmom iz filma i TV serije »Balkan Ekspres« »Nemoj da brigaš« i pjesmom »Tamburaši moji«. Marija Ratančić se predstavila pjesmama *Viktorije Kulišić* »Tebi sam dala sve«, »Ljubav mi srce dodirne tek« i »Lolo moja bečarino« dok je Katarina Atanacković otjevala tri pjesme zabavne glazbe aranžirane za tamburaške orkestre: »Ljubav«, »Vino i gitare« i »Simpatija«. Zoran Lepšanović, naš dragi gost iz Golubinaca, otpjevao je dvije pjesme *Zvonka Bogdana* »Prošle su mnoge ljubavi« i »Ti si moja zadnja ljubav«, kao i skladbu iz TV serije »Vratit će se rode« – »A ti se nećeš vratiti«. Dušan Stupar je, kao dugogodišnji solist društva, nastup brežanskih tamburaša zaključio pjesmama »Ej tamburo«, potom pjesmom *Šime Jovanovca* »Malo pomalo«, a nastup je, kao što je i počeo, završen pjesmom Josipa Jurce, ovoga puta to je bila skladba »Moj kićeni Srijem«.

Nikola Jurca

KRONOLOGIJA od 12. do 18. kolovoza

12. KOLOVOZA 1756.

Obitelj *Franje Bašića* stekla je plemićku povelju s grbovnicom. Potomci brojne familije i danas žive u mjestima sjeverne Bačke.

12. KOLOVOZA 1907.

Rođen je *Ljudevit Vujković Lamić Moco*, istaknuti hrvatski nacionalni djelatnik, spisatelj, svestrani sportski djelatnik (atletika, nogomet i dr.) i trener. Zastupljen je u nekoliko zbornika, hrestomatija i antologija. Umro je 28. veljače 1972.

13. KOLOVOZA 1742.

U subotičkom vojnom šancu izvršen je popis naoružanja i opreme graničara u sastavu Potiske vojne granice. Utvrđeno je da su ovdajšnji pješaci bili naoružani puškama i mačevima, a opremljeni fišekljamama. Istodobno konjanici imaju karabin, dva pištolja i mač, a opremljeni su i fišekljamama.

14. KOLOVOZA 1770.

U jednom zapisniku sa sjednice Gradskog vijeća navodi se kako je ona održana u gradu Szent Mária. Ovo je ime od 1743. upotrebljavano u latinskim, njemačkim, mađarskim i rackim (hrvatskim i srpskim) spisima. Dosadašnjim je istraživanjem utvrđeno da je od 1743. do 1779., kada je naziv grada preimenovan u Maria Theresiopolis, ime grada ispisivano u pedesetak inačica. Prema knjizi »Historijat gradske uprave 1428.-1918.« – od 7. svibnja 1391. (kada je naziv grada prvi put spomenut u jednom službenom spisu) do 1907. godine – ime Subotice pisano je na 287 načina.

14. KOLOVOZA 1936.

Poslije opsežnih priprema, kojima rukovodi generalni vikar mons. *Blaško Rajić*, velikim vatrometom pred crkvom sve-

te Terezije Avilske, koncertom Velikog mostarskog orkestra i drugim prigodnim priredbama, otpočela je trodnevna proslava 250. obljetnice doseljavanja Hrvata Bunjevaca u Suboticu i ove krajeve.

14. KOLOVOZA 1991.

U prostoru »Paulinum« subotički biskup *János Pénzes* i gradonačelnik *József Kasza* otvorili su izložbu »Iz crkvenih riznica«, koju su pripremili povjesničar umjetnosti *Bela Duranci*, preč. *Andrija Kopilović* i književnik *Milovan Miković*. Dan prije toga održana je književna večer u povodu stote obljetnice rođenja Pere Tumbasa Haje i 70. godišnjice smrti *Ante Evetovića Miroljuba*.

15. KOLOVOZA 1869.

Kalački naslovni biskup *Ivan Antunović* poziva Bunjevce i Šokce na osnutak jednog narodnog lista. Ovo glasilo, pod nazivom »Bunjevačke i šokačke novine«, pokrenuto je početkom 1870. godine, a pretežito je pisano onodobnim hrvatskim standardnim jezikom (Zagrebačka filološka škola).

15. KOLOVOZA 1872.

Pojavio se prvi broj »Misečne kronike«, glasila »s političkim, ozbiljnim i šaljivim sadržajem«. Pisan je i tiskan ikavskim izričajem, a uređivao ga je novinar *Kalor Milodanović*. Izlazi kao sestrinsko izdanje glasila »Havi kronika«, što ga je pokrenuo *Matija Antunović Aljmaški*.

15. KOLOVOZA 1936.

Velikom misom pod vedrim nebom na nogometnom igralištu Bačke, povorkom, zborom pred crkvom sv. Terezije Avilske, obraćanjem svećenika, kulturnih i društvenih djelatnika iz Subotice, Zagreba i drugih središta,

otkrivanjem slike biskupa *Ivana Antunovića* u »Pučkoj kasini«, svečanom akademijom u Gradskom kazalištu, u okviru koje je izveden igrokaz u četiri čina *Ivana Malagurskog Tanara* pod naslovom »Tri stoljeća«, proslavljena su dva i pol stoljeća od doseljavanja veće grupe bunjevačkih Hrvata u Bačku i ovo podneblje.

15. KOLOVOZA 1990.

U katedralnoj bazilici sv. Terezije Avilske zagrebački nadbiskup kardinal *Franjo Kuharić* održao je svečanu svetu misu, kojoj je bio nazočan veliki broj Subotičana.

15. KOLOVOZA 2002.

U Zagrebu je u 78. godini preminuo akademik *Mirko Vidaković*, svjetski priznati šumarski stručnjak i sveučilišni profesor na Sveučilištu u Zagrebu. Rođen je u Lemešu 1924. godine.

16. KOLOVOZA 1502.

Dalmatinsko-hrvatski i slavonski ban *János Corvin* pred zagrebačkim je Kaptolom dao u zalog – za 10 tisuća forinti – vojničku utvrdu (castrum) Zabatku i istoimeni grad *Imreu Töröku* iz Eninga. Uz grad mu je dao još i trgovište Madaras (oppidum), te posjede Tavankut, Veresegyház i Sebestényegyház.

16. KOLOVOZA 1936.

Otkrivanjem spomen-popsrja pjesniku i svećeniku *Anti Evetoviću Miroljubu*, rad svjetski priznatog kipara *Ivana Meštrovića*, pred crkvom sv. Terezije Avilske omladinskim zborovanjem i Te Deumom završen je službeni dio proslave u povodu 250. obljetnice doseljavanja bunjevačkih Hrvata u ove krajeve. Istoga dana otkriven je i nadgrobni spomenik istaknutom nacionalnom borcu svećeniku *Paji Kujundžiću*.

16. KOLOVOZA 1970.

Preminala *Marica Merковиć Šafer*, istaknuta javna djelatnica, sudionica NOP-a, sestra prvoborca *Josipa Merковиća*, koji je poginuo u borbi sa žandarskom patrolom početkom 1942. nadomak Bačke Topole.

17. KOLOVOZA 1968.

Na 15. Pulskom filmskom festivalu Subotičanka *Gizela Vuković*, svojedobno članica ansambla subotičkog kazališta, osvojila je Srebrnu arenu za ulogu seljanke u filmu »Raskorak«. Ovim značajnim priznajem upotpunila je 20. obljetnicu svog umjetničkog djelovanja.

17. KOLOVOZA 2001.

U Ulici Đure Đaković, nedaleko od Likovnog susreta, otvoren je Generalni konzulat Republike Mađarske. Tom prigodom govorili su mađarski premijer *Viktor Orban* i predsjednik Vlade Republike Srbije dr. *Zoran Đinđić*. Prije otvorenja konzulata, premijeri dviju zemalja formulirali su dogovor glede budućih bilateralnih gospodarskih odnosa. Prvi generalni konzul u Subotici bio je dr. *János Huszár*.

18. KOLOVOZA 1996.

Spomenom svih mrtvih mještana, održana je sveta misa u povodu 75. obljetnice izgradnje crkve Svetog Uznesenja Blažene Djevice Marije na Bikovu. Ovo je, inače, jedina crkva podignuta od naboja u Subotičkoj biskupiji.

18. KOLOVOZA 1998.

Na susretu ministara vanjskih poslova SRJ *Živadina Jovanovića* i Republike Hrvatske dr. *Mate Granića* odlučeno je, među ostalim, da se u Vukovaru i Subotici otvore konzularna predstavništva dviju država. Dok se ne riješe tehnička pitanja, u oba grada, bit će priređivani tzv. »Konzularni dani«.

Dejan Kovač najbolji aranžer

SUBOTICA – Tradicionalna akcija uljepšavanja subotičkih gradskih izloga pred završnu manifestaciju Dužijance završena je u utorak (9. kolovoza), a stručni žiri u sastavu: predsjednik *Alojzije Stantić*, *Ljubica Vuković-Dulić* i *Biserka Jaramazović* ocijenio je sve natjecatelje i proglasio tri prvoplasirana aranžerska uradka.

Prvo mjesto uz nagradu od 5000 dinara i umjetničku sliku osvojio je *Dejan Kovač*, čiji se rad pod nazivom »100 godina zahvale« nalazi u izlogu butika »Mondo«, drugo mjesto (3000 dinara i sliku) osvojila je *Marija Bošnjak* s izlogom u RK »Simp« pod nazivom »Sićanje«, dok je *Jozefina Skenderović* nagrađena s 2000 dinara i slikom (treće mjesto) za svoj postav »Još da se zakitim biću najlipča u prašijunu«, koja krase izlog butika »Fara«. Tematski je ukrašeno ukupno 11 gradskih izloga, a u natjecanju je sudjelovalo 14 aranžera.

Bodrog fest

BAČKI MONOŠTOR – Bodrog fest tradicionalno počinje u petak, 12. kolovoza, kuhanjem ribljeg paprikaša, da bi se manifestacija nastavila sljedećeg dana paradom fijakera i jahača i nastupom plesnih grupa. U crkvi sv. Petra i Pavla predstaviti će se zborovi i solisti, a na bini u centru sela smjenjivat će se folklorci, recitatori i glazbenici.

Koncert i izložba u Plavni

PLAVNA – »Pod zaštitu Tvoju«, naziv je koncerta koji će, u povodu Velike Gospe, biti održan u ponedjeljak, 15. kolovoza, u Plavni. Na koncertu će nastupiti ženska pjevačka skupina, folklorni odjel, djeca i recitatori HKUPD-a »Matoš« iz Plavne, te mješovita pjevačka skupina HKPU »Zora« iz Vajske i *Josip Dumdžić Meštar*, pjesnik iz Bođana.

U sklopu koncerta bit će priređena istoimena izložba u Matoševoj knjižnici na kojoj će biti postavljene krunice, kipovi i drugi predmeti posvećeni Mariji Majci Božjoj.

Program će biti održan u holi OŠ »Ivo Lola Ribar« s početkom u 19 sati, a organizator je HKUPD »Matoš«.

Gibonni u Novom Sadu

NOVI SAD – Popularni hrvatski kantautor Gibonni održat će koncert u Novom Sadu 1. listopada u Velikoj dvorani Spensa, u okviru promocije albuma »Toleranca«. Bit će ovo njegov drugi nastup u Srbiji, nakon uspješnog koncerta u Subotici održanog krajem prošle godine.

Ulaznice za koncert Gibonija u Novom Sadu mogu se kupiti preko internetske stranice www.gigstix.com i www.gigstix.com.

Također, ulaznice se mogu nabaviti na prodajnom mjestu Gigstix Novi Sad – Pariski magazin, blagajni novosadskog Spensa, biletarnici Beogradske arene, Doma sindikata i SC-a Ušće – info pult. Cijena karata se kreće od 1790 do 2590 dinara, a broj ulaznica je ograničen, najavili su organizatori.

NOVA KNJIGA NIU »HRVATSKA RIJEČ«

Ljubica Kolarić-Dumić »Uz baku je raslo moje djetinjstvo«

Jednostavno i nenametljivo J autorica zapravo progovara o istini jednoga zahtjevnoga i mučnoga vremena, koje se ogleda u bakinim očima. Zato se one nisu nikada smijale niti su ikada plakale. »Jesam li trebala tražiti istinu i o bakinim očima?«, pita na samom početku ispovjednoga kazivanja pripovjedačica, koja je uvijek tražila istinu o svemu. Nažalost, mnoga su pitanja ostala bez odgovora. Tako i ono o bakinim očima u kojima je bila »sva istina svijeta«. Odlazak iz zavičaja jedna je od najboljih istina svijeta. Svaki put kad navru pitanja o toj istini, srce se iznova uznemiri: »Moram li otići ili mogu ostati ovdje, gdje pripadam? Želim li naći svoju istinu, moram otići. Ostanem li, nikada neću naći istinu«, zapisala je recenzentica *Karol Visinko* o ovoj knjizi.

Ova knjiga namijenjena djeci može se nabaviti po cijeni od 300 dinara u Gradskoj knjižari »Danilo Kiš«, »Školskoj knjižari« i antikvarijatu »Limbus« na Korzu.

Natječaj »Za lipu rič 2011.«

U povodu manifestacije »Šokačko veče 2011« KPZH »Šokadija« iz Sonta objavljuje Književni natječaj »Za lipu rič 2011.«.

Na natječaj se mogu prijaviti autori s neobjavljenim pjesmama, pisanim neknjiževnim dijalektom hrvatskog jezika, šokačkom ikavicom. Natječaj je otvoren do 28. listopada 2011. godine.

Pjesme u pisanoj formi dostaviti na adresu:

KPZH »Šokadija«, Vuka Karadžića 22, 25264 Sonta, s naznakom »Za natječaj«, ili u elektroničkoj formi na e-mail: croc1@ecpwireless.net ili ivanandrasic@yahoo.com.

Autori na natječaj mogu prijaviti do 5 (pet) neobjavljenih pjesama. Ukoliko se šalju poštom, pjesme moraju biti otiskane ili isprintane na formatu A 4. Pjesme prispjele na natječaj ne vraćaju se autorima. Odluku o nagradama donijet će kompetentno prosudbeno povjerenstvo. Pet prvoplasiranih pjesama bit će nagrađene, a najbolja i javno pročitana na »Šokačkoj večeri 2011.« u Sonti, 19. studenoga ove godine. Zainteresirani se za sve informacije mogu informirati putem telefona: 025 793 218 i 064 659 07 19

ČETRDESET GODINA OD PRVIH ANTOLOGIJA DIJELA KNJIŽEVNOSTI BUNJEVAČKIH HRVATA

Prve antologije bunjevačkih Hrvata

Kikić je kritički sumjerio i stručno predstavio najviše domete poetskog i proznog stvaralaštva bunjevačkih Hrvata od samih početaka pa do druge polovice XX. stoljeća.

O pće je poznata činjenica da književnost bunjevačkih Hrvata u Vojvodini postoji, što na narodnom jeziku, što na hrvatskom književnom jeziku, više stoljeća. Osim toga, ona je bogata i u svakom drugom smislu – i po književnim rodovima i po vrstama, i po tematskim i motivskim sklopovima, i po estetskim i umjetničkim dosezima... Pa ipak, izuzmu li se kratka razdoblja između dvaju svjetskih ratova te ono neposredno nakon Drugoga svjetskoga rata i 70-ih godina XX. stoljeća, do 1990. godine hrvatska književnost u Vojvodini, čiji stožerni dio predstavlja književnost najbrojnijeg subetničkog dijela ovdašnjih Hrvata – Bunjevaca, nije imala niti jedan ozbiljniji strukturalni činitelj.

Preciznije rečeno, sve vrijeme u vojvođanskim Hrvata nisu postojale nakladničke kuće u vlastitome posjedu, kao ni časopis kojeg bi uređivali. Nije bilo kontinuirane socijalizacije mladih literata, a ustrojeno i obrazovano čitateljstvo je bilo nevidljivo. O kritičkoj recepciji te o procesima i institucijama kanonizacija može se sanjati čak i danas. Stoga se ovaj dio hrvatske književnosti znade imenovati kao književnost koja je uvelike zatomljena i kao književnost brojnih diskontinuiteta.

PRVA SUMJERAVANJA I ANTOLOGIJE

U takvoj situaciji, spomenuti ukaz o kanonizaciji – rad na usustavljanju i vrednovanju književnoga stvaralaštva vojvođanskih Hrvata – odvijao se izvan sukladnog institucionalnog okvira. Stoga je jasno zašto su prvi koraci u valorizaciji bila

djela prijegornoga rada pojedinaca, koji su djelovali izvan institucija. U tomu također valja tražiti razloga zašto se ono javlja relativno kasno – prve ozbiljnije rezultate vrednovanja imamo u vrijeme Hrvatskoga proljeća, dakle tek 70-ih godina XX. stoljeća! Među njima najviše se, nedvojbeno, ističu opusi kulturnog povjesničara dr. sc. Ante Sekulića i profesora književnosti Geze Kikića. Istina, dio pripremnih poslova učinili su prije njih Matija Evetović i Ivan Kujundžić.

I dok je Ante Sekulić svojim djelom »Književnost bačkih Hrvata«, objavljeno kao posebno izdanje zagrebačkog časopisa »Kritika« 1970. godine, u kronologijskom slijedu prikazao povijest ove, kako će Kikić reći godinu dana kasnije, »regionalne hrvatske književnosti«, dotle će Geza Kikić sačiniti prvi reprezentativni, to jest antologijski, izbor iz njihove književnosti. Taj je izbor objavio u dvije do danas, po kvaliteti i svrsi, nenadmašene antologije, koje su tiskane prije točno 40 godina.

Dvije antologije iz recentne književnosti vojvođanskih Hrvata

Ove godine su objavljene još dvije antologije u časopisima. U proljeće je u Zagrebu iz tiska izašao dvobroj 5-6/2010. časopisa Matice hrvatske za književnost, umjetnost i kulturu »Kolo«, u kojemu je »Tema broja« posvećena suvremenom pjesništvu vojvođanskih Hrvata. Sam izbor, kratki predgovor i prateće bio-bibliografske jedinice sačinio je ravnatelj Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata – Tomislav Žigmanov, a zastupljeno 20 hrvatskih pjesnika iz Vojvodine sa 73 pjesme. U trobroju 01-03 za 2011. časopisa ogranka Matice hrvatske iz Siska »Riječi« objavljen je izbor iz suvremenog književnog stvaralaštva Hrvata u Vojvodini. Riječ je antologijskom izboru u kojem je zastupljeno pjesništvo, zatim prozno stvaralaštvo (roman, kratke priče, drame), te eseji, književna kritika te jedno djelo iz književne povijesti, čiji autori pripadaju novom naraštaju hrvatskih književnika u Vojvodini. Izbor je također sačinio Tomislav Žigmanov.

Ovdje ćemo reći da se antologijom imenuju zbirke odabranih, obično reprezentativnih književnih djela, koje priređuju jedan ili više autora, najčešće prema vrsti književnoga stvaralaštva, razdoblju i sl., a određene su također i nacionalnim, jezičnim ili zemljopisnim okvirima. Iako su u načelu subjektivan izbor priređivača, antologije teže udovoljiti kriterijima preglednosti i kvalitete sadržaja, to jest moraju pratiti utvrđeni estetski normativni okvir.

KIKIĆ – PRVI SUVREMENI ANTOLOGIČAR

Valja istaknuti da u književnosti Hrvata u Vojvodini antologije nisu bile objavljivane često, a prve se objavljuju relativno kasno – tek u drugoj polovici XX. stoljeća. Riječ je, kako je napomenuto, o Kikićevim djelima – »Antologija poezije bunjevačkih Hrvata« i »Antologija proze bunjevačkih Hrvata«. Obje su objavljene iste godine – 1971., u nakladi Matice hrvatske, u ediciji »Odabrana djela bačkih Hrvata«, čiji je

urednik bio Vlatko Pavletić. U njima je Kikić kritički sumjerio i stručno predstavio najviše domete poetskog i proznog stvaralaštva bunjevačkih Hrvata od samih početaka pa do druge polovice XX. stoljeća.

Njihov je priređivač samozatajni profesor književnosti iz Subotice Geza Kikić. Rođen je u Subotici 15. rujna 1925. godine. Osnovnu i srednju školu pohađa u Subotici, a nakon Drugog svjetskog rata završava studij srpskohrvatskog jezika i književnosti na Filološkom fakultetu u Beogradu. Kao profesor radi u školama u nekoliko mjesta u bivšoj Jugoslaviji, a 1965. se vraća u Suboticu te se posvećuje proučavanju književne povijesti bunjevačkih Hrvata. Nakon sloma Hrvatskoga proljeća i posljedica koje su uslijedile u Subotici, biva sklonjen iz javnog života, uz zabranu javnoga djelovanja. Slično kao i jedan značajan broj tadašnjih stradalnika, odlučio je trajno napustiti Suboticu! Godine 1976. preselio se u Hrvatsku. Za ostatka života više

nije surađivao niti komunicirao s ljudima iz zavičaja. Zašto, ostaje tajnom! Umro je u Dubrovniku 22. ožujka 2002.

Geza je Kikić bio među prvim koji je kritički i stručno iščitao cjelokupnu književnu baštinu bunjevačkih Hrvata

– spomenute su antologije posljedica njegovih višegodišnjih književnoznanstvenih istraživanja mjesne hrvatske književne povijesti. Dakle, od one koja je uspostavljena koncem XVII. stoljeća među franjevcima Bosne Srebrene pa do književnosti koja se odvijala pred njegovim očima nakon Drugog svjetskog rata i koju su producirali angažirani ljevičari. Znaajući, pak, da je Geza Kikić sastavio još dva izbora – »Antologiju kritike bunjevačkih Hrvata« i »Antologiju dramskih tekstova bunjevačkih Hrvata« – možemo sa sigurnošću ustvrditi da je njegovo »či-

tanje« književne baštine Hrvata na istoku hrvatskog etničkog prostora bilo cjelovito. Prava je šteta što posljednje dvije nikada nisu objavljene – premda su predane istome nakladniku za objavu, one do danas nisu tiskane, a o sudbini rukopisa se ništa ne zna.

ANTOLOGIJE POEZIJE I PROZE

Struktura obiju objavljenih Kikićevih antologija jest sljedeće: na početku je uvodna književno-povijesna studija, zatim slijedi kratki književno-kritički prikaz, uz osnovne bibliografske podatke, zastupljenog autora, a na koncu imamo reprezentativni izbor iz njegova opusa. Tako antologija pjesništva počinje studijom »Regionalna književnost bunjevačkih Hrvata«, nakon čega slijedi kratak prikaz i izbor iz bunjevačke narodne poezije te pjesništva 34 ovdašnja pjesnika. Pri tomu, autorsko je pjesništvo priređeno u četiri veće cjeline, koje predstavljaju Kikićevu periodizaciju povijesti književnosti bunjevačkih Hrvata.

»Kačićevim stazama« je najranije razdoblje, veže se uz XVIII. stoljeće, a predstavljeno je izborom iz pjesništva franjevac Mirka Pavića i Grigora Peštalića. »Kolo bunjevačkih preporoditelja« naziv je druge cjeline i odnosi se na autore koji su djelovali koncem XIX. i početkom XX. stoljeća – Blaža Modrošića, Šime Ivića, Stjepana Vujevića, Josipa Jukića Manića, Stjepana Grgića Krunoslava, Ante Evetovića

Marko Peić – bunjevački Hrvat!

Istina, kao neknjiževnu činjenicu valja istaknuti da je u obje Kikićeve antologije književnosti bunjevačkih Hrvata zastupljen i Marko Peić, koji će 90-ih godina biti jedna od vodećih osoba u nijekanju pripadnosti Bunjevaca hrvatskom narodu. Budući da je bio Kikićev suvremenik, bio je zacijelo upoznat s cijelim konceptom antologija, pa i u dijelu nacionalne atribucije, što mu očito tada nije smetalo. Napominjemo da je u to vrijeme Marko Peić bio i potpredsjednik Hrvatskog kulturno-umjetničkog društva »Bunjevačko kolo«.

Miroljuba, Nikolu Kujundžića, Stanišu Neorčića, Blaška Rajića i Ivana Petreša Čudomila. Razdoblje između dvaju svjetskih ratova Kikić je nazvao »Svjedočanstvo borbe i nadanja«, a čini ga pjesništvo Josipa Vukovića Đide, Lazara Stipića, Matije Evetovića, Petra Pekića, Josipa Šokčića, Ljudevita Vukovića Lamića, Blaška Vojnića Hajduka, Balinta Vukova, Franje Bašića, Marka Peića i Alekske Kokića. Posljednji dio, »Nebom novih maštanja«, u vremenskom smislu pokriva

nose na tri povijesna razdoblja. U dijelu »Svijetlim stranicama preporodne književnosti« Kikić donosi prikaze iz opusa autora koji su u književnom životu djelovali od 70-ih godina XIX. stoljeća do I. svjetskog rata – Ivana Antunovića, Blaža Modrošića, Mije Mandića, Bariše Matkovića, Matije Ispanovića, Jesse Kujundžića, Nikole Kujundžića, Stjepana Grgića, Ivana Vujića i Stipana Radoša.

Cjelina »Istine i poruke o minulim danima« odnosi se na vrijeme između dvaju svjetskih

Antologije književnosti XX. stoljeća

Koncem XX. stoljeća objavljena je treća antologija iz književnosti bunjevačkih Hrvata – riječ je o tematskom broju časopisa »Korablja: prinosi za povijest književnosti u Hrvata«, pod nazivom »Lipe riči – iz književnosti bunjevačkih Hrvata« (Zagreb, godište II., br. 2, 1994.). Uredio ju je Stjepan Sučić, a sadrži izbor iz suvremenog pjesničkog i proznog stvaralaštva bunjevačkih Hrvata s prilogima 21 književnika iz XX. stoljeća.

pjesništvo bunjevačkih Hrvata nakon II. svjetskog rata, koje je predstavljeno pjesmama Ivana Prčića, Luke Stantića, Jakova Kopilovića, Ante Sekulića, Pavla Bačića, Lazara Merkovića, Jakova Orčića, Ante Zolnaja, Ivana Pančića, Petka Vojnića Purčara i Petra Vukova.

Jednaku strukturu ima i antologija proze: nakon uvodnih studija »O kulturno-političkim uvjetima razvoja književnosti bačkih Hrvata« i »Na povijesnim vrelima hrvatske (bunjevačke) narodne pripovijetke«, slijede izbori od dvadesetak bunjevačkih narodnih pripovijedaka te iz stvaralaštva 31 prozaiste. Posljednje je podijeljeno u tri cjeline, koje se također od-

ratova, a zastupljeni su dijelovi iz proze Pavla Bašića Palakovića, Ivana Petreša, Blaška Rajića, Petra Pekića, Ljudevita Vukovića Lamića, Ive Prčića, Mare Malagurski Đorđević, Marice Vuković, Balinta Vukova, Alekse Kokića, Ivana Tikvickog i Ivana Kujundžića. Na koncu, »Na stazama novih traganja« naziv je cjeline s antologijskim izborom iz proznog stvaralaštva bunjevačkih Hrvata nakon II. svjetskog rata sljedećih autora: Marka Peića, Josipa Pašića, Vladislava Kopunovića, Antuna Pejića, Lazara Merkovića, Josipa Klarskog, Pavla Bačića, Petra Šarčevića i Petka Vojnića Purčara.

Tomislav Žigmanov

Antologija romana Milovana Mikovića

»Roman u književnosti Hrvata u Vojvodini« objavljen je u svesci 3-4 za 2008. osječkog časopisa »Književna revija«. Osim uvodnoga teksta priređivača, urednika nakladničke djelatnosti u NIU »Hrvatska riječ« Milovana Mikovića, u izboru romana u književnosti vojvođanskih Hrvata zastupljena su djela 26 autora, koja su nastala mahom u Bačkoj i djelomice u Srijemu od 1875. do početka XXI. stoljeća. U antologiji je objavljen i 31 ulomak iz romana pisaca Hrvata iz Vojvodine. Izbor je opremljen biobibliografskom bilješkom o autorima, kao i kronološkim tablicama objavljivanja romana.

SVE ŠTO VAM TREBA

www.svastara.rs

VOJVODANSKA Svastara

MINIJATURE PETROVARADINSKE TVRĐAVE U GALERIJU »JELAČIĆ«

Prva samostalna izložba Antuna Zahorodnog

Izložene slike mogu se pogledati do 17. kolovoza

Galerija »Jelačić« u Petrovaradinu domaćin je još jednoj izložbi. Ovaj put zaljubljenici u umjetnost mogu uživati u izložbi slika minijatura Petrovaradinske tvrđave i prvoj samostalnoj izložbi *Antuna Zahorodnog*. Ove slike rađene u kombiniranoj tehnici predstavljaju izraz umjetnikovog dugogodišnjeg predavanja umjetnosti, prolazeći tako kroz slovne slike, likovne grafikone, slike lokalnog reljefa, gvaž tehniku, temperu i ulje na platnu. Nakon glazbenog uvoda saksofonista *Ivana Švagera*, govoreći o prošlom vremenu, mladalackom dobu i predstavljajući kolaž tvrđave uz sjetnu glazbu predsjednik HKPD-a »Jelačić« *Josip Pokas* uvodnom riječju iskazao je zadovoljstvo što je galerija »Jelačić« domaćin prvoj samostalnoj izložbi *Antuna Zahorodnog*.

Čast otvoriti izložbu pripala je književniku *Ivanu Balenoviću*. Govoreći o umjetniku, djelu i konzumentu koji gleda djela,

Balenović se vratio u doba slavne Troje i Homera. »Homer je, doživljavajući Troju kao ogroman prostor na kome su se lomile ljudske sudbine, pakosti, interesi, ljubavi, gdje su se i Bogovi umiješali, u svojoj svijesti tu čitavu povijest doživio tako da na tom mjestu svaki kamen ima svoje ime. On je imao veliki unutarnji doživljaj koji je tim veličanstvenim djelom prenio

nama. To nas dovodi i do večerašnje situacije. Slikara ne gledamo kao tehničara koji nešto umije, nego kao umjetnika koji nešto razumije, što mi ne razumijemo dok nam se to ne pokaže kako bismo razumjeli njegov unutarnji doživljaj«, rekao je Balenović.

Antun Zahorodni, govoreći o tome koliko ga je općinila Petrovaradinska tvrđava i što to kriju

njegove slike, podijelio je s nama dječjačke i mladenačke zaljubljenosti i pasije. »Kada sam bio klinac vojska je zaposjela našu tvrđavu. Onda smo mi klinici poslije nastave odlazili pod tvrđavu. Vojska je vladala tvrđavom, a mi klinici smo išli u mine – tako smo zvali tunele, puškarne i ostalo podzemlje. Avantura je bilo izuzetno puno i to je trajalo 5-6 godina. Kada smo odrasli i postali momci onda smo se skupljali i družili gotovo na svakom djeliću tvrđave. Najupečatljiviji mi je dio kada smo se u večernjim satima, ispraćajući zalazak sunca družili iznad Dunava na bedemima naše lijepe tvrđave i uživali uz gitaru. To je bilo mjesto naših sastanaka, koji su bili radosni, i rastanaka, koji nisu bili baš tako radosni. Ja eto u ovim godinama, vrativši se u dječastvo, obišao sam sve te dijelove gdje smo nekada provodili sate i pošto imam nekog smisla za slikanje uzeo sam kičicu i boje i počeo slikati diveći se svakom detalju naše lijepe Petrovaradinske tvrđave.«

Izložba je otvorena od 3. do 17. kolovoza u galeriji »Jelačić«, Beogradska 7 u Petrovaradinu.

Ankica Jukić-Mandić

DUŽIJANCA
100 godina zahvale

ZLATNI SPONZOR

AGRAR DISKONT

Stolac **SALAŠ** **HO**
ZEMLJORADNIČKA ZADRUGA PARTNER

**ZAJEDNO SA VAMA
ČUVARI TRADICIJE I GRADITELJI BUDUĆNOSTI
NAŠE DUŽIJANCE.**

100 godina

STVARAJU SE UVJETI ZA OKUPLJANJE I RAD FILIJALNE CRKVE NE ZAJEDNICE U VAŠICI

U tijeku radovi na obnovi crkvene kuće

*Radove izvode sami Vašičani besplatno,
za ljubav prema Bogu i za budućnost svoje djece*

Zupa Presvetog Srca Isusovog u Šidu ima tri svoje filijalne crkve: u Berkasovu, Batrovcima i Vašici. Ovih su dana započeli radovi na obnovi crkvene kuće filijalne crkve Rođenja Ivana Krstiteja u Vašici. Prema riječima *Jakoba i Adike Lukačević*, domara i domaćice filijalne crkve Rođenja Ivana Krstitelja, crkva je dva puta minirana – za vrijeme Drugog svjetskog rata 1945. godine i za vrijeme posljednjega rata 1995. godine, kada je srušena do temelja. Tad su oštećeni i svi kipovi svetaca koji su se nalazili u njoj.

Nekada su u Vašici bile 133 kuće katoličkih obitelji, a sada je ostalo oko 50 kuća. U vrijeme dok crkve nije bilo, točnije od 2000. godine, sve mise i dječji vjeronauk održavani su u kući Jakoba i Adike Lukačević, kao i sastanci crkvenog vijeća, kada su se donosile važne odluke za župljane Vašice. Te 2000. godine počeli su radovi na izgradnji nove crkve, prodana je stara cigla i kupljena nova, i odmah poslije svetkovine Sv. Ivana Krstitelja otpočela je izgradnja nove crkve. Kamen temeljac

posvetio je sam biskup, a tadašnji župnik bio je vlč. *Berislav Petrović*. Za samo 54 dana izgrađena je nova crkva. Udio samih župljana u financiranju i radovima na izgradnji crkve bio je oko 80 posto, a jelo se i pilo u dvorištu Lukačevića, gdje je jela pripremala vrijedna baka Adika, koja zajedno sa svojim suprugom već 40 godina služi i sprema u crkvi. I ništa im, kako kažu, nije teško jer će sve to ostati mladima u selu. Djed Jakob je 2. lipnja 2001. godine dobio i zahvalnicu od biskupa, koju ponosno čuva i sa zadovoljstvom pokazuje, a sve zbog toga što je nesebično pomagao u izgradnji crkve.

Djed Jakob i baka Adika budno prate i sadašnje radove, ali ovoga puta na crkvenoj kući. Naime, ova filijalna zajednica trenutačno u općini Šid, s obzirom na broj vjernika katolika, ima najviše rođene i krštene djece, kao i najviše mladih bračnih parova koji su se vjenčali u crkvi. Stoga je ukazano na potrebu stvaranja uvjeta za okupljanje vjernika i za rad ove filijalne crkvene zajednice te je počela sanacija

već postojeće crkvene kuće koja je u jako lošem stanju, a nalazi se pokraj same crkve. Prema riječima sadašnjeg župnika vlč. *Nikice Bošnjakovića*, koji je i inicirao ove radove, važno je vjernike okupljati nakon nedjeljnih svetih misa na biblijsko druženje »Agape«, kroz koje se zajednica vjernika zbližava i učvršćuje u svojoj praktičnoj bratskoj i sestrinskoj vjeri.

Zamjena staroga biber crijeva i starih letvi novim biber crijepom prva je faza u obnovi ove crkvene kuće. Slijede još i ostali radovi koji će učiniti da ova crkvena kuća uz crkvu u Vašici bude mali pastoralni centar. Važno je naglasiti kako sve radove izvode sami Vašičani besplatno, za ljubav prema Bogu i za budućnost svoje djece.

Suzana Darabašić

Program događanja za Bunaričko proštenje

Trodnevica, kao priprava za Proštenje, počinje u srijedu 24. kolovoza. Svaku večer u 19 sati u svetištu. Teme su: prvi dan, 24. kolovoza - propovijed i krunica; drugi dan, 25. kolovoza - Božanski Časoslov; treći dan, 26. kolovoza - propovijed i pobožnost križnoga puta.

Subota 27. kolovoza navečer u 19 sati počinje Svečano bdijenje. Sastoji se od: Službe pokore, Svete krunice, Službe svjetla, Procesije i Svete mise. Cijelu noć je moguća tiha molitva u svetištu. Bdijenje predvodi nadbiskup, mons. dr. Nikola Eterović, generalni tajnik Biskupske sinode iz Vatikana i biskup subotički, mons. dr. Ivan Penzeš, katedralni župnik mons. Stjepan Beretić i rektor svetišta mons. dr. Andrija Kopilović.

U nedjelju 28. kolovoza je dvojezična misa u 7 sati u kapeli koju predvode oci fra-njevci.

U 8 sati je biskupska misa na mađarskom jeziku koju predvodi zrenjaninski biskup mons. dr. László Németh uz koncelebraciju subotičkog biskupa mons. dr. Ivana Penzeša i svećenika grada Subotice.

U 10 sati je biskupska misa na hrvatskom jeziku koju predvodi nadbiskup mons. dr. Nikola Eterović, generalni tajnik Biskupske sinode iz Vatikana, uz koncelebraciju zrenjaninskog i subotičkog biskupa i svećenika grada Subotice.

U 16 sati je dvojezična sveta misa za bolesnike i spomen pokojnih Bunaričkih hodočasnika. Misu organizira subotički Caritas.

Autobusna linija je osigurana od katedrale do Bunarića i u subotu i u nedjelju.

Parkiralište za osobna vozila je prva njiva desno od ulaza na Bunarić. Ima dovoljno mjesta.

RADIO MARIA

NOVI SAD 90,0 MHz - SUBOTICA 90,7 MHz
SOMBOR 95,7 MHz - PLANDIŠTE 89,7 MHz
LESKOVAC 107,4 MHz

Kontakt:
NOVI SAD
Koste Abraševića 16
Redakcija: 021/4790529
Program: 021/4790464
SMS: 063/598441
radiomarija.srbija@gmail.com
www.radiomarija.rs

Kontakt:
SUBOTICA
Starine Novaka 58
Redakcija: 024/692255
Program: 024/692259
SMS: 063/445523
marioradio@tippnet.rs
www.mariaradio.rs

POMOZITE RADIO MARIJI!

Broj računa: 160-324873-16
Banca Intesa a.d., Prima: Udruženje Marija,
21000 Novi Sad, Koste Abraševića 16

ŽIVOT JE DAR, ALI DAR SA ZADATKOM

Dužijanica – zahvala poniznih

Piše: mons. dr. Andrija Kopilović

Čovjek je jedinstveno i neponovljivo biće. Svoju osobnost, a i originalnost razumsko biće pripisuje Bogu. Život je dar, ali dar sa zadatkom. Kršćanska antropologija u činu stvaranja prepoznaje suradnju. Pavao VI. je istaknuo u poznatoj enciklici »Humana vitae« da je najveći susret Boga i čovjeka stvaranje novoga života. Jedinstvo Boga i čovjeka čak je tješnje od euharistijskoga. U času kada roditelji daju tijelo svome djetetu, Bog stvara besmrtnu osobu i to jedinstvo novoga stvora jest čovjek. Stoga je čovjek od prvoga časa osoba, stvorena u suradnji ovozemaljske i nadzemaljske dimenzije. Posjeduje osobnost koja je besmrtni duh. Stoga je čovjek neuništiv.

Nažalost, može uništiti svoje tijelo – makar mu nije gospodar – ali dušu ne može uništiti. Stoga je jasna poslovice »Od sebe nikuda ne možeš pobjeći«. Ovakvo poimanje čovjeka stavlja u središte povijesti ljudsku osobu. Čini se da je sav svijet stvoren za čovjeka. Bl. Ivan Pavao II. je ovu zemlju nazvao zajedničkom kućom svih nas. Na samim počecima stvaranja je uistinu zemlja predana čovjeku u trajno vlasništvo da je obrađuje i usavršava. Još uvijek mi u ušima odzvanjaju riječi poglavara Salezijanske družbe koje je izrekao na blagdan Marije Pomoćnice: »Ne možemo biti bez sućuti s tragedijama cunamija, ali ne možemo biti neodgovorni radi nuklearnih elektrana...« Čovjek jest gospodar zemlje, ali ne gazda na zemlji. Gospodar je odgovoran. Ta odgovornost je danas očitija nego ikada. Problem ekologije je krucijalni problem našeg vremena, o čijem rješenju ovisi budućnost života na zemlji.

KORAK U NOVO STOLJEĆE

Ovih dana naš grad je pun događaja koji upućuju na vrednote rada i vrednovanja onoga čime nas zemlja hrani. Slavimo Dužijancu. U ovom slavlju u prvi plan izbija ponajprije

Vlastitost Dužijance

koja sve ove misli

objedinjuje je kre-

post zahvalnosti. Ta

krepost povezuje

nebo sa zemljom.

Ratar – čovjek – čiji

je pogled podignut

prema nebu, prima

svojevršno svjetlo i

svoju dušu grije na

Suncu koje je Isus

Krist. Njegov život je

velika proslava Boga

i velika zahvala Ocu

svega stvorenoga.

spomen da je ovaj način slavljenja zakoračio u novo stoljeće. U tom koraku u novo stoljeće postojanja, uz oduševljenje, treba pripaziti da ne bi iskoračili iz onoga što Dužijanica sa sobom nosi. Ona jest slavljenje, ali nosi dvije snažne poruke. Generacija koja sada slavi ne bi smjela započeti novo stoljeće Dužijance, bez da duboko doživi odgovornost za te dvije vrednote. Naime, Dužijanica je slavlje rada i reda. U radu je naglašena Božja volja – obrađivati i usavršavati stvaranje na Zemlji. A u redu je naglašena činjenica da je čovjek biće sa zadatkom i da je odgovoran. Rad kao vrednota je po sebi nastavak stvaranja. Kako čovjek nije jedinka, makar je jedinstven, on se radom i suradnjom oplemenjuje. Svaki pošten rad oplemenjuje. Svaka suradnja obogaćuje. Dužijanica je nastala kao suradnja i oplemenjivanje. Zato je uvijek slavlje bilo znak zajedništva. Danas je malko drukčije. Čovjeka zamjenjuje tehnika. Čini mi se da je u tome velika blagodat i jedna velika zamka. Blagodat je u olakšanju posla, a zamka je u bezdušnom ponašanju tehnike, kojoj bi čovjek ipak mogao »dati« malo svoje duhovnosti. Hladna tehnika nije najbolje sredstvo za povezivanje ljudi u zajednicu. Stoga treba tražiti načine kako ipak ostati zajednica, jer je život u zajednici jedini normalni okvir čovjekova života.

Vlastitost Dužijance koja sve ove misli objedinjuje je krepost zahvalnosti. Ta krepost povezuje nebo sa zemljom. Ratar – čovjek – čiji je pogled podignut prema nebu, prima svojevršno svjetlo i svoju dušu grije na Suncu koje je Isus Krist. Njegov život je velika proslava Boga i velika zahvala Ocu svega stvorenoga. Stoga sve vrednote oko Dužijance objedinjuje samo jedna krepost: Zahvalnost. Međutim, uočimo, zahvalan može biti ponizan čovjek. Bahati ne poznaju zahvalnost. Stoga je Dužijanica – pa i stota – blagdan malenih, ali radnih i poštenih ljudi.

ENCHILADAS MEXICANAS

Tortille (4-5 komada)

2 šalice brašna 2,5 dcl / ½ vrećice praška za pecivo / 2 žlice soli / 2 žlice ulja / ¾ šalice toplog mlijeka

Nadjev za 4-5 tortilla

500 gr pilećeg filea / ½ svježe crvene paprike / ½ svježe zelene paprike / 1 konzerva crvenog graha / 1 konzerva kukuruza / čili u prahu / sol, papar, vegeta / 2 žlice rajčice iz tetrapaka / 250 g goude

Umak

Pola kiselog vrhnja / 2 žlice ketchupa / 2 žlice majoneze

Priprema:

Piletinu narežite na trakice ili kockice, začinite i dodajte žlicu ulja, ostavite nekoliko minuta da se sastojci povežu. Zagrijte wok ili dublju tavu. Kad je piletina gotova paprike narežite na polovice, očistite i narežite na trakice, te dodajte piletini i promiješajte. Nakon 3-5 minuta dodajte grah i kukuruz koji ste iscijedili i isprali pod mlazom vode. Sve skupa izmiješajte u woku i dodajte začine – 2 žlice rajčice, chili, vegetu, papar i sol. Ostavite da se kuha na laganoj vatri oko 2 minute. Od brašna, praška za pecivo, soli, ulja i mlijeka zamijesite glatko tijesto, te ostavite da počiva 20 minuta. Nakon toga tijesto razdijelite na 4-5 manjih kuglica. Razvaljajte kuglice na 20 cm promjera tortille. Zagrijte teflon tavu i pecite tortille (*bez ulja!!*) na tavi oko 1 minute. Gotove tortille stavljajte na tanjur kojeg ćete staviti u najlonsku vrećicu i zatvoriti kako bi zadržale mekoću.

Umak

Pomiješajte sve sastojke. Na sredinu tortille stavite 3-4 žlice mesnog nadjeva, na to stavite 2-3 žlice umaka, te ribanog sira po želji. Zarolajte tortilje u enchiladu. Pazite da ne ispadnu sastojci, rola se kao palačinka, krajevi ostaju otvoreni. Na enchiladu stavite umak i ribani sir. Zapecite da se sir otopi.

PASTA MEXICANA

Potrebni sastojci:

1 glavica luka / žlica ulja / 2 mrkve / 100 g šampinjona / 1 paprika / 1 tikvica / mala konzerva kukuruza / 100 suhe vratine / žličica soli / pola žličice čili paprike / malo papra / 2 žlice koncentrata od rajčice / 500 g tjestenine / 100 g sira

Priprema:

Na ulju popirjati isjeckani luk. Dodati mrkvu nasjeckanu na kockice, zatim šampinjone narezane na listiće. Pirjati 5 minuta pa dodati i papriku, tikvice i kukuruz. Začiniti i dodati malo koncentrata od rajčice. Na kraju dodajte na sitno isjeckanu vratinu.

Skuhanu tjesteninu ocijedite i rasporedite po vatrostalnoj posudi. Smjesu stavimo preko tjestenine, malo promiješamo da se sastojci prožmu. Naribamo sir i stavimo u pećnicu da se zapeče oko 15-20 minuta.

Poslužiti uz puuuuno salate po želji !!!

ŠALŠA - KRALJICA UMAKA

Potrebni sastojci:

2 kg svježih rajčica / 4 češnjaka / ½ dcl maslinovog ulja / 1 žlica šećera / sol i papar po potrebi bosiljak i origano po želji

Priprema:

Opranu rajčicu operite i na minutu ili dvije potopite u kipuću vodu. Izvadite, prelijte hladnom vodom. Kožica će se lakše ljuštiti. Oguljene rajčice sitno nasjeckajte. Na hladno maslinovo ulje stavite protisnuti češnjak. Dodati rajčicu, zatim žličicu šećera i začiniti s malo papra i soli.

Kuhati na laganoj vatri, uz povremeno miješanje, dok suvišna tekućina ne ishlapi do željene gustoće. Kada je gotovo, dodajte origano i bosiljak. Umak možete upotrijebiti odmah. Za brzi obrok treba samo skuhati tijesto, rižu, palentu ili njoke i preliti šalšom.

MEKSIČKA KUHINJA

Kuhinja Mariacha

Pomisao na Meksiko asocira na podneblje umjerene klime prepuno boja, raznog voća i povrća, mirisnih začina i, razumije se, lagane glazbe mariacha...

Od samih početaka kukuruz je bio temeljem meksičke kuhinje. Njegova povijest je počela kada su nomadski lovci otkrili da mogu dobiti jestivu namirnicu ako šiljatim štapom izbuše rupu u zemlji, bace unutra sitno zrno kukuruza, zalijevaju ga, na kraju obave žetvu, pripreme ga i pojedu. Ti su poljodjelci započeli model kulture koji će potrajati gotovo tri tisuće godina.

Vegetarijanska trojka – tikva, grah i kukuruz – bili su uobičajena pučka hrana dok su plemići i svećenici uživali u poslasticama poput prepelica i pura, malih pasa bez dlake, riba i divljači, te pili alkoholno piće od ananasa i čokolade.

Meksičku kuhinju ne čine samo domaća jela čija je priprema stoljećima ostala neizmjenjena. Svakodnevna prehrana podrazumijeva meso – uvijek mladi odojak, piletina, junetina, puretina, obilje začina koji obroku daju aromu i poseban okus. Uz svo to sunce na tanjuru neizostavan je začim *chilli* da bi i priča o kuhinji Meksika bila potpuna.

Niti jedan obrok u Meksiku ne može se zamisliti bez *tortille*, jer *tortilla* u ovoj zemlji praktično predstavlja kruh. Ona je i podloga i obrok. To je pecivo od kukuruznog i pšeničnog brašna, nastalo prevashodno kao najnužnija hrana siromašnog puka. Suha zrna kukuruza bi se kuhala lagano u kipućoj vodi, dok ne omekšaju, a potom stavljana između dva kamena da bi se dobila smjesa debljine

prsta. Tako dobivena palačinka pekla bi se u tavi.

Grah, španjolska riža i kukuruz tri su vrste povrća koje se služe uz gotovo svaki obrok, najčešće pomiješani s raznim vrstama povrća – lukom, rajčicom i obvezno jednom od 140 vrsta paprika.

Tortilla je nesumnjivo najpoznatija, ali su zapravo *enchilades* nešto bez čega stanovnici ove zemlje ne mogu zamisliti

dan. To je, zapravo, *tortilja* punjena jednim od mnogobrojnih nadjeva koji se na kraju preljeva s nekim umakom ili posipa sirom. Sos je zaljučen, a *enchilades* se rolaju, presavijaju, slažu poput piramide i tako iznose na stol.

Meksiko je zemlja kukuruza. *Tamale* je jelo koje se pravi tako što se neko tijesto nadjeveno po volji ili želji kuhara umata u lišće kukuruza. Namjesto lista kukuruza, kojem nije uvijek vrijeme, može se koristiti i neko drugo lišće, ali samo lišće kukuruza daje *tamalama* pravi okus.

Za kraj slastice, ali lagane, jer je voća u izobilju. Slastice u Meksiku imaju specifičan okus zahvaljujući velikim količinama cimeta, badema i naravno čokolade....!

Branka Dulić

Bakina škrinja savjeta:

- Pileće meso će biti sočnije ako ga istrljate limunovim sokom
- Kada pečemo jetricu ulje mora biti dobro ugrijano
- Da pečenje bude mekano i sočno, češće podlijevajte konjakom ili pivom
- Spremate palačinke, a nemate mlijeko – u tijesto stavite mineralnu vodu

POLIKLINIKA

Jelene Čović 28, 24000 Subotica, 024/553-774, 024/567-495, 063/508-813
www.badawi-su.com, poliklinika@badawi-su.com

Kućni posjeti, prijevoz pacijenata

Badawi

Kardiologija, Ultrazvuk, Gastroskopijska, Laboratorij, Alergotest
 Budwig protokol, Akupunktura, Biorezonanca-SCIO, Detox, Ellman-Radiotalasna kirurgija
 Tehnika emocionalne slobode-EFT, Masaža, Bahove kapi, Biopton, Magneti i ostalo...

NOVO U POLIKLINICI ! doc.dr sci.med. Stamenko Šušak - Kardiohirurg - Sremska Kamenica

Poliklinika za vašu obitelj

20 godina sa vama

	GLAVNI RAVNATELJ VELIKOG PODUZEĆA	JAPANSKI VELEGRAD	KOPRENE, VOALI	NOGOMETAS MUJČIN	KLERIK, POMOĆNIK BISKUPA I SVEĆENIKA	IRIDIJ	"OPSEG"	KOJI SE ODRAŽAVA NA DVA NAČINA	IZRAĐIVAČ ROLETA	SLIKAR MURTIĆ	VOĆI USTRANU	JUŽNO-AMERIČKE PAPIGE	STRUČAK CVIJEĆA
KRAVLJA SNICLA													
GLADIJATOR NA KOLIMA ESEDU							VODONOŠE NAVALJIVATI, NASR- TATI (TUR.)						
SLIČNO						OBLIK KMETSKO ZAVIS- NOSTI LUČICA							
GOSPODARSTVA										PRAVO DO- BA (HORA) GLUMICA ITALINA KRAVANJA			
MODEL TOYOTE (...)				GAJITI NADU TAMANEĆI ZATRTI SVE REDOM									NAŠ KLAVI- JATURIST I KOMPOZI- TOR, FEDOR
AUSTRIJA		IVANA PETKOVIĆ STOLNOTE- NISAIČICA JURINEC			GLASATI SE RIKOM OKLOPLJE- NI AM. SISAVAC							BELGIJA SVRŠETAK	
LUCIANO SUŠANJ			DESKRIP- CIJA PRUŽNI UREĐAJ ZA SKRETANJE				PJESNIK ZVRKO NASELJENI- CI U KOLO- NIJAMA						
POSTANAK									NADIMAK TOULOUSE- LAUTRECA SPLITSKO ŠETALIŠTE				
TERENSKI UBIRAČI NOVCA											ANDREJA ČUPOR PUČKI NAZIV ZA ILOVAČU		
KOŽA (GRČ.)						STARI NAZIV ZA PROMETJ TUR. "PJE- ŠADINAC"							MALA MARKA
OPERNA PJEVAČICA COTRUBAŠ							ELIPSA TJELO GLUMAC LEVAJ					"METAR" VREMEŠAN ČOVJEK	
PODRUČJE ZAHVAČE- NO RATOM										KUKAC SLIČAN PČELI UGAO			
"EAST"		IZBIJATI IZ ZEMLJE (O BILJCI) HOROSKOP- SKI ZNAK							KALIJ ROCKERICA TURNER		"TREMOLLO" SITNI OTVORI NA POVRŠINI KOŽE		
IZRAVNALI SMO RAČU- NE I SAD SMO ...!					OBLIK RADNOG PROCESA BILJARSKI ŠTAP								
RIMSKI POVJES- NIČAR PUBLIJE KORNELIJE						ZAKLAD- NICI (GRČ.) LENA OLIN							
OGNJENA ODMILA				GLUMAC DELON URAN						NAŠ KLASIČNI FILOLOG, KOLOMAN "RADIJUS"			
RADIJ			ŠKOLSKA KAZNA				VRSTA PALME (AREKA)						

goveđi odrezak, esedar, vodari, nalik, kolonati, ekonomije, ora, rav, nadati se, a, ip, rikati, b, is, opis, rako, nastanak, rti, inkasatori, ac, derma, ilini, ileana, oval, m, ratna zona, osa, e, nicaći k, ty, kvit, postupak, tacit, kitor, oga, alatin, rac, ra, ukor, areca.

RJEŠENJE KRIŽALJKE:

OSNIVAČ:

Hrvatsko nacionalno vijeće

IZDAVAČ:

Novinsko-izdavačka ustanova
»Hrvatska riječ«, Trg cara Jovana Nenada 15/II,
24000 Subotica

UPRAVNI ODBOR:

Vesna Prčić (predsjednica)
Bruno Anušić, Ljiljana Dulić
Ivan Gregurić, Dražen Prčić,
Zvonko Sarić, Josip Stantić,
Thomas Šujić, Tomislav Žigmanov

DIREKTOR

Ivan Karan
e-mail: hrddirektor@tippnet.rs

ODGOVORNA UREDNICA:

mr. sc. Jasminka Dulić
e-mail: hrurednik@tippnet.rs

POMOĆNIK I ZAMJENIK

ODGOVORNE UREDNICE:
Zvonko Sarić
e-mail: zsarić@hrvatskarijec.rs

REDAKCIJA:

Ivan Andrašić (Podunavlje)
Davor Bašić Palković (kultura)
e-mail: dbpalkovic@hrvatskarijec.rs
Dušica Dulić (novinarka)
e-mail: dusicad@hrvatskarijec.rs
Slavica Mamužić (novinarka)
e-mail: smamuzic@hrvatskarijec.rs
Zvonimir Perušić (ekonomija i redaktura)
e-mail: zperusic@hrvatskarijec.rs
Dražen Prčić (sport i zabava)
e-mail: dprcic@hrvatskarijec.rs
Nada Sudarević (fotografije)
Željka Vukov (društvo)
e-mail: zvukov@hrvatskarijec.rs
Mirko Kopunović (dopisništva i korektura)
e-mail: mkopunovic@hrvatskarijec.rs
Jelena Ademi (tehnički prijelom)

TEHNIČKI UREDNIK:

Thomas Šujić

ADMINISTRACIJA:

Zdenka Sudarević
Ljubica Vujković-Lamić
Josip Horvat

LEKTORICA: Katarina Vasiljčuk

TELEFON: ++381 24/55-33-55
++381 24/55-15-78
++381 24/53-51-55

ŽIRO RAČUN: 355-1023208-69

E-MAIL: hrvatskarijec@tippnet.rs

WEB: www.hrvatskarijec.rs

TISAK: »Rotografika«
doo Subotica

List je upisan u Registar javnih glasila
Agencije za privredne registre Republike Srbije
pod registarskim brojem: NV000315

COBISS SR-ID 109442828

CIP - Каталогизација
у публикацији Библиотека
Матице српске, Нови Сад
32+659.3(497.113=163.42)

PRIČA O FOTOGRAFIJI

Piše: Zvonimir Pelajić

Od kirbaja do proštenja

Stare fotografije Plavne nisu predmetom zanimanja mještana ovoga sela samo u zimsko doba, kada se ima najviše vremena za prisjećanje i razgovore o prošlosti, nego su one u žiži zbivanja čak i ljeti. Upravo su Plavanci proslavili svog zaštitnika sv. Jakova, a to je period kada se u ovome mjestu okupljaju brojni gosti, što je vjerojatno i najzanimljiviji dio godine u ovome kraju.

Proštenje sv. Jakova, kao što je poznato, vjernici proslavljaju 25. srpnja prema katoličkom kalendaru, ali ga župljani, pa i ostali stanovnici sela, slave posljednje nedjelje ovoga mjeseca. To je čuveni plavanjski »kirbaj«, koji je postao svojevrsna seoska zabava, proslava ili, kako ga već neki nazivaju, seoska slava.

Ove je godine tema rasprave među mještanima, vjerovali ili ne, bilo preispitivanje točnog dana ove svetkovine. Nekima je bilo logično da to bude nedjelja koja prethodi blagdanu, neki su tvrdili da to mora biti posljednja nedjelja u srpnju, a vjernici bliži Crkvi nisu imali

nikakvu dvojbu, da to mora biti na sam dan sv. Jakova. Tu se u zgodno vrijeme našla ova povijesna fotografija, koja bi mogla malo osvijetliti ovu »problematiku«. Na fotografiji su dr. Josip Andrić s mladomisnikom Lukom Božićem iz Rokovaca i župnikom Lazarom Beretićem u kući Janike Ottoa, a na poleđini je dr. Andrić čitko napisao: U Plavni na kirbaj, 23. srpnja 1961. godine.

Kad je već pred nama fotografija iz prošlosti Plavne, stara točno pola stoljeća, nije zgoreg kazati ponešto još o nekim detaljima sa slike. Prije svega to je kuća, koju smo već spominjali u ovoj rubrici, a u kojoj je živjela teta A. G. Matoša i u njoj boravio Matošev djed Grgo, čuveni plavanjski učitelj i kantor. Na fotografiji su i tri važne osobe koje zaslužuju mjesto u povijesti Plavne, a koje su već pomalo zaboravljene. Odmah pokraj dr. Andrića je jedan od najpoznatijih plavanjskih župnika vlč. Lazar Beretić, koji je župnikovao u ovome mjestu od 1954. do 1973. godine. To je bilo vrijeme teških iskušenja

za Crkvu, svećenike i vjernike u ovome kraju. Nakon procvata hrvatske kulture, praižvedbe prve šokačke operete Na vrbi svirala i podizanja biste dr. Josipu Andriću u crkvenoj porti, došlo je do pogoršanja položaja Hrvata i katolika u ovome selu, a bista je nasilno srušena. Najveći teret toga vremena upravo je snosio ovaj župnik, koji je zbog raznih pritisaka i zlostavljanja teško obolio i povukao se iz javnog i crkvenog života.

Na fotografiji je jedan od najzaslužnijih Plavnjaca Antun Šarvari, koji je kao dobar vjer-

nik bio uzor svima u župnoj zajednici i aktivan u društvenome životu sve do spomenutih događanja. Njegovim odlaskom u vječnost 2003. godine župa je ostala bez duše vjerskog života, neumornog duhovnog pregaoča i crkvenog oca. Odmah do njega je jedan od najpoznatijih kantora plavanjske crkve Josip Pinter, kojega je uputio u sviranje na orguljama i vođenje župnog zbora dr. Josip Andrić. O mladomisniku Luki kasnije nismo više ništa čuli, a ova mala djevojčica danas je ugledna članica župnog pastoralnog vijeća Marica Andrić, rođena u kući s fotografije.

To su bila vremena kada je na kirbajskoj misi crkva u Plavni bila prepuna, a mnogi su ostali izvan nje u crkvenom dvorištu. Oni koji nisu »smjeli« ići u crkvu trudili su se biti u to vrijeme makar na ulici ili preko puta nje. Dr. Andrić je uvijek planirao da se u to vrijeme nađe u svojoj Plavni, što je bilo vrlo poticajno za sve vjernike i mještane, a od njegova posjeta ovom selu svi bi imali nekakvu korist. Njegova bista pred crkvom podsjećala nas na ta vremena, a ovakve fotografije spomenici su mjesne povijesti i kulture. Usput, zapisi na poleđini svjedoče i o tome da se proštenje u Plavni, osim na sam svečev dan, moglo slaviti i u nedjelju koja mu je prethodila. U svakom slučaju, bolje je imati i tri kirbaja, nego ostati i bez jednog.

OČNA KUĆA

optika i ordinacija
na jednom mjestu

551-045

Subotica
Maksima Gorkog 20

KOD GLAVNE POŠTE

LIKOVNI NATJEČAJ ISERLOHN-ZÜRICH 2012

»MOJ SVIJET«

Dragi čitatelji Hrckovih strana, iako još nije kraj školskog raspusta vjerujem da vam pomalo nedostaje škola i obveze koje idu uz nju. Kako bi ova posljednja, nešto više od dva tjedna, proveli ugodno a ipak se i polako pripremali za školu objavljujemo vam jedan natječaj da malo promislite o njemu, pa što da ne, nešto i započnete slikati. Nakon što je vrlo uspješno, s oko 600 primljenih radova, završio likovni natječaj i izložba na temu Moja obitelj, slobodna umjetnica, Ankica Karačići njen suprug Ante Karačić, diplomirani ekonomist iz Iserlohna, Njemačka, organiziraju i otvaraju novi likovni natječaj pod naslovom ISERLOHN-ZÜRICH 2012. i učenicima osnovnih škola širom svijeta, »zadaju« novu temu - svijet.

ISERLOHN-ZÜRICH 12

Evo sadržaja i uvjeta natječaja koje su postavili organizatori a koji su objavljeni na web portalu Hrvatske matice iseljenika. Natječaj i izložba likovnih radova hrvatskih učenika iz čitavoga svijeta održat će se u Njemačkoj i Švicarskoj, uz suradnju: Hrvatski Glas Berlin i HKZ-Zürich pod pokroviteljstvom Hrvatske matice iseljenika.

Tema natječaja: Moj svijet

Slikarska tehnika: kombinirana tehnika (mix media) kolaž, boje, tuš, flomasteri).

Format: DIN A 4

Sudjelovati:

mogu djeca Hrvata u iseljeništvu kao i djeca iz Hrvatske, uzrasta od 1. do 8. razreda osnovne škole. Likovne radove treba slati na adresu: Ankica Karačić, Stormstr. 3, 58640 ISERLOHN, Deutschland.

Rok za slanje radova je kraj veljače 2012. godine.

Napomena:

Svaki sudionik na poleđini rada treba obvezno napisati: ime prezime, adresu, grad i zemlju iz koje dolazi, razred te naziv hrvatske udruge, škole, katoličke misije u kojoj djeluje. Navesti i učitelja pod čijim je vodstvom rad napravljen.

Proglašenje najboljih kao i izložba održat će se u ožujku 2012. u Zürichu u Švicarskoj.

Bit će nagrađena po tri rada učenika u kategoriji 1.-4. i 5.-8. razreda.

Etno kamp Hrvatske čitaonice krajem kolovoza

Hrvatska čitaonica poziva učenike osnovne škole u etno kamp od 22. do 26. kolovoza, u kojem može sudjelovati 40-ero učenika, a održavat će se svakoga dana u popodnevnom satima, s početkom u 14 sati. Zbog ograničenog broja sudionika, prijave se primaju do 18. kolovoza, a simbolična »ulaznica« za petodnevni kamp je 500 dinara. Prijave se primaju na tel. 069 101 70 90.

KALENDAR BITNIH DOGAĐAJA KALENDAR za sljedeći tjedan

12. kolovoza – Međunarodni dan ljevorukih osoba
12. kolovoza – Godišnjica Ženevske konvencije
12. kolovoza – Međunarodni dan mladeži (UN)

Kako sam majci uljepšala dan

Živim na lijepom salašu. Oko njega su njive koje sve moj tata obrađuje. Mama mu često pritekne u pomoć. Imamo i veliko dvorište u koje bi stala moja škola. U njemu se nalazio zapušteni cvjetni vrt. Bio je veoma tužan. Mama ga je uvijek okopavala i sadila cvijeće, ali ove godine nije stigla, jer je pomagala tati raditi na njivi. Osjećala sam se tužno dok sam gledala vrt jer ga više nisu posjeći-

Katarina Rudić, 11 godina, završila je III. razred Osnovne škole »Matija Gubec« u Tavankutu. Na VIII. natječaju literarnih i novinarskih radova Zlatna ribica 2011. osvojila je drugo mjesto.

vali niti leptiri. Pogledala sam u kasicu koliko imam uštedevine. Imala sam dovoljno da kupim nekoliko sadnica ruža i par kesica sjemenja različitog cvijeća. Otišla sam do sela i sve kupila. Pozvala sam starijeg brata Brunu da mi pomogne okopati travu i posaditi cvijeće. Kada smo završili posao vrt je zablistao. Ubrzo se mama, sva prašnjava, vratila s njive. Začudila se što više nije bilo trave u vrtu. Nije mogla vjerovati da smo mi to učinili. Pošto je posao bio gotov, imali smo vremena počastiti se sladoledom.

Od sada će održavanje vrta biti moj posao, a mama će imati više vremena za mene.

Katarina Rudić

12. kolovoza 2011.

Najdraži lik iz priče – Bijelo Ciganče

Jeste li ste pročitali knjigu »Bijelo Ciganče«? Ako jeste, onda sigurno znate tko je bijelo Ciganče. Dječak čiji me se lik jako dojmio. Stoga želim prikazati po čemu je on bio tako osobit u mojim očima.

Filip Skenderović, 11 godina, završio je V. razred Osnovne škole »Ivan Milutinović« u Maloj Bosni. Na VIII. natječaju literarnih i novinarskih radova Zlatna ribica 2011. osvojio je drugo mjesto.

Bijelo Ciganče dječak je po imenu Taruno. On je ostao bez roditelja i živi s jednim starcem koji vodi brigu o njemu. Oni nemaju svoj dom, nego putuju od sela do sela, tražeći posao i krov nad glavom. Taruno tako uglavnom spava pod vedrim nebom. Doživljava iz dana u dan sretne i tužne trenutke boraveći u prirodi i pletući košare.

Taruno je vrlo tih i dobrodušan dječak. On se sve vrijeme bori za ono do čega mu je jako stalo, a najveću radost pričinjava mu kupanje u rijeci. Sretan je jako bio i kada je dobio ždrijebe na dar, s kojim kasnije također proživljava lipe i tužne trenutke. Taruno gubi voljene osobe, a djeca ga ismijavaju i odbacuju zato što je Rom. Njegovi vršnjaci smatraju ga lopovom i lošom osobom. Morao je proživjeti puno toga lošeg kako bi dokazao svoju nevinost i dobrotu. Naposljetku, ostavši bez djeda koji se brinuo o njemu, odlazi u sirotište. Tamo započinje novi život, novo djetinjstvo, ali staro ne može zaboraviti.

Lik dječaka Taruna mi se veoma svidio jer je pokazao da se unatoč poteškoćama i nepravdi, upornošću i dobrotom može postići puno toga lijepog u životu.

Filip Skenderović

PETAK
12.8.2011.

06:05 Najava programa
 06:10 Trenutak spoznaje (R)
 07:00 Dobro jutro, Hrvatska
 07:05 Vijesti
 07:10 Dobro jutro, Hrvatska
 07:35 Vijesti
 07:40 Dobro jutro, Hrvatska
 08:35 Vijesti
 08:40 Dobro jutro, Hrvatska
 09:07 Hotel dvorac Orth 7, serija
 09:52 Vijesti iz kulture (R)
 10:00 Vijesti
 10:10 Prirodni svijet 3: Snježni majmuni, dokumentarna serija
 11:15 Oprah show (R)
 12:00 Dnevnik
 12:30 Gospodarica tvoga srca
 13:15 Capri 2, serija (R)
 14:10 Vijesti uz hrvatski znakovni jezik
 14:25 Vela Gospe na Salima, emisija pučke i predajne kulture
 15:00 Genetsko podrijetlo Hrvata: Ukrajinska veza, dokumentarna serija (3/4)
 15:30 Kulturna baština (R)
 16:05 Alisa, slušaj svoje srce
 16:50 Vijesti
 17:55 Sve će biti dobro, serija
 18:40 Ljetna slagalica: Aktivan odmor ili izležavanje
 19:30 Dnevnik
 20:10 Capri 2, serija
 21:10 Mjesec znanstvene fantastike: Dosjei X, američki film
 23:15 Dnevnik 3
 23:50 Vijesti iz kulture
 23:55 Filmski maraton - ciklus Clint Eastwooda: Istjerivač pravde, američki film (R)
 01:30 Filmski maraton: Divlja horda, američki film (R)
 03:50 Bostonsko pravo 5, (R)
 04:30 Skica za portret
 04:45 Hotel dvorac Orth 7, serija (R)
 05:30 Ljetna slagalica: Aktivan odmor ili izležavanje (R)

06:45 Najava programa
 06:50 Kod kuće je najljepše (R)
 07:05 Gospodarica tvoga srca, telenovela (R)
 07:50 Moji prijatelji Tigar i Pooh, crtana serija (R)

08:15 Žutokljunac: Bjeloglavi sup
 08:40 Connor na tajnom zadatku 3, serija za djecu
 09:05 Ljubitelji dječjeg svijeta
 09:15 Boli glava: Planet Zemlja (R)
 09:30 Obična klinka, serija za djecu
 10:00 Alisa, slušaj svoje srce - telenovela (R)
 10:40 Puna kuća Raftera 1, serija (16/22) (R)
 11:25 Tree Hill 6, serija (2/24) (R)
 12:10 Žderonja 1, (R)
 12:35 Žutokljunac: Bjeloglavi sup
 13:00 Lagodni život Zacka i Codyja 2, serija za mlade
 13:25 Filmovi Buda Spencera: Gužva u Hong Kongu, talijanski film
 15:15 Ružna Betty 4, serija
 15:55 Danny na moru 2, dokumentarna serija (R)
 16:20 Briljanteen (R)
 17:00 Bostonsko pravo 5
 17:50 Šaptač psima 4 (R)
 18:40 Kazalište u kući, serija
 19:15 Kod kuće je najljepše
 19:25 Garaža: Dioniz (R)
 20:00 Braća i sestre 4, serija
 20:45 Putujmo povoljno: London, dok. serija
 21:15 Bitange i princeze 4, humoristična serija
 21:55 Diamonds, mini-serija
 00:10 Laži mi 1, serija (R)
 00:55 Zovem se Earl 4, humoristična serija
 01:15 Retrovizor: Život na Marsu, serija
 02:00 Retrovizor: Prijatelji 10, humoristična serija
 02:25 Retrovizor: Sledge Hammer 2, serija
 02:50 Retrovizor: TračERICA 1, serija (R)
 03:30 Noćni glazbeni program

06:30 Naši najbolji dani, serija
 07:20 Jumanji, crtani serija
 07:45 Super Loonatics
 08:05 TV izlog
 08:20 Pobjeda ljubavi, serija R
 10:20 Bijeg, serija R
 12:20 Zauvijek susjedi, serija R
 13:20 IN magazin R
 14:00 Pobjeda ljubavi, serija
 16:00 Zauvijek susjedi, serija
 17:00 Vijesti Nove TV
 17:25 IN magazin
 18:05 Kad lišće pada, serija
 19:15 Dnevnik Nove TV
 20:00 Bijeg, serija
 21:00 Izigrane, igrani film
 22:30 Gigli, igrani film
 00:30 Zarobljena, film R
 01:50 Ezo TV, tarot show

02:50 Posljednji zmaj, film
 04:35 Kraj programa

05:20 RTL Danas, (R)
 05:55 Zvezdano jutro, emisija uživo
 06:45 Dragon Ball Z, (R)
 07:10 Cobra 11, akcijska serija (dvije epizode)
 08:55 Nasljednici, telenovela
 10:00 Vrata raja, telenovela
 11:05 Staklen dom, obiteljska dramska serija (R)
 12:00 Ekkluziv Tabloid, magazin (R)
 12:25 Večera za 5, lifestyle emisije (R)
 13:10 1001 noć, dramska serija (dvije epizode) (R)
 14:35 Cobra 11, akcijska serija (dvije epizode)
 16:20 Ne daj se, Nina!, drama
 17:10 Večera za 5
 18:00 Ekkluziv Tabloid
 18:30 RTL Danas
 19:05 Staklen dom, obiteljska dramska serija
 20:00 Zakon i red, serija (R)
 21:00 CSI: NY, serija (dvije epizode)
 22:35 Pokretna meta, igrani film, akcijski
 00:10 Operacija Sakal, igrani film, triler (R)
 02:35 Astro show, emisija uživo
 03:35 Zaboravljeni slučaj, serija
 04:20 RTL Danas, (R)

SUBOTA
13.8.2011.

06:15 Najava programa
 06:20 Vela Gospe na Salima, emisija pučke i predajne kulture
 06:55 Drugo mišljenje: Manualna medicina (R)
 07:45 Hrvatska kronika BiH
 08:00 Kinoteka - ciklus klasičnog vesterna: Ljevoruki revolveraš, američki film (R)
 10:00 Vijesti
 10:10 Kućni ljubimci
 10:45 Kad već postoji planina: Velebitski koloplet, dokumentarna serija
 11:15 Normalan život
 12:00 Dnevnik
 12:20 Prizma
 13:05 Capri 2, serija (7/26) (R)
 14:00 Ekumena: Dijalog s ateistima, religijski program (R)
 14:45 Jelovnici izgubljenog vremena
 15:05 Zlatna kinoteka: Nešto za sjećanje,

američki film (R)
 16:55 Vijesti
 17:05 Znanstvene vijesti
 17:10 Alpe Dunav Jadran
 17:45 Umrstva u Midsomeru 12 B, mini-serija (R)
 19:15 LOTO 7/39
 19:30 Dnevnik
 20:10 Capri 2, serija
 21:05 101 dalmatinac, američki film
 22:50 Vijesti
 23:05 Vijesti iz kulture
 23:15 Novi svijet, američki film (R)
 01:25 Put u svemir, američki film (R)
 04:30 Skica za portret
 04:50 Jelovnici izgubljenog vremena (R)
 05:10 Kad već postoji planina: Velebitski koloplet, dokumentarna serija

07:00 Panorame turističkih središta Hrvatske
 08:00 Najava programa
 08:05 Na kraju ulice: Kotač
 08:30 Žutokljunac: Reli
 09:00 Patak Frka, (R)
 09:25 Pripovjedač: Grčki mitovi, serija za djecu (R)
 09:50 Majstori svirači: Koncert u Samoboru (2.dio) (R)
 10:20 Sportske igre mladih
 10:35 ni DA ni NE: Zabrana pušenja
 11:30 Batman protiv Dracule, američki animirani film (R)
 13:00 Filmska matineja: Ljubav među lopovima, američki film
 14:30 KS automagazin
 15:00 Šokačka rapsodija u Budimpešti
 17:00 4 zida
 17:35 Ksaver Šandor Gjalski: Nocturno
 18:55 Športski program
 19:25 Garaža: Hard Time (R)
 20:00 Iz ptičje perspektive: Sve više i više 1., dokumentarna serija
 21:00 Coldplay nekoć i sad (R)
 22:00 Mamutica 2, serija
 22:45 Mamutica 2, serija
 23:30 Vrijeme je za jazz: Monty Alexander Trio (R)
 00:30 Noćni glazbeni program

08:25 TV izlog
 08:40 Grill Boss, kulinarski show R
 09:05 Timmy Time
 09:20 Bakugan II - New Vestroia, crtana serija

09:45 Chuggington
 10:00 Beyblade metal fusion
 10:25 Winx, crtana serija
 10:45 Bračne vode, serija
 11:10 Bračne vode, serija
 11:35 Erikovi, serija
 12:35 Smallville, serija
 13:35 Avanture Sharkboya i Lavagirl, igrani film
 15:15 Grill Boss, kulinarski show
 15:45 Nad lipom 35, show
 17:00 Vijesti Nove TV
 17:10 Gigli, igrani film, R
 19:15 Dnevnik Nove TV
 20:05 Sve za lov, igrani film
 21:45 Ucjena, igrani film
 23:50 Oči širom zatvorene, igrani film
 02:35 Ezo TV, tarot show
 03:35 Šarlatan, igrani film
 05:00 Dnevnik Nove TV R
 05:50 Kraj programa

06:55 RTL Danas, informativna emisija (R)
 07:30 Nasljednici, telenovela (R)
 08:15 Dragon Ball Z, animirani film (tri epizode)
 09:30 Vrata raja, telenovela (R)
 10:35 Discovery: Preživjeti divljinu - Bearov vodič za preživljavanje (2. dio), dokumentarna serija (R)
 11:25 Kako dobiti nogu, igrani film, komedija
 12:55 Kako se bogato oženiti, igrani film, romantična komedija
 14:35 Oproštaj, film, drama
 16:15 Dva tjedna, igrani film, humorna drama (R)
 18:00 Zvijezde Ekstra: 10 najzanimljivijih holivudskih priča (2. dio), zabavna emisija
 18:30 RTL Danas, informativna emisija
 19:05 Bibin svijet, serija (dvije epizode)
 20:00 Policajac s Beverly Hillsa 2, igrani film, akcijska komedija
 21:50 Conan barbarin, igrani film, fantastični
 00:05 Dozvola za ubojstvo, igrani film, akcijski (R)
 02:15 Astro show, emisija uživo
 03:15 RTL Danas, informativna emisija (R)
 03:50 Pokretna meta, igrani film, akcijski

NEDJELJA
14.8.2011.

05:40 Najava programa
 05:45 Ekumena: Dijalog s ateistima, religijski program (R)
 06:25 Alpe Dunav Jadran (R)
 07:10 Mala TV (R)
 08:05 Prijatelji 1
 09:05 Vrijeme je za Disneyja: Moji prijatelji Tigar i Pooh (R)
 09:30 Vrijeme je za Disneyja: Einsteinčići (R)
 09:55 Vijesti iz kulture (R)
 10:00 Vijesti
 10:10 Accidental Rebel, mini-serija
 11:40 manjinski MOZAIK: Esekerske slike
 12:00 Dnevnik
 12:30 Plodovi zemlje
 13:25 Rijeka: More
 14:00 Apokalipsa - Drugi svjetski rat: Uništenje, dokumentarna serija (R)
 15:05 Mir i dobro
 15:50 Summer Solstice, mini-serija
 17:20 Kad životinje napadaju: Neočekivana opasnost, dokumentarna serija
 18:15 Lijepom našom: Veliko Trojstvo (R)
 19:15 LOTO 6/45
 19:30 Dnevnik
 20:10 Velo misto, TV serija
 21:30 Jadranske igre: Crikvenica
 23:20 Vijesti
 23:35 Vijesti iz kulture
 23:45 Gospodica Marple 5, mini-serija
 01:20 Accidental Rebel, serija (R)
 02:50 Hotel Schwarzwaldhof, mini-serija (3/4) (R)
 04:20 Skica za portret
 04:30 Jelovnici izgubljenog vremena (R)
 04:50 Plodovi zemlje (R)

06:45 Najava programa
 06:50 Mozart: Misa u c-molu - Zbor i Simfonijski orkestar HRT-a pod ravnanjem Tončija Bilića
 07:50 Zlatna kinoteka: Hindenburg, američki film
 09:55 Voćin: Misa, prijenos
 12:15 Hotel Schwarzwaldhof, mini-serija
 13:45 Vinkovačke jeseni 2010. - smotra KUD-ova
 15:25 Meštović, dokumentarni film
 16:50 Opera pod zvijezdama
 18:05 Strani igrani film (R)
 19:25 Garaža: En Face
 20:00 Gospodar prstenova: Dvije kule, američko-njemačko-

novozelandski film
 22:55 Filmski boutique - Ljeto s Alfredom Hitchcockom: Prozor u dvorište, američki film (R)
 00:45 Noćni glazbeni program

07:55 TV izlog
 08:15 Ah, taj život
 08:40 Timmy Time
 08:55 Bakugan II - New Vestroia, crtana serija
 09:20 Chuggington
 09:35 Beyblade metal fusion
 10:00 Winx, crtana serija
 10:20 Automotiv, auto-moto magazin
 10:50 Dodir s neba, serija
 11:50 Bračne vode, serija
 12:40 Najgori tjedan, serija
 13:10 Svi mrže Chrisa, serija
 13:40 Avanture Sharkboya i Lavagirl, film R
 15:20 Romansa u Seattlu, igrani film
 17:00 Vijesti Nove TV
 17:10 Romansa u Seattlu, igrani film - nastavak
 17:30 Šarlatan, igrani film, R
 19:05 INA Plave vijesti
 19:15 Dnevnik Nove TV
 20:05 Nad lipom 35, show
 21:10 Nuklearna opasnost, igrani film
 22:40 Red carpet
 23:45 Ucjena, igrani film R
 01:45 Romansa u Seattlu, igrani film, R
 03:30 Red carpet, R
 04:30 Automotiv, auto-moto magazin R
 05:00 Kraj programa

07:00 RTL Danas, (R)
 07:35 Zvijezde Ekstra: 10 najzanimljivijih holividskih priča (2. dio), zabavna emisija
 07:55 Dragon Ball Z, film (četiri epizode)
 09:35 Bibin svijet, serija (dvije epizode)
 10:30 Oproštaj, film, drama
 12:10 Kako dobiti nogu, igrani film, komedija
 13:40 Potres, igrani film, akcijski/ drama
 15:50 Policajac s Beverly Hillsa 2, igrani film, akcijska komedija
 17:35 Discovery: Bez cenzure, dokumentarna serija (R)
 18:30 RTL Danas
 19:05 Jezikova juha
 20:00 Neprijatelj u mom krevetu, film, triler
 21:45 CSI: Miami, serija (tri epizode)

HRT1 16.8.2011., 14:20 Nazovi 112, dokumentarna serija Epizoda: 10

Mnogi strani i domaći turisti se ponekad pretvaraju u avanturiste. Bez potrebnog znanja i opreme upuštaju se u pothvate kojima ni izdaleka nisu dorasli. Tako se jedna njemačka obitelj uputila na izvor rijeke Karišnice. Njihov maloljetni sin upao je u jamu. Iznenadno nevrije-me u Paškom kanalu jedrilicu je razbilo o strme stijene. U pomoć nastradalim nautičarima krenuli su pomorski policajci i GSS. Slijedi neobična priča o spašavanju biciklista koji je

zapeo u 150 metara visokoj, gotovo okomitoj stijeni podno svetog Mikule na otoku Hvaru.

Požari su noćna mora za vatrogasce i stanovnike na opožarenom području. Požar na Kozjaku prijetio je ljudima i njihovoj imovini. Vatrogasci su imali težak i opasan posao gašenja sa zemlje i iz zraka.

U posljednjoj priči govori se o potrazi za jednim izgubljenim Čehom na Biokovu. Akcija njegovog pronalaska i spašavanja iz biokovskih vrleti nije bila nimalo laka. Kad su ga spasili, GSS-ovcima je ispričao da mu je i otac nestao na planini. Montažer je Nikša Rušić, producent programa Miro Mioč, a producent emisije Joško Blajić.

Scenarij: Stipe Božić
 Snimatelj: Joško Bojić
 Redatelj: Stipe Božić
 Urednik Znanstveno-obrazovnog programa: Edda Dubravec

00:15 Conan barbarin, igrani film, fantastični
 02:25 RTL Danas, (R)
 03:00 Dozvola za ubojstvo, igrani film, akcijski (R)

**PONEDJELJAK
 15.8.2011.**

05:10 Najava programa
 05:15 Rijeka: More
 05:45 Mir i dobro
 06:30 Dobro jutro, Hrvatska
 06:35 Vijesti
 09:07 Hotel dvorac Orth 7
 09:52 Vijesti iz kulture (R)
 10:00 Vijesti
 10:10 Prirodni svijet 3: Tigrovi ljudožderi, dokumentarna serija
 11:15 Oprah show
 12:00 Dnevnik
 12:30 Gospodarica tvoga srca
 13:15 Capri 2, serija (R)
 14:10 Vijesti uz hrvatski znakovni jezik
 14:20 Nazovi 112, dokumentarna serija (R)
 14:55 Genetsko podrijetlo Hrvata: Iranski utjecaji, dokumentarna serija
 15:25 Kulturna baština (R)
 15:55 Alisa, slušaj svoje srce
 16:45 Vijesti
 16:55 Koncert marijanskih pučkih pjesama - pučka i predajna kultura
 17:51 Sve će biti dobro, serija
 18:35 Škrinja: Bogorodica (R)
 19:30 Dnevnik
 20:10 TV Bingo
 20:35 Capri 2, serija

21:35 U potrazi za Ivanom, dokumentarni film (R)
 22:35 Vijesti
 23:00 Osorske glazbene večeri: Psalmi Uspere i Gabriellija - Zbor HRT-a pod ravnanjem Tončija Bilića
 00:05 Nebo, japanska ratnica - mini-serija (R)
 01:30 Bostonsko pravo 5, (R)
 02:10 Skica za portret
 02:25 Kulturna baština (R)
 02:50 Nazovi 112, (R)
 03:25 U potrazi za Ivanom, dokumentarni film (R)
 04:20 Škrinja: Bogorodica (R)
 05:10 Hotel dvorac Orth 7, serija (R)

06:50 Najava programa
 06:55 Kod kuće je najljepše (R)
 07:10 Gospodarica tvoga srca, telenovela (R)
 07:50 Moji prijatelji Tigar i Pooh, crtana serija (R)
 08:15 Žutokljunac
 08:45 Connor na tajnom zadatku 3, serija za djecu
 09:10 Brlog (R)
 09:25 Sportske igre mladih (R)
 09:40 Obična klinka, serija
 10:05 49. Mali raspjevani Dubrovnik (R)
 10:55 Voćin: Velika Gospa, prijenos mise i procesije
 12:45 Skica za portret
 13:05 Klapa Gospi Sinjskoj, snimka
 14:10 Egipćanin, američki film (R)
 16:25 KS automagazin (R)
 17:00 Bostonsko pravo 5

17:50 Šaptač psima 4 (R)
 18:40 Kazalište u kući, serija
 19:15 Kod kuće je najljepše
 19:25 Hrvatski barokni ansambl u Beču (R)
 20:00 Braća i sestre 4, serija
 20:50 Demetrius and the Gladiators, američki film
 22:30 Laži mi 1, serija (R)
 23:15 Zovem se Earl 4, serija
 23:35 Retrovizor: Život na Marsu, serija
 00:15 Retrovizor: Prijatelji 10, humoristična serija
 00:40 Retrovizor: Sledge Hammer 2, serija
 01:05 Retrovizor: Tračnica 1, serija (R)
 01:45 Noćni glazbeni program

06:30 Naši najbolji dani, serija
 07:15 Neustrašivi Scooby doo
 07:40 Jumanji, crtana serija
 08:05 Bračne vode, serija R
 09:00 Pobjeda ljubavi, R
 10:55 Bijeg, serija R
 11:50 TV izlog
 12:05 Zauvijek susjedi, R
 13:20 IN magazin R
 14:00 Pobjeda ljubavi, serija
 16:00 Zauvijek susjedi, serija
 17:00 Vijesti Nove TV
 17:25 IN magazin
 18:05 Kad lišće pada, serija
 19:15 Dnevnik Nove TV
 20:00 Bijeg, serija
 21:50 Večernje vijesti
 22:10 Španjolski engleski, film
 00:25 Nuklearna opasnost, igrani film R
 01:55 Nestali, serija
 03:30 Ezo TV, tarot show

04:30 Medij, serija
05:15 Bračne vode, serija
05:40 Bračne vode, serija
06:05 Kraj programa

06:20 RTL Danas, (R)
07:00 Dragon Ball Z, film
(dvije epizode) (R)
07:50 Staklen dom, obiteljska
dramska serija (R)
08:40 Cobra 11, akcijska serija
(dvije epizode)
10:50 Ekkluziv Tabloid,
magazin (R)
11:15 Nasljednici, telenovela
12:10 Vrata raja, telenovela
13:00 1001 noć, dramska
serija (dvije epizode) (R)
14:30 Cobra 11, akcijska serija
(tri epizode)
17:05 Ne daj se, Nina!, drama
18:00 Ekkluziv Tabloid,
magazin
18:30 RTL Danas
19:05 Staklen dom, obiteljska
dramska serija
20:00 Zakon i red,
kriminalistička serija (R)
20:50 Mentalist, serija
21:40 Na licu mjesta, akcijska
serija (dvije epizode)
23:15 Zaboravljeni slučaj,
kriminalistička serija
00:10 RTL Vijesti
00:25 CSI: Miami, serija
(dvije epizode) (R)
02:40 RTL Danas,
informativna emisija (R)

UTORAK
16.8.2011.

05:55 Najava programa
06:00 Treća dob: Zaklada
Zajednički put, emisija
za umirovljenike (R)
07:00 Dobro jutro, Hrvatska
07:05 Vijesti
07:10 Dobro jutro, Hrvatska
07:35 Vijesti
07:40 Dobro jutro, Hrvatska
08:35 Vijesti
08:40 Dobro jutro, Hrvatska
09:10 Hotel dvorac Orth 7
10:00 Vijesti
10:10 Prirodni svijet 3:
Pametni majmuni,
dokumentarna serija
11:15 Oprah show (R)
12:00 Dnevnik
12:30 Gospodarica tvoga srca
13:15 Capri 2, serija (R)
14:10 Vijesti uz hrvatski
znakovni jezik
14:20 Nazovi 112,
dokumentarna serija (R)
14:55 Hrvati i kršćanstvo,

dokumentarna serija
15:30 Kulturna baština (R)
16:00 Alisa, slušaj svoje srce
- telenovela
16:50 Vijesti
17:55 Sve će biti dobro, serija
18:40 Ljetna slagalica:
Opasnosti interneta
19:30 Dnevnik
20:10 Capri 2, serija
21:10 Ciklus komedija: Glava
obitelji, američki film
22:50 Dnevnik 3
23:30 Sofijin svijet,
dokumentarni film
23:55 Tajne svjetskih muzeja:
dokumentarna serija
00:45 Filmovi Buda Spencera:
Gužva u Africi, talijansko-
njemački film (R)
02:15 Kojak 3., serija (R)
03:00 Završni udarac 4, (R)
03:40 Skica za portret
03:50 Nazovi 112,
dokumentarna serija (R)
04:25 Hotel dvorac Orth 7,
serija (R)
05:10 Ljetna slagalica:
Opasnosti interneta

06:40 Najava programa
06:45 Kod kuće je
najljepše (R)
07:00 Gospodarica tvoga srca,
telenovela (R)
07:45 Moji prijatelji Tigar i
Pooh, crtana serija (R)
08:10 Žutokljunac
08:40 Connor na tajnom
zadatku 3, serija za djecu
09:05 Navrh jezika
09:15 Etika
09:30 Obična klinka, serija za
djecu
10:00 Alisa, slušaj svoje srce -
telenovela (R)
10:40 Puna kuća Raftera 1,
serija (R)
11:25 Tree Hill 6, serija (R)
12:05 Žderonja 1.,
crtana serija (R)
12:30 Žutokljunac
12:55 Johnny Bravo, crtana
serija
13:15 Lagodni život Zacka i
Codyja 2, serija za mlade
13:40 Filmovi Buda Spencera:
Gužva u Africi,
talijansko-njemački film
15:15 Ružna Betty 4, serija
16:00 4 zida (R)
16:35 Direkt: Zeleni
Direkt (R)
17:00 Kojak 3, serija
17:50 Šaptač psima 4 (R)
18:40 Silvestrove i Čičijeve
tajne, crtana serija
19:05 Crtana serija
19:15 Kod kuće je najljepše
19:25 Garaža: Cinkuši (R)
20:00 Braća i sestre 4, serija

20:50 Čovjekov planet:
Planine - život u visinama,
dokumentarna serija
21:45 Završni udarac 4, serija
22:35 Laži mi 1, serija (R)
23:20 Zovem se Earl 4,
humoristična serija
23:40 Retrovizor: Život na
Marsu, serija
00:20 Retrovizor: Prijatelji 10,
humoristična serija
00:45 Retrovizor: Sledge
Hammer 2, serija
01:10 Retrovizor: TračERICA 1,
serija (R)
01:50 Noćni glazbeni program

06:20 Naši najbolji dani, serija
07:05 Neustrašivi Scooby
Doo, crtana serija
07:30 Jumanji, crtana serija
07:55 Pobjeda ljubavi,
serija R
09:50 Bijeg, serija R
11:50 TV izlog
12:05 Zauvijek susjedi,
serija R
13:20 IN magazin R
14:00 Pobjeda ljubavi, serija
16:00 Zauvijek susjedi, serija
17:00 Vijesti Nove TV
17:25 IN magazin
18:05 Kad lišće pada, serija
19:15 Dnevnik Nove TV
20:00 Bijeg, serija
20:40 Liga prvaka - utakmica
22:45 Večernje vijesti
23:00 Mr. Bean, serija
23:30 Sažeci Lige prvaka
00:00 Španjolski engleski,
igrani film, R
02:15 Nestali, serija
03:50 Ezo TV, tarot show
04:50 Medij, serija
05:35 Bračne vode, serija
06:25 Kraj programa

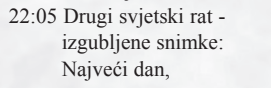
05:40 RTL Danas, (R)
06:15 Zvezdano jutro 07:05
Dragon Ball Z, film
(dvije epizode) (R)
07:50 Staklen dom, obiteljska
dramska serija (R)
08:45 Cobra 11, akcijska serija
(dvije epizode)
11:00 Ekkluziv Tabloid,
magazin (R)
11:25 Nasljednici, telenovela
12:15 Vrata raja, telenovela
13:05 1001 noć, dramska
serija (dvije epizode) (R)
14:35 Cobra 11, akcijska serija
(tri epizode)
17:10 Ne daj se, Nina!,
humorna drama
18:00 Ekkluziv Tabloid
18:30 RTL Danas
19:05 Staklen dom, obiteljska

dramska serija
20:00 Zakon i red,
kriminalistička serija (R)
20:50 Mentalist, serija
21:40 Uvod u anatomiju,
dramska serija (dvije
epizode)
23:15 Zaboravljeni slučaj,
kriminalistička serija
00:10 RTL Vijesti,
informativna emisija
00:25 Na licu mjesta, akcijska
dramska serija (R)
01:05 Astro show, emisija uživo
02:05 Na licu mjesta, akcijska
dramska serija (R)
02:50 RTL Danas, emisija (R)

SRIJEDA
17.8.2011.

06:05 Najava programa
06:10 Među nama (R)
07:00 Dobro jutro, Hrvatska
07:05 Vijesti
09:07 Hotel dvorac Orth
10:00 Vijesti
10:10 Prirodni svijet 3:
Rebecca farma,
dokumentarna serija
11:15 Oprah show (R)
12:00 Dnevnik
12:30 Gospodarica tvoga srca
13:15 Capri 2, serija (R)
14:10 Vijesti uz hrvatski
znakovni jezik
14:20 Naše more - vaše more,
dokumentarni film
14:50 Hrvati i kršćanstvo,
dokumentarna serija
15:25 Kulturna baština (R)
16:05 Alisa, slušaj svoje srce
16:50 Vijesti
17:55 Sve će biti dobro, serija
18:40 Ljetna slagalica:
Hagioterapija
19:15 LOTO 7/39
19:30 Dnevnik
20:10 Capri 2, serija
21:10 Miris kiše na Balkanu,
TV serija
22:05 Drugi svjetski rat -
izgubljene snimke:
Najveći dan,
dokumentarna serija
23:00 Dnevnik 3
23:40 Ciklus europskog filma:
Don't Come Knocking,
američko-njemački film
01:45 Ciklus kriminalističkog
filma: Hollywoodland,
američki film (R)
03:50 Noćna repriza -
komedija
04:20 Hotel dvorac Orth 7,
serija (R)
05:05 Ljetna slagalica:
Hagioterapija

06:20 Naši najbolji dani, serija
07:05 Neustrašivi Scooby
Doo, crtana serija
07:30 Jumanji, crtana serija
07:55 Pobjeda ljubavi, R
09:50 Bijeg, serija R
11:50 TV izlog
12:05 Zauvijek susjedi, R
13:20 IN magazin R
14:00 Pobjeda ljubavi, serija
16:00 Zauvijek susjedi, serija
17:00 Vijesti Nove TV
17:25 IN magazin
18:05 Kad lišće pada, serija
19:15 Dnevnik Nove TV
20:00 Bijeg, serija

06:40 Najava programa
06:45 Kod kuće je
najljepše (R)
07:00 Gospodarica tvoga srca,
telenovela (R)
07:45 Moji prijatelji Tigar i
Pooh, crtana serija (R)
08:10 Žutokljunac
08:40 Connor na tajnom
zadatku 3, serija za djecu
09:05 Platno, boje, kist
09:15 Izazovi, EBU
dokumentarac za djecu
09:30 Obična klinka, serija
10:00 Alisa, slušaj svoje srce -
telenovela (R)
10:40 Puna kuća Raftera 1,
serija (R)
11:25 Tree Hill 6, serija (R)
12:05 Žderonja 1., (R)
12:30 Žutokljunac
12:55 Johnny Bravo
13:15 Lagodni život Zacka i
Codyja 2, serija za mlade
13:40 Filmovi Buda Spencera:
Šerif u dolini Nila,
talijanski film
15:25 Ružna Betty 4, serija
16:05 Danny na moru 2,
dokumentarna serija (R)
16:30 Dobro je znati, (R)
17:00 Kojak 3, serija
17:50 Šaptač psima 4 (R)
18:40 Silvestrove i Čičijeve
tajne, crtana serija
19:05 Crtana serija
19:15 Kod kuće je najljepše
19:25 Garaža: Majke (R)
20:00 Braća i sestre 4, serija
20:50 Ciklus kriminalističkog
filma: Hollywoodland,
američki film
23:00 Laži mi 1, serija (R)
23:45 Zovem se Earl 4, serija
00:05 Retrovizor: Život na
Marsu, serija
00:45 Retrovizor: Prijatelji 10,
humoristična serija
01:10 Retrovizor: Sledge
Hammer 2, serija
01:35 Retrovizor: TračERICA 1,
serija (R)
02:15 Noćni glazbeni program

06:20 Naši najbolji dani, serija
07:05 Neustrašivi Scooby
Doo, crtana serija
07:30 Jumanji, crtana serija
07:55 Pobjeda ljubavi, R
09:50 Bijeg, serija R
11:50 TV izlog
12:05 Zauvijek susjedi, R
13:20 IN magazin R
14:00 Pobjeda ljubavi, serija
16:00 Zauvijek susjedi, serija
17:00 Vijesti Nove TV
17:25 IN magazin
18:05 Kad lišće pada, serija
19:15 Dnevnik Nove TV
20:00 Bijeg, serija

21:50 Večernje vijesti
22:10 Glasine, igrani film
23:45 Hudson Hawk, film
01:30 Nestali, serija R
03:05 Ezo TV, tarot show
04:05 Čuvar pravde, serija
04:50 Bračne vode, serija
05:10 Bračne vode, serija
05:30 IN magazin R
06:10 Kraj programa

05.40 RTL Danas, (R)
06.15 Zvezdano jutro
07.05 Dragon Ball Z, (R)
07.50 Staklen dom, obiteljska
dramska serija (R)
08.45 Cobra 11, (dvije epizode)
11.00 Ekkluziv Tabloid, (R)
11.25 Nasljednici, telenovela
12.15 Vrata raja, telenovela
13.10 1001 noć, dramska
serija (dvije epizode) (R)
14.35 Cobra 11, (tri epizode)
17.10 Ne daj se, Nina!, drama
18.00 Ekkluziv Tabloid
18.30 RTL Danas
19.05 Staklen dom, obiteljska
dramska serija
20.00 Zakon i red, (R)
20.50 Mentalist, serija
21.40 Kost, serija (dvije epizode)
23.15 Zaboravljeni slučaj, serija
00.10 RTL Vijesti
00.25 Mentalist, serija
01.10 Astro show
02.10 Zaboravljeni slučaj, serija
02.55 RTL Danas, (R)

**ČETVRTAK
18.8.2011.**

06:00 Najava programa
06:05 Riječ i život: Zašto
priroda progovara?,
religijski program (R)
07:00 Dobro jutro, Hrvatska
07:05 Vijesti
07:10 Dobro jutro, Hrvatska
07:35 Vijesti
07:40 Dobro jutro, Hrvatska
09:07 Hotel dvorac Orth 7
09:52 Vijesti iz kulture (R)
10:00 Vijesti
10:10 Prirodni svijet 3:
Kitopsina,
dokumentarna serija
11:15 Oprah show (R)
12:00 Dnevnik
12:30 Gospodarica tvoga srca,
telenovela
13:15 Capri 2, serija (R)
14:10 Vijesti uz hrvatski
znakovni jezik
14:20 Moj Dubrovnik,
dokumentarni film
14:50 Hrvati i kršćanstvo,
dokumentarna serija
15:25 Kulturna baština (R)
16:00 Alisa, slušaj svoje srce
- telenovela
16:50 Vijesti
17:55 Sve će biti dobro, serija
18:40 Ljetna slagalica:
Zaljubljeni u Hrvatsku
19:30 Dnevnik
20:10 Capri 2, serija
21:10 Boje turizma
22:05 Reporteri - izbor:
Najteže je biti primalja
u Liberiji,
dokumentarni film

23:00 Dnevnik 3
23:40 Klasici hrvatskog
dokumentarizma: Obrad
Glušćević
00:20 Ciklus drama: Povratak
u raj, američki film (R)
02:10 Kojak 3., serija (R)
02:55 Noćna repriza -
serija (R)
03:35 Skica za portret
03:50 Kulturna baština (R)
04:20 Hotel dvorac Orth 7, (R)
05:05 Ljetna slagalica:
Zaljubljeni u Hrvatsku (R)

06:40 Najava programa
06:45 Kod kuće je
najljepše (R)
07:00 Gospodarica tvoga srca,
telenovela (R)
07:45 Moji prijatelji Tigar i
Pooh, crtana serija (R)
08:10 Žutokljunac
08:40 Connor na tajnom
zadatku 3, serija za djecu
09:05 Iznad crte
09:20 Kokice
09:35 Obična klinka, serija
10:00 Alisa, slušaj svoje srce -
telenovela (R)
10:45 Puna kuća Raftera 1, (R)
11:30 Tree Hill 6, serija (R)
12:15 Žderonja 1., (R)
12:40 Žutokljunac
13:10 Johnny Bravo
13:30 Lagodni život Zacka i
Codyja 2, serija za mlade
13:55 Majmunarije,
američki film (R)
15:25 Ružna Betty 4, serija
16:10 Danny na moru 2,

dokumentarna serija (R)
16:35 City Folk 2011:
Bjelorusija
17:00 Kojak 3, serija
17:50 Šaptač psima 4 (R)
18:40 Silvestrove i Čičijeve
tajne, crtana serija
19:05 Crtana serija
19:15 Kod kuće je najljepše
19:25 Garaža: Zadruga (R)
20:00 Doctor Who 4, serija
20:50 Ciklus drama: Povratak
u raj, američki film
22:45 Laži mi 2, serija (R)
23:30 Zovem se Earl 4, serija
23:50 Retrovizor: Život na
Marsu, serija
00:30 Retrovizor: Prijatelji 10,
humoristična serija
00:55 Retrovizor: Sledge
Hammer 2, serija
01:20 Retrovizor: Sinovi anar
hije 1, serija (R)
02:05 Noćni glazbeni program

06:20 Naši najbolji dani, serij
07:05 Neustrašivi Scooby
Doo, crtana serija
07:30 Jumanji, crtana serija
07:55 Pobjeda ljubavi, R
09:50 Bijeg, serija R
11:50 TV izlog
12:05 Zauvijek susjedi, R
13:20 IN magazin R
14:00 Pobjeda ljubavi, serija
16:00 Zauvijek susjedi, serija
17:00 Vijesti Nove TV
17:25 IN magazin
18:05 Kad lišće pada, serija
19:15 Dnevnik Nove TV
20:00 Bijeg, serija

21:50 Večernje vijesti
22:10 Savršeno ubojstvo, film
00:00 Glasine, igrani film R
01:35 Dr. Huff, serija
03:10 Ezo TV, tarot show
04:10 Čuvar pravde
05:00 IN magazin R
05:35 Kraj programa

05.40 RTL Danas, (R)
06.15 Zvezdano jutro
07.05 Dragon Ball Z, film
(dvije epizode)(R)
07.50 Staklen dom, obiteljska
dramska serija (R)
08.45 Cobra 11, akcijska serija
(dvije epizode)
11.00 Ekkluziv Tabloid, (R)
11.25 Nasljednici, telenovela
12.05 Vrata raja, telenovela
12.55 1001 noć, dramska
serija (dvije epizode) (R)
14.30 Cobra 11, (tri epizode)
17.05 Ne daj se, Nina!, drama
18.00 Ekkluziv Tabloid
18.30 RTL Danas
19.05 Staklen dom, obiteljska
dramska serija
20.00 Zakon i red,
kriminalistička serija (R)
20.50 Mentalist, serija
21.40 CSI: Najbolje od
Grissoma,
serija (dvije epizode)
23.15 Zaboravljeni slučaj,
kriminalistička serija
00.10 RTL Vijesti
00.25 Kost, serija
01.10 Astro show, emisija uživo
02.10 Kost, serija
02.55 RTL Danas, (R)

HRVATSKI PROGRAM NA RTV-U

Informativna emisija na hrvatskom jeziku »Dnevnik« emitira se od pone-
djeljka do subote u terminu od 17,45 minuta na Drugom programu Radio-
televizije Vojvodine. Osim novosti iz života hrvatske manjinske zajednice,
emisija donosi i informacije o događajima u zemlji i okruženju.

Emisija »Izravno« - razgovor na aktualne teme emitira se nedjeljom u 16
sati a emisija iz kulture »Svjetionik« nedjeljom od 16,30 sati.

GLAS HRVATA

Radijska emisija »Glas Hrvata« u produkciji HKUD »Vladimir Nazor« iz
Stanišića emitira se na valovima Radio Sombora nedjeljom od 17 do 18 sati.

ZVUCI BAČKE RAVNICE

Emisija na hrvatskom jeziku »Zvuci bačke ravnice« emitira se četvrt-
kom u 19 sati, na valovima Radio Bačke (99,1 MHz).

GLAS DOMOVINE

Emisija o životu Hrvata izvan domovine pod nazivom »Glas domovine«,
emitira se na HRT1 ponedjeljkom od 15,25 sati.

PROGRAM NA HRVATSKOM JEZIKU RADIO SUBOTICE

HEMA ZA RADNE DANE:

18,00 - 19,00

Najava programa • Večernji dnevnik • Anemov
prilog »Bolja Srbija« • Agencijske vijesti iz RH •
Kronologija - Dogodilo se na današnji dan • Jezični
savjetnik »Govorimo hrvatski«

19,00 - 19,30

Poetski predah • Popularne melodije - zabavna
glazba (ponedjeljkom) • Na valovima hrvatske glaz-
bene tradicije - narodna glazba (utorokom) • Veliki
majstori glazbe - ozbiljna glazba (srijedom) • Rock
vremeplov (četvrtkom) • Minute za jazz (petkom)

19,30 - 20,00

Europski magazin - magazin Radija Deutsche
Welle (ponedjeljkom) • Kulturna povijest (utorokom)
• Znanjem do zdravlja (srijedom) • Razmišljanje
dopušteno (četvrtkom) • Tjedni vodič (petkom)

20,00 - 20,30

»U pauzi o poslu« (ponedjeljkom) • »Aktuali-
je« (utorokom) • »Otvoreni studio« (srijedom) • »Kul-
tur café« - magazin iz kulture Radija Deutsche
Welle (četvrtkom) • »Vodič za moderna vremena«
- emisija Hrvatskoga radija (petkom)

20,30 - 21,00

Narodna glazba • Blic vijesti i
odjava programa

HEMA ZA DANE VIKENDA:
Subota

18,00 Najava programa, Vijesti dana, zabavna glazba
18,15 Vojvodanski tjedan
18,30 Kronologija - Dogodilo se na današnji dan
19,00 Vjerska emisija, duhovna glazba
20,00 Divni novi svijet
20,55 Odjava programa

Nedjelja

18,00 Najava programa, Vijesti dana
18,10 Nedjeljni mozaik (kronologija, zanimljivosti,
zabavna glazba)
18,30 Kronologija - Dogodilo se na današnji dan
19,30 Putnici kroz vrijeme - emisija za djecu
Hrvatskoga radija
20,00 Hrvatima izvan domovine - emisija Pitomog
radija iz Pitomače (RH)
20,55 Odjava programa

104,4 Mhz

PRVI SLUŽBENI SUSRET NOGOMETNOG KLUBA ZRINJSKI

Debi protiv Male Bosne

Svoju prvu službenu utakmicu nedavno osnovani NK »Zrinjski« odigrao je s ekipom NK »Mala Bosna« u subotu, 6. kolovoza, na terenu u Maloj Bosni. Rezultat je bio 4-2 za domaćina. Za ekipu NK »Zrinjski« igrali su - prvo poluvrijeme: Tomislav Pančić, Igor Tot Horgoši, Darko Dević, Stipan Milanković, Miroslav Vojnić Zelić, Siniša Šmit, Dalibor Gabrić, Jasmin Muratović, Marko Dulić, Bojan Bukvić, Mario Vojnić Zelić, a drugo poluvrijeme: Vlado Horvacki, Stipan Milodanović, Mario Horvacki, Dragan Babičković, Stipan Šmit, Bojan Cvitko, Nenad Dobrotić, Marko Majlat, Elvir Selimović, Danijel Rudeš i Josip Buljovčić.

Momčad »Zrinjskog« počela je pripreme prije mjesec dana pod vodstvom trenerskog trija: trener Pero Rudinski, pomoćni trener Pero Horvatski i trener vratara Mirko Bajić. Stručni stožer kluba je, uz nesebičnu pomoć Branka Vujića iz Male Bosne, osigurao prostor za pripreme, budući da klub za sada nema svoj teren.

Franjo Dević

MUŠKI PROFESIONALNI TENISKI TURNIR

Subotica Open

Ovoga se tjedna na terenima TK Spartaka igra ITF Futures za nagradni fond od 10.000\$.

Glavni ždrijeb ITF Futuresa Subotica Opena okupio je ove godine izuzetno jak sastav mlađih i nešto starijih teniskih profesionalaca koji se ovoga tjedna bore za naslov pobjednika, ATP bodove i novčane nagrade ukupnog nagradnog fonda u iznosu od 10.000 \$. Iako su Futures turniri natjecanja na kojima mladi i još uvijek neafirmirani tenisači pokušavaju osvojiti svoje prve bodove i ostvariti plasman na svjetsku ranking ljestvicu, subotički turnir je prema prijavljenim imenima i pozicijama igrača jedan od najjačih ove vrste. Primjera radi, prvi nositelj Mađar Adam Kellner trenutačno je 233. igrač svijeta, dok je drugi »kosturaš« nekadašnji hrvatski Davis cup reprezentativac Roko Karanušić (350.), koji je svojevremeno bio 88. igrač ATP ljestvice. Uz spomenuti dvojac, dodatnu atraktivnost Subotica Opena daju nastupi Francuza *Rodriguesa* (359.), te talentiranog mladog hrvatskog tenisača *Dina Marcana* (487.), te još nekolicine perspektivnih tenisača čije vrijeme na profesionalnom touru tek dolazi.

SEDAM HRVATSKIH TENISAČA U GLAVNOM ŽDRIJEBU

Odličnim partijama kroz kvalifikacijski turnir do nastupa u glavnom ždrijebu probila su se čak četiri hrvatska tenisača (Roko Karanušić, zbog zakašnjele prijave morao igrati kvalifikacije, *Matej Sabanov*, *Josip Mešin* i *Marcel Ružić*), koji su se pridružili Dinu Marcanu, Antonio Šančiću i Mislavu Hižaku koji su pravo izravnog nastupa izborili zahvaljujući pozicijama na ATP rankingu. Ipak, pobjeda Mateja Sabanova, rođenog Subotičanina, u posljednjoj rundi kvalifikacija protiv Austrijanca *Weinhandla* 4-6, 7-6, 7-6, koju je izborio nakon vodstva protivnika od 6-4, 5-1, uz sedam spašenih meč lopti, ostat će još dugo upamćena kao primjer kako se bori do posljednjeg poena.

PROGRAM TURNIRA:

Tijekom ovoga tjedna na terenima Spartaka u Dudovoj šumi igrani su eliminacijski susreti glavnoga turnira, a polufinalni dueli pojedinačne konkurencije su predviđeni za subotu, 13. kolovoza, kao i finalni meč konkurencije parova, dok će se finalni susret singla igrati u nedjelju, 14. kolovoza. Ulaz je besplatan.

Dražen Prčić

RJEŠAVAMO SVE VAŠE ZDRAVSTVENE PROBLEME

"MEDIC" poliklinika
SUBOTICA,
GEORGI DIMITROVA 5
Tel: 024/553-959, 024/551-595

HALOTERAPIJA-SLANA SOBA

MARIN ČILIĆ, NAJBOLJI HRVATSKI TENISAČ

Na putu povratka

Mladi Međugorac ponovno igra na razini svoje teniske kvalitete

Razgovor vodio: Dražen Prčić

Plasmanom u finale ATP Croatia Opena u Umagu prvi hrvatski reket na ATP ljestvici Marin Čilić (22 godine, trenutačno 29. mjesto), najavio je povratak u sami vrh svjetskog tenisa. Ne tako davno, prije godinu i pol mladi Međugorac je zauzimao visoku 9. poziciju, no nešto slabije partije tijekom ovogodišnje sezone izbacile su ga iz »kluba TOP 20«. Unatoč finalnom porazu protiv Ukrajinca *Aleksandra Dolgopolova*, Marin je prikazao odličnu igru tijekom cijelog turnirskoga tjedna, osobito sigurnim partijama protiv Talijana *Staracea* i *Fogninija* (oboje iz TOP 50), što je odličan uvod u predstojeću američku turneju i pripreme za nastup na posljednjem Grand Slamu sezone u New Yorku.

»Ne mogu biti nezadovoljan svojom igrom u finalnom duelu Umaga protiv Dolgopolova, igrao sam dobro, ali on je bio bolji i posve zaslužio pobijediti. Zadovoljan sam što ponovno igram svoj tenis, i

što sam nastavio seriju dobrih igara započetu na turniru u Hamburgu (nesretno poražen u četvrtfinalu od Južnog 6-4, 3-6, 6-7 op.a.). Cijeli umaški tjedan sam igrao dobro, uživao u igri, i vjerujem kako će nastavak sezone donijeti još dobrih rezultata«, rezimirao je Marin Čilić svoj nastup na jedinom hrvatskom ATP turniru koji se igra na otvorenom.

PLANOVI ZA NASTAVAK SEZONE

Odličan nastup na Croatia Openu predstavlja idealnu uvertiru pred nastavak sezone igranja na tvrdim podlogama karakterističnim za američku turneju koja prethodi nastupu na US Openu.

»Sljede nastupi na turnirima iz Masters serije u Montrealu i Cincinnatiju, te na posljednjem Grand Slamu sezone. U pitanju su natjecanja koja se igraju na podlozi koja mi i najviše odgovara, pa vjerujem kako neće izostati dobrih rezultata i da ću

na kraju sezone popraviti svoje mjesto na ATP ljestvici. Volio bih se naći u Londonu (Masters najboljih osam igrača u tekućoj sezoni op.a.)«.

IGRA U PARU

Na ATP turnirima nije čest slučaj da se finalist singla nađe i u finalnom duelu igre parova, jer se favoriti za pojedinačni naslov prijavljuju za dubl isključivo u namjeri »zagrijavanja i isprobavanja« terena i svojih trenutačnih mogućnosti. Ali u Umagu je Marin Čilić uspješno »gurao« na oba kolo-sijeka, izborivši plasman u oba finala.

»Nije me izmorilo igranje u obje konkurenciji, niti činjenica što se finalni duel protiv Talijana protekao do kasno u noć (subotnja večer prije finala singla). Uživao sam igrajući u paru sa *Zovkom*, ali mi je žao što nismo uspjeli osvojiti naslov. Igranje parova pomoglo mi je da bolje osjetim igru na umaškoj zemlji i mogu reći da

mi je, na koncu, pomoglo da pružim dobre partije u pojedinačnoj konkurenciji.«

TEMPERAMENT

Marin Čilić je jednostavno fini tenisač, najboljih manira i lijepoga, sportskoga ponašanja tijekom svakoga meča na touru. Na pomalo provokativno pitanje ne bi li mu nekada bilo lakše kada bi malo »zagrmio«, ispoljio kakvu jaču emociju ili bacio reket, Marin smireno odgovara:

»To jednostavno nije moj temperament, nisam takav. I kada sam nervozan zbog lošije igre, i kada mi ne ide na terenu, uvijek nastojim ostati smiren i pribran. Jednostavno sam takav i ne vjerujem da ću se u budućnosti mijenjati.«

PODRŠKA OBITELJI

Centralna loža ATP studena Croatia Opena u Umagu tijekom svih Marinovih mečeva bila je puna članova njegove obitelji. Pomaže li mu nazočnost najbližih i kako je igrati kada imaš »dodatni vjetar u leđa«.

»Lijepo je kada imaš obitelj uza sebe, što nije čest slučaj tijekom godine kada igram na brojnim turnirima u inozemstvu. Volim kada su tu i bodre me«, skromno je priznao Marin Čilić.

DAVISOV KUP

»Mislim da imamo realne šanse protiv Južnoafrikanaca u susretu za ostanak u Svjetskoj skupini Davisova kupa. Dat ćemo sve od sebe da ih pobijedimo na njihovom terenu, igrat će se na tvrdoj podlozi što odgovara i svim našim tenisačima«.

Povratak u Umag

Dugo ga nije bilo u Umagu, a veliko je pitanje hoće li dogo-dine doći i braniti finale.

»Vidjet ćemo, sljedeće godine je kalendar vrlo natrpan zbog Olimpijade«, neodređen je bio Marin Čilić.

POGLED S TRIBINA

Samo Dinamo

Iako je sve izgledalo mnogo »ružičastije« prije tjedan dana, na koncu se sve u europskim nogometnim natjecanjima, kada su u pitanju hrvatski klubovi, svelo na »modru« boju. Hajduk, Varaždin i Split imali su odlične »polaze« nakon prvih susreta u 3. kolu kvalifikacija za Ligu Europe, ali dalje nisu mogli. Nisu im to dozvolili Englezi (Stoke i Fulham) i Rumunji (Dinamo Bukurešt), no zato je višestruki hrvatski prvak Dinamo sve to »naplatio« u kvalifikacijskom dijelu najjačeg klupskog natjecanja na starom kontinentu, ali i cijelom ostalom svijetu, Ligi prvaka. »Novi« Dinamo, u kojemu danas igra više domaćih nego stranih nogometaša, pored novog

trenera (Jurčić) i novih igrača (Leko, Vida, Krstanović) ima i novu igru. Igru koja ponekada nije previše poletna, no je zato rezultatski učinkovita i ulijeva realnu nadu kako bi se Dinamo, nakon susreta u posljednjoj rundi kvalifikacija protiv švedskog Malmoa, mogao naći u bubnju ždrijeba za skupine Lige prvaka. Dvostruka pobjeda protiv Finaca (Helsinki) dobar je zalet za skok protiv Šveda i pobjedničko okončanje ljetnih europskih ispita koji se ove 2011. godine »polaze« bez pogreške. Ne pamti se da su »maksimirski modri« osigurali cijelu europsku jesen već početkom kolovoza (ne prođe li Malmo, Dinamo ima osiguran nastup u Ligi Europe), što je već sam po sebi lijep uspjeh ove generacije. Ipak, ne bi trebalo biti skroman, Dinamo bi morao proći pokraj još jedne hladne skandinavske momčadi i »ogrijati se« na velikom suncu Lige prvaka. Suncu koje daje ono najvažnije u svijetu vrhunskoga nogometa. Jaku financijsku energiju, bez koje nema niti progresa, punih stadiona i klupskih blagajni. O transferima da i ne govorimo.

D. P.

NOGOMET

Na vrhu bez promjena

Prva tri kola 1. HNL protekla su u znaku nove-stare dominacije aktualnog prvaka Dinama koji je jedina momčad sa stopostotnim učinkom u novoj ligaškoj sezoni. Pobjedom na gostujućem terenu u Koprivnici (2-0), Zagrepčani su već u mislima prema Malmou i odlučujućoj, posljednjoj rundi kvalifikacija za Ligu prvaka. Nakon nekoliko susreta bez postignutog gola, splitski Hajduk je uspio zabiti dva i poraziti Rijeku (2-1) na svom Poljudu.

Ostali rezultati 3. kola: Varaždin – Zadar 1:2, Karlovac – Split 1:3, Cibalia – Inter 0:1, Lučko – Istra 1961 0:2, Osijek – Zagreb 4:0, Lokomotiva – Šibenik 2:0

Tablica: Dinamo 9, Osijek, Lokomotiva, Zadar 7, Hajduk 6, Split, Rijeka, Inter, Slaven 4, Istra 1961, Zagreb, Cibalia, Šibenik, Karlovac 3, Lučko 1, Varaždin 0

KOŠARKA

Kadeti prvaci Europe

Pobjedom do deset poena razlike u finalnom duelu Europskog prvenstva u košarci za kadete protiv domaće selekcije Češke (67-57), reprezentacija Hrvatske osvojila je naslov najbolje mlade momčadi na starom kontinentu. Ova generacija predvođena Mariom Hezonjom, najboljim košarkašem EP-a, daje opravdanu nadu budućnosti hrvatske reprezentativne košarke i povratak na staze stare slave.

TENIS

Hrvatski trojac u Kanadi

Marin Čilić, Ivan Dodig i Ivo Karlović predstavljaju hrvatski tenis na turniru iz Master Serije 1000 koji se ovoga tjedna igra u Montrealu. Nastupom u Kanadi započinje sjevernoamerička turneja koja svoju kulminaciju ima koncem kolovoza kada je na redu US Open u New Yorku.

ATLETIKA

Usain Bolt u Zagrebu

Prema podacima službene stranice Međunarodnog atletskog saveza (IAAF), najbrži čovjek na planetu Jamajčanin Usain Bolt potvrdio je nastup na Hanžekovićevom memorijalnom atletskom mitingu u Zagrebu 13. rujna ove godine. Bolt bi trebao trčati u Zagrebu nakon nastupa na Svjetskom prvenstvu u Južnoj Koreji.

NAMA JE DOVOLJNO DA ZNATE ZA NAS FUNERO

Privatno pogrebno poduzeće
- Subotica, Karađorđev put 2,
- Telefon (danonoćno):
(024) 55-44-33

Raspored sprovoda i umrlice na
Internetu: www.funero.co.rs
e-mail: funero@funero.co.rs
Kod smrti umirovljenika umanjujemo račun
za iznos posmrtno pomoći koju daje PIO.

BTB-F1 tim popravljiva i servisira bicikle. Originalni dijelovi, povoljne cijene. Beogradski put 46. Tel.: 024/ 553-619.

BTB-F1 tim prodaje briket, domaći i uvozni iz Hrvatske, visoke kaloričnosti, po povoljnoj cijeni. Beogradski put 46. Tel.: 024/ 553-619.

Prodajem sijačicu »OLT« Gama 18 redi, rolere (manji 500 din i veći 1000 dinara), kredlike svih uzrasta, špediter, namještaj za čistu sobu, čaršafe za krevete, ponjave, bunjevačka ruha (sukna, sefir, kaputi sa striganom, različite marame (i rojtoš), pregače i slične starine, povoljno. Tel.: 024/ 528-682.

Prodajem zob, traktorske gume (800 x 20 – 2 prednje za Belorusa), vanjske i unutarnje (sve za 1200 dinara), masivnu dvokrilnu drvenu kapiju, ručnu mrvljačicu za kukuruz u stare plugove (4000 po komadu). Tel.: 024/ 532-570.

Prodajem četverosobnu kuću, visoko prizemlje, s etažnim grijanjem, 5 motika bagrema, bušeni bunar, gradska voda. Tel.: 063/48-96-95

Prodajem kuću od čvrstog materijala s dvorištem, ukupno 629 m², Beogradski put 30. Stambena površina 114 m², podrum 100 m². Tel.: 063 8765 071; 024 520 289.

Prodajem jednosoban stan na Prozivki 37 m², VI. kat, CG, KTV. Obnovljena kupaonica – tuš i svugdje laminat. Cijena 26.000 eura. Tel.: 024/ 553-571.

Prodajem kuću u Maloj Bosni – Kaponja, uz Bajmočku cestu, s etažnim grijanjem, trofaznom strujom, nusprostorijama i placem. Vrijedi pogledati. Tel.: 024/ 521- 407; 064/ 34-68-431.

Prodajem katnu kuću u Subotici od 150 m² sa svim priključcima, u mirnom kraju. Okućnica 576 m² u novogradnji, papiri su uredni. Useljiva odmah. Može i zamjena za kuću u okolici Zagreba. Tel.: 024/566-898.

Prodajem ležaj za masažu. Tel.: 024/ 566-641.

Prodajem u Subotici kuću 74 m², na odličnoj lokaciji u asfaltiranoj ulici blizu Tesline pijace, dva supermarketa, dvije autobuske linije, vrtića, škole. Dvorište je 400 m², legalizirana, može kreditom banke. Tel.: 063/8016556

Prodajem garažu u centralnoj garaži na Radijalcu, na katu. Tel.: 064/288-72-13.

Iznajmljujem apartmane u blizini mora – Crikvenica. Tel.: +385/ 51/241-053

Izdaje se jednosoban stan na Radijalcu za jednu ili dvije osobe. Tel.: 064/ 2887 213

Prodajem klavirnu autoprikolicu. Tel.: 024/ 566-898

Dvorila bih starije osobe, ili vodila kućanstvo. Svaki dogovor je moguć. Tel.: 060/ 0555-907.

Tražim pouzdanu obitelj koja bi rado prihvatila skrbiti za stariju ženu kao člana obitelji. Osijek, Našice, Bjelovar, Krapina, Toplice i Koprivnica. Hitno! Tel.: +381/ 62-12-93-892.

Izdajem u Kraljevici dobro opremljen apartman s velikom terasom, 150 m od plaže. Tel.: 063 7400209

Izdajem sobe s kupatilom i upotrebom kuhinje u Makarskoj. Parking osiguran. Tel.: 021 6433 – 395; 060 6331 910; 00 385 21 617 909

Prodajem nedovršenu kuću na placu od 400 m² u Tavankutskoj ulici, preko puta Blaškova križa, u blizini centra grada. Tel.: 062 513 798

Izdajem u Novom Sadu, kod Master centra dvosoban namješten stan, 56 četvornih metara, I. kat. Cijena 150 eura, plus depozit. Tel.: 064 3486975

Izdajem poslovni prostor u Subotici veličine 240 m² (radionica/skladište 100 m², 2 ureda 56 m² i 4 prazne prostorije za maloprodaju ili usluge) u Ulici Ivana Ivanića br. 33 (iz Braće Radića). Tel.: 069 754 202.

Izdajem sobu za bruća, ulica Petra Lekovića 13/13. Tel.: 024 522 794

Izdajem jednosobni namješten stan u naselju Tokio za studente ili učenike. Tel.: 024/538-143 ili mob.: 062/538-109.

Izdajem jednosobni namješten stan na Mliječnoj tržnici, na I. katu za studente ili učenike. Tel.: 024/538-143 ili mob.: 062/538-109.

Prodajem vikendicu na Paliću u Vikend naselju, stambeni dio 54 m², a dvorišni oko 400 m². Tel.: 063 502 396 i 063 504 972

Izdaje se namješten stan od 25 m² za dva učenika ili studenta u Zemunu. Tel.: (011) 2104 257

Prodaju se razna bunjevačka ruva, svile, sefiri, žoržet, svilene i druge marame, kožne muške čizme i ženske folklor cipele. Tel.: 024/532570

Prodaje se kombajn 780 Zmaj sa adaptacijom za sunco-kret 142 ili 141. Tel.: 024/532570

Izdajem jednosobni namješten stan u naselju Tokio za studente ili učenike. Tel.: 024/538-143 ili mob.: 062/368-109.

Izdajem jednosobni namješten stan na Mliječnoj tržnici, na I. katu za studente ili učenike. Tel.: 024/538-143 ili mob.: 062/368-109.

Prodajem sveže vrcani med: suncokretov (400 din/kg) i bagremov (450 din/kg). Tel.: 065/ 505 1957.

Besplatni mali oglasi uz kupon iz »Hrvatske riječi«

Poštovani čitatelji našeg i vašeg tjednika, I dalje nastavljamo objavljivati rubrike malih oglasa u kojoj ćete moći objavljivati sve ono što želite prodati, mijenjati, kupiti ili darovati. Jedini uvjet za objavu vašeg malog oglasa je priložen kupon kojega objavljujemo u svakom broju »Hrvatske riječi«. **Jedan poslani kupon važit će za četiri broja.** Duljina malog oglasa ne smije prelaziti više od 30 riječi.

Uredništvo

Pretplatite se!

Uz popust od 20%

TUZEMSTVO

☐ 6 mjeseci = 1.000 dinara

☐ 1 godina = 2.000 dinara

INOZEMSTVO

☐ 6 mjeseci = 40 EURA

☐ 1 godina = 80 EURA

Dostavite nam kopiju uplatnice i popunite adresu na koju želite da Vam stiže »Hrvatska riječ« svakog tjedna.

HRVATSKARIJEČ

Ime i prezime: _____

Ulica i broj: _____

Mjesto i zemlja: _____

Telefon i e-mail: _____

Hrvatska riječ u PDF-u

Pretplata na internetsko izdanje tjednika

* **Tuzemstvo: 1000 dinara godišnje**

* **Inozemstvo: 10 eura godišnje**

Nalog otvorite na: www.hrvatskarijec.rs/pretplata

SWIFT: VBUBRS 22
VOJVOĐANSKA BANKA
AD MS FIL. SUBOTICA
IBAN: RS35355000000200292421
NIU Hrvatska riječ,
Trg cara Jovana Nenada 15/II, 24000 Subotica.

Ovu narudžbenicu i uplatnicu pošaljite na adresu uredništva:
NIU »Hrvatska riječ«,
Trg cara Jovana Nenada 15/II,
24000 Subotica
Uplatu izvršiti na broj žiro računa
355-1023208-69

VOJVOĐANSKA LJETOVALIŠTA

Plava ruža

U vrućim, ljetnim mjesecima, a u vrijeme kad je sve manje onih koji si mogu priuštiti ljetovanja na morskim i inim razvikanim destinacijama, kupališta smještena u blizini naseljenih mjesta prave su oaze zadovoljstva za njihove žitelje. Tako i gradić Apatin odvajkada ima svoje kupalište na Dunavu, odnosno u jednoj uvali, koja je od »živog toka« rijeke odvojena uskim poluotokom nastalim davnih dana, dijelom djelovanjem prirode, dijelom ljudskih ruku i strojeva. Kad sunce obasja prekrasnu plažu posutu krupnim, bijelim pijeskom, pa još ukoliko ima malo jačeg vjetra, koji stvara i plave valove, stječe se nestvaran dojam da pred sobom imate sliku nekakve mediteranske rive. U dvije razine u podnožju benta na samim rubovima plaže smjestio se, poput razasutih gljiva, velebni

objekt jednog od ugostiteljskih bisera Apatina – restoran Plava ruža.

Ovaj vrhunski restoran, vlasništvo legendarnog košarkaša *Željka Rebrače*, odlikuje se vrlo otmjenim izgledom i uslugom. Dodatni adut predstavljaju sportski tereni i uređena plaža koja na rukavcu Dunava omogućava održavanje kulturnih i sportskih događanja. Na meniju su jela iz svih dijelova svijeta, ali su neka prilagođena ukusima ljudi s ovoga podneblja. Specijalitet kuće predstavljaju razni riblji paprikaši, uz odličan izbor vina. Najzanimljiviji je dječji

jelovnik. U ponudi su u principu obična jela za mališane, ali s vrlo duhovitim nazivima, poput »Ja to ne volim«, »Ne mogu jesti« i »Neću jesti«.

»Dunav je rijeka mojega djetinjstva i rane mladosti i uvijek mu se rado vraćam. Hrana mi je od djetinjstva bila puno više od egzistencijalne potrebe, jednostavno sam uživao u njoj. Vojvođanska tradicionalna kuhinja bila je za mene osjetilni izazov i sve do danas je nisam prestao istraživati. U kombinaciji s viđenim širom svijeta osobna iskustva iz boravka na Dunavu u godinama rane mladosti nastojim primjenjivati u

svojem ugostiteljskom objektu. Pod ovim krovom boravila su mnoga svjetski poznata imena i pravili smo izlete plovilima uzvodno do Bezdana i nizvodno sve do Novog Sada. Provodili smo puno vremena u običnim čardama, uz obične ljude i dobre tamburaše. To je u njihovim očima umnogome izmijenilo sliku o nama, svi su bili fascinirani dušom podunavskog čovjeka«, kaže Rebrača.

Već na nekoliko stotina metara od Plave ruže posjetitelji mogu uživati u pravoj, nepatvorenoj, na neki način divljoj ljepoti povijesnih lokaliteta. Ljetnim, zemljanim putom za samo nekoliko minuta može se stići i do zapuštene kućice u kojoj postoje ostaci stare parne crpke iz 1887. godine. Crpka je služila za regulaciju razine vode u kanalu Mirni Dunav, nekada glavnom toku Dunava. Prateći ovaj kanal stiže se do bare Hermina, duboke više od 30 metara. Po pričama, današnja Herminina bara bila je dio toka Dunava i to vrlo moćan i opasan vir, u kojem je potonulo puno brodova. Čudljivi Dunav riješio je u tom istom stoljeću napraviti sebi novi tok, ostavljajući legende o Hermini na suhom, kako bi ih biroši mogli polako kruniti u dugim zimskim večerima. Kraj starog toka Dunava i danas su vidljivi tragovi rimskog šanca, koji je vodio sve do Novog Sada, a šanac su ustvari sagrađili Sarmati kao liniju odbrane od Rimljana, no, povijest mu je ipak ostavila naziv Ager Romanus Antius. Iako vas okružuje vuče sve dalje i dalje, vrijeme vam ne dopušta više šetnje. Kako ste kuhara ostavili kraj tek rasplamsale vatre ispod kotlića, mirisi koji dolaze s povjetarcem mame vas na povratak pod krovove Plave ruže. Tamo vas već čeka ugodno ohlađena domaća rakija, a po želji i dobri tamburaši. Pa tko kaže da uz pikantan riblji paprikaš nećete imati i vruću noć?

Ivan Andrašić

MOJ KUĆNI LJUBIMAC:

Zorka

Stari sončanski salašar, šezdesetpetogodišnji Antun Domić, sumještani- ma poznatiji kao bač Tuna Raškov, može se podičiti ljubimcem kakvog imaju rijetki na ovim prostorima. Trogodišnja ženka magarca, Zorka, nerazdvojna mu je družica na salašu i suputnica, točnije rečeno prijevozno sredstvo u njegovim čestim dolascima u selo. »Invalid sam, s potpuno nepokretnim nogama. Zahvaljujući Zorki, dva puta na tjedan ipak vidim Sontu, iako je od mogea salaša udaljena sedam kilometara. Do Zorke nekako dobau- ljam, a uz pomoć jedne proste naprave od drveta uzjašem ju i onda se osjećam kao da sam na svojim nogama«, priča bač Tuna, odmarajući se u hladu lipe ispred jedne od seoskih trgova. U Sonti se Domić opskrbljuje svim kućanskim potrepštinama. Kruh, mlijeko, vodu i ostalo smjesti u dvije specijalno šivane torbe, platnenom trakom spojene i smještene na Zorkine bokove, a dok se Zorka odmara, od prisutnih »pokupi novosti«. »Volim ljude, ali iznad svega volim moj salaš, moju Zorku i moja četiri pulina. Od ostalih životinja uzgajam svinje, tako da njihovom prodajom privredim sredstva za kupovinu ostalih potrepština. Ove kupovine za mene su i razonoda, volim razgovarati s ljudima, kojih ispred dućana uvijek ima. Zorka se morala malo odmoriti na travi u hladovini, kako ne bi do kraja podbila kopita, jer ovo je dosta velika kilometraža, a put je tvrd. Žao bi mi bilo, jer i životinja ima dušu«, kaže bač Tuna odlazeći put svojega salaša.

Domaći magarac raširen je po cijelom svijetu, a predak mu je afrički magarac (*Equus asinus*). Boja krzna mu je siva ili smeđa do crne, ponekad crvenkasta. Većina magaraca ima uspravne grive i rep koji završava velikom kičankom. Uši su im puno veće nego kod konja. Ovisno o rasi, visina u ramenima im je između 90 i 160 cm, a spolno sazrije u dobi od 2 do 2,5 godine. Pare se u pravilu u proljeće, a nakon 12 do 14 mjeseci na svijet dolazi obično jedno mladunče, vrlo rijetko blizanci. Može doživjeti i dob od 40 godina. Magarac se raširio svijetom puno prije konja i bio je prva životinja koju je čovjek uporabio za nošenje tereta. Već 4000 godina prije Krista nubijski divlji magarac bio je odomaćen u dolini Nila u Egiptu, a ubrzo i u Mezopotamiji. Još u starom vijeku magarci preko Male Azije stižu u Europu. Ljudi su ih u početku koristili kao jahaću i teretnu životinju, a kasnije ih zamjenjuju bržim i snažnijim konjima. Ipak, u nekim krajevima bio je nezamjenjiv, zahvaljujući većoj izdržljivosti od svojeg jačeg srodnika. Magarac bez vode i hrane može izdržati puno duže nego konj. Sjeverno od Alpa domaći magarac se pojavljuje tek u doba Rimljana. Nerijetko, ljudi su meso i mlijeko domaćih magaraca koristili i za prehranu, a u srednjem vijeku smatralo se da je koža magaraca najbolja sirovina za izradu pergamenta. U basnama i bajkama magarac je najčešće sinonim za tvrdoglavu, često i glupu životinju, a i danas se njegov naziv rabi u pogrdom smislu. U alegoriji o Buridanovom magarcu ova životinja ugiba od gladi, jer se ispred dva jednako dobra stoga sijena ne može odlučiti iz kojeg bi jela. S druge strane, u nekim područjima, poput Sjeverne Afrike i Mezopotamije, magarci su, kako divlji, tako i odomaćeni, bili štovani kao božanstva.

Ivan Andrašić

U NEKOLIKO REDAKA

Vrućina

U ovdašnjem žargonu često se za velike vrućine zna kazati kako vlada prava kanikula iliti pasja vrućina. Nakon duljeg razdoblja nestabilnog vremena, ponovno su zavladaile posve normalne ljetne vrućine. Psi su ponovno isplazili svoje jezike, ali i ljudi ih sve češće »plaze«. Ne samo od toplote. Nego od nervoze, muke, krize...

FOTO KUTAK

Zrno života

POZIVAMO ČITATELJE DA NAM POŠALJU NEKU SVOJU ZANIMLJIVU FOTOGRAFIJU

KVIZ

Antun Karlo Bakotić

Koje je godine i gdje rođen hratski fizičar i književnik Antun Karlo Bakotić?

Gdje je studirao?

U kojim hrvatskim gradovima je radio kao profesor?

Što je među prvima objavljivao u Hrvatskoj?

Na čemu je surađivao s Bogoslavom Šulekom?

Po čemu će uvijek ostati upamćen?

Gdje je i kada umro Antun Karlo Bakotić?

Roden je 4. studenoga 1831. godine u Kaštel Gomilici. Studirao je matematiku i fiziku u Beču i Veneciji. U Rijeci kao profesor, dok je u Splitu bio ravnatelj Velike gimnazije. Prirodosnaštvene knjige. Na izradi »Rječnika znanstvenog nazivlja«. Kao jedan od prvaka narodnog preporoda u južnoj Hrvatskoj. U Zadru 13. siječnja 1887. godine.

VICEVI

Kada čovjek ulovi soma, to je ribolov.

Kada žena ulovi soma, to je brak.

Ako se ponekad zapitate je li ikoga na ovom svijetu briga jeste li živi, pokušajte ne platiti jedan obrok kredita!

Pita učitelj Pericu:

- Ako pomnožiš 3590 s 540, što ćeš dobiti?
- Pogrešan rezultat – odgovori đak.

Prodaja kompleta tjednika »Hrvatska riječ«

NIU »Hrvatska riječ« prodaje neukorištene komplete tjednika od 1. do 300. broja, po cijeni od 3000 dinara. Komplet se može preuzeti osobno u prostorijama NIU »Hrvatska riječ«, Trg cara Jovana Nenada 15/II u Subotici ili preuzeti putem pošte. U tom slučaju, poštanske troškove snosi kupac.

5G INTERNET

brz

moćan

stabilan

jeftin

prvi u gradu

KAKO ODOLJETI?

24000 SUBOTICA, KARADORĐEV PUT 2 TEL: 024 555-465

JÖVÖ

VODA POWER

ENERGIA

WATER

BUDUĆNOST

VÍZ FUTURE

ENERGIJA

JKP Vodovod i Kanalizacija
Subotica

VIKEND AKCIJA

12.8-
15.08.2011.

Sir kačkavalj 1kg

464.90din

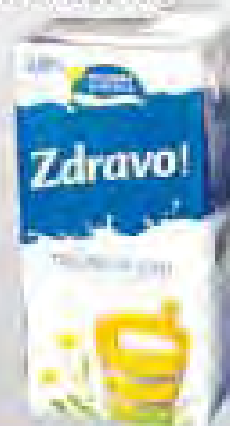
Sladoled Grandissimo dječji
keks 900ml

-34 %

289.90din

Mlijeko trajno Zdravo 2,8 %
mliječne masti 1L

69.90din EXTRA CIJENA

Paprika crvena 1 kg

69.90din

Začin 500g

76.50din

Puding čokolada 45g

12.90din

Plazma keks 600g

294.90din

Deterdžent za rublje Faks
SuperAktiv 3 kg

-25 %

399.90din

Tava 14/22

299.90din

HR IZJASNI SE HRABRO!

POPIS STANOVNIŠTVA U SRBIJI
1.-15. LISTOPADA 2011.

NA POPISU STANOVNIŠTVA REĆI ĆU TKO SAM!

HRVAT(ICA) PO NACIONALNOSTI,
HRVATSKI JE MATERINSKI JEZIK.

RAZLOGA ZA STRAH VIŠE NEMA.
S NADOM GLEDAMO U BUDUĆNOST!